

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА
НА
ИНТЕГРИРАНА ТЕРИТОРИАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА
ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РЕГИОН ЗА ПЛАНИРАНЕ ОТ НИВО 2 ЗА
ПЕРИОДА 2021-2027 г.

НЕТЕХНИЧЕСКО РЕЗЮМЕ

Март 2022 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1	Въведение	9
1.1	Обща информация.....	9
1.2	Нормативна рамка за ЕО	9
1.3	Методически подход за изготвяне на ЕО	10
2	Визия, стратегически приоритети, специфични цели и обхват на ИТСР на ЮЦР	11
2.1	Визия на ИТСР на ЮЦР	11
2.2	Стратегически приоритети, специфични цели и съдържание на ИТСР на ЮЦР	11
2.3	Обхват на ИТСР на ЮЦР	22
2.4	Времева рамка	23
3	Връзка на ИТСР на Южен централен регион за планиране от ниво 2 с други планове и програми	23
4	Състояние на околната среда	24
4.1	Атмосферен въздух и климат.....	24
4.1.1	Климат.....	24
4.1.2	Атмосферен въздух.....	25
4.1.2.1	Съществуващо състояние на емисиите в атмосферния въздух	26
4.1.2.2	Качество на атмосферния въздух.....	27
4.2	Води.....	29
4.2.1	Повърхностни води.....	29
4.2.2	Подземни води	31
4.2.3	Райони със значителен риск от наводнения (РЗПРН)	34
4.3	Почви и земеползване.....	35
4.4	Ландшафт.....	39
4.5	Биологично разнообразие.....	39
4.5.1	Флора и фауна	39
4.5.2	Защитени територии	40
4.5.3	Защитени зони.....	40
4.6	Културно-историческо наследство.....	41
4.7	Материални активи	42
4.8	Население, човешко здраве	47

4.8.1	Демографска характеристика на региона	47
4.8.2	Болестност, заболяемост и умирания по причини	49
4.8.3	Лечебни и здравни заведения и болнични легла	50
4.8.4	Анализ на рисковите фактори, свързани с населението и човешкото здраве, в т.ч. свързани с околната среда	51
4.9	Отпадъци	52
5	Евентуално развитие без прилагането на ИТСП на ЮЦР	52
6	Характеристики на околната среда за територии, които може да бъдат значително засегнати	54
6.1	Ландшафти и територии от интерес за Общността	55
6.2	Ландшафти и територии с национален защитен статут	58
6.3	Зони за защита на водите	68
6.3.1	Повърхностни води	69
6.3.2	Подземни води	69
6.4	Води за рекреация	69
6.5	Зони за опазване на стопански ценни водни организми	70
6.6	Чувствителни зони	70
6.7	Уязвими зони	71
7	Съществуващи екологични проблеми	72
7.1	Атмосферен въздух и климат	72
7.2	Води	73
7.2.1	Повърхностни води	73
7.2.2	Подземни води	74
7.3	Почви	74
7.4	Ландшафт	75
7.5	Биологично разнообразие	76
7.6	Културно-историческо наследство	77
7.7	Материални активи	78
7.8	Население, човешко здраве	78
8	Цели на опазване на околната среда	79
9	Въздействия върху околната среда	79
9.1	Обобщение на въздействията	79
9.1.1	Атмосферен въздух и климат	81

9.1.1.1	Атмосферен въздух	81
9.1.1.2	Климат	83
9.1.2	Води.....	85
9.1.3	Почви.....	86
9.1.4	Ландшафт.....	87
9.1.5	Биологично разнообразие	88
9.1.6	Културно-историческо наследство	89
9.1.7	Материални активи.....	90
9.1.8	Население, човешко здраве.....	90
9.1.8.1	Шум, вибрации.....	92
9.1.8.2	Предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал	93
9.1.9	Отпадъци.....	94
9.2	Трансгранично въздействие	95
10	Мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици от ИТСП на ЮЦР	98
10.1	Мерки за отразяване в окончателния вариант на ИТСП на ЮЦР	98
10.2	Мерки за изпълнение при прилагане на ИТСП на ЮЦР	98
10.2.1	Атмосферен въздух и климат	98
10.2.1.1	Атмосферен въздух	98
10.2.1.2	Климат	99
10.2.2	Води.....	99
10.2.3	Почви.....	101
10.2.4	Ландшафт.....	101
10.2.5	Биологично разнообразие	101
10.2.6	Културно-историческо наследство	102
10.2.7	Материални активи.....	102
10.2.8	Население, човешко здраве.....	102
11	Описание на мотивите за избор на разгледаните алтернативи и на методите на извършване на екологична оценка, включително трудностите при събиране на необходимата за това информация, като технически недостатъци и липса на ноу- хау	103
12	Мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ИТСП на ЮЦР	104
13	Заклучение	106

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

14 Приложения107

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

Списък на фигурите

Фигура 1 - Обхват на ЮЦР.....	23
-------------------------------	----

Списък на таблиците

Таблица 1 - Рейтинг матрица (матрица на оценките)	11
Таблица 2 - Мерки за наблюдение и контрол и индикатори за мониторинг на въздействията върху околната среда	105

АБРЕВИАТУРИ

Абревиатура	Дефиниция
АНКПР	Актуализирана Национална концепция за пространствено развитие
БД	Басейнова дирекция
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ЕО	Екологична оценка
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЗВ	Зони за защита на водите
ЗЗ	Защитена зона (по смисъла на ЗБР)
ЗТ	Защитена територия (по смисъла на ЗЗТ)
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИТИ	Интегрирани териториални инвестиции
ИТСР	Интегрирана териториална стратегия за развитие
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МСП	Малки и средни предприятия
НЕМ	Национална екологична мрежа
НДСООС	Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р България
ПГ	Парникови газове
ПУРБ	План за управление на речните басейни

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

Абревиатура	Дефиниция
РИОСВ	<i>Регионална инспекция по околната среда и водите</i>
СЕО	<i>Стратегическа екологична оценка</i>
ЮЦР	<i>Южен централен регион</i>
ЧКБ	<i>Червена книга на Р България</i>

1 Въведение

1.1 Обща информация

ИТСП на Южен централен регион попада в обхвата на чл. 85, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и очертава рамка за бъдещо развитие на инвестиционни предложения, които се отнасят към позиции на Приложение № 1 и Приложение № 2 на ЗООС, предвид което, на основание чл. 2, ал. 1, т. 1 от Наредбата за ЕО, подлежи на процедура по задължителна екологична оценка (ЕО).

Процедурата по ЕО се съвместява изцяло с действащите процедури за изготвяне и одобряване на ИТСП. Екологичната оценка на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен централен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021 - 2027 г. се извършва едновременно с изготвянето ѝ. Съгласно чл. 19а от Наредбата за ЕО е изготвено Задание за определяне на обхвата и съдържанието на ДЕО. Заданието е предоставено за консултации съгласно чл. 19а от Наредбата за ЕО на всички заинтересовани страни, определени в посочената по-горе схема. Получените в резултат на консултациите по Заданието становища са съобразени при изготвяне на настоящият доклад за екологична оценка на ИТСП на ЮЦР 2021-2027 г.

1.2 Нормативна рамка за ЕО

ЕО се разработва в съответствие с разпоредбите на Директива 2001/42/ЕО,¹ транспонирана в националното законодателство с Наредбата за условията и реда на извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредба за ЕО, приета с ПМС № 139 от 24.06.2004 г.).

В допълнение, ЕО се съобразява със следните документи:

- Практически наръчник на ЕК по прилагане на Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда;
- Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна;
- Директива 79/409/ЕИО за опазване на дивите птици, кодифицирана с Директива 2009/147/ЕО;
- Оценка на планове и проекти, съществено засягащи зони от Натура 2000 – Методическо ръководство по разпоредбите на чл. 6 (3) и (4) на Директивата за местообитанията 92/43/ЕИО;
- Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България, 2002 г., разработено от консорциум с участието на ПОВВИК ООС със съдействието и под

¹ Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 г. относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда.

редакцията на Министерство на околната среда и водите, България;

Ключовите документи, свързани с процеса по изготвяне на ЕО са: Закон за опазване на околната среда (ЗООС) – обн. ДВ, бр. 91/2002 г.; Закон за биологичното разнообразие (ЗБР) – обн. ДВ, бр. 77 /2002 г.; Закон за водите – обн. ДВ, бр. 67/1999 г.; Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредба за ЕО), приета с ПМС № 139 от 24.06.2004 г., обн. ДВ, бр. 57/ 2004г.; Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредба за ОС) – обн. ДВ, бр. 73 /2007 г., Закон за защитените територии - обн. ДВ, бр.133/ 1998г. и Закон за лечебните растения - обн. ДВ, бр.29/2000г.,

1.3 Методически подход за изготвяне на ЕО

В съответствие с член 5(4) от Директива 2001/42/ЕО е извършен процес на определяне на обхвата на екологичната оценка, за да се вземе решение относно обхвата и нивото на подробност на информацията, която трябва да бъде включена в Доклада за ЕО. Съответно е разработено и съгласувано със съответните органи проекто-задание за обхват и съдържание на ЕО. Получените бележки и предложения са включени в актуализираното (окончателно) задание и са взети предвид при изготвянето на доклада за ЕО.

Методите и техниките, предвидени за оценка на околната среда и за изготвяне на доклада за екологична оценка, са тези, посочени в насоките и ръководствата, изброени в предходния раздел, и по-специално в следните документи:

Практически наръчник на ЕК по прилагане на Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда;

За да се позволи идентификация на взаимодействията между ИТСР на Южен централен регион и околната среда, ЕО включва преглед на съществуващото състояние на компонентите и факторите на околната среда и ги оценява спрямо Приоритетите и целите на ИТСР, както и съответните дейности (мерки), предвидени по тях.

Докладът за ЕО анализира и оценява вероятните значителни въздействия върху околната среда, включително вторични, кумулативни, синергични/едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни въздействия от прилагането на ИТСР на ЮЦР, които са разгледани по отделни компоненти (биоразнообразие, почви, води, въздух и др.)

За подобряване на екологичното качество на ИТСР на ЮЦР, въз основа на анализ са дадени препоръки за смекчаване на въздействието на ИТСР на ЮЦР, включително мерки за предотвратяване, намаляване или компенсиране на неблагоприятните въздействия.

Оценката на положителните и отрицателните въздействия на заложените в ИТСР на ЮЦР приоритети, цели и дейности се обобщава в **рейтинг матрица**, като се използват следните обозначения:

Таблица 1 - Рейтинг матрица (матрица на оценките)

+	Очаквано положително въздействие
0/+	Клони към резултат от положително въздействие
/	Очаква се незначително или никакво въздействие
0	Като цяло се очаква нулево резултатно въздействие, тъй като положителните и отрицателните въздействия взаимно се компенсират
0/-	Клони към резултат от отрицателно въздействие
-	Очаквано отрицателно въздействие
=	Очаква се въздействие, но поради недостатъчни данни оценката на въздействието е невъзможна

В допълнение към тази матрица се извършва качествено описание на възможните положителни или отрицателни въздействия в резултат от Стратегическите приоритетите, специфичните цели, мерките и дейностите, заложи в ИТСП на ЮЦР, както и предложените смекчаващи мерки. Като част от ЕО са предложени и мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ИТСП на ЮЦР.

2 Визия, стратегически приоритети, специфични цели и обхват на ИТСП на ЮЦР

2.1 Визия на ИТСП на ЮЦР

Визията, която определя рамката на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен централен регион, поради своя дългосрочен характер остава непроменена от заложената в Регионалния план за развитие на ЮЦР 2014-2020 г. и е следната:

ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РЕГИОН - привлекателно място за живеене, бизнес и туризъм, с по-добри условия за комуникация и съхранено природно и културно наследство

2.2 Стратегически приоритети, специфични цели и съдържание на ИТСП на ЮЦР

ИТСП на Южен централен регион, включва 3 основни приоритета за развитие на региона към които са формулирани специфични цели, както следва:

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Засилване на конкурентните позиции на ЮЦР регион чрез инвестиции във факторите на растеж

Факторите за растеж и конкурентоспособност в ЮЦР - научните изследвания, технологиите и иновациите, продуктите с висока добавена стойност, интернационализацията на икономиката и регионалната специализация според спецификата на местните потенциали, притежават редица дефицити и са изправени пред

значителни предизвикателства. Като положителен факт в тази насока може да се отчетат стъпките по създаване на „регионален икономически модел за интелигентна специализация“.

За увеличаване присъствието в региона на ключовите фактори за устойчив икономически растеж, планираните мерки са групирани за постигане на следните специфични цели:

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Иновации, технологично развитие и растеж

За осъществяването на политиката ще съдейства изпълнението на следните дейности: развитие на научна инфраструктура; модернизация на оборудването и развитие на уменията в университетите и научно-изследователските институции с цел увеличаване на търговската жизнеспособност и пазарното значение на научно-изследователски проекти; укрепване на връзките между регионалния бизнес и университетите и изследователските центрове и търговската реализация на резултатите от научните изследвания; отчитане на регионалната специализация с цел ефективно ориентиране на научните разработки към нуждите на националния и регионалния пазар; развитие на регионалната иновационна екосистема; стимулиране на иновационни МСП; стимулиране на стартъпи, в т.ч. в технологични производства и услуги; изграждане на Регионален иновационен център и друга иновационна инфраструктура; разширяване на мрежите за бизнес иновации и подкрепа за иновационни клъстери; насърчаване на НИРД и иновации с фокус към кръгова икономика и дигитализация, въвеждане на нови технологии за намаляване на ресурсната зависимост и подобряване на енергийна ефективност; изграждане и развитието на демонстрационни еко-системи в областта на Индустрия 4.0; инвестиции в сферата на цифровите технологии; подкрепата по отношение на МСП ще бъде организирана съгласно приоритетните икономически дейности, потребностите и потенциала на предприятията на ниво NUTS 3 (област), идентифицирани и изведени в Националната стратегия за МСП 2021-2027, както и в Иновационната стратегия за интелигентна специализация.

Приоритет ще се дава на проекти, които са част от приоритетните вериги на стойността на ЕС - Чисти, свързани и автономни превозни средства; Интелигентно здраве; Индустрия с ниски емисии на CO₂; Водородни технологии и системи; Индустриален Интернет на нещата; Кибер защита.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството

Политиките, които ще се насочат към подобряване условията, благоприятстващи предприемаческите начинания, са: подкрепа за предоставяне на услуги, насочени към развитие на предприемаческата екосистема, и подобряване на елементи на бизнес средата, които представляват бариери за разрастването на МСП; насърчаване на кооперирането между местните предприятия чрез подпомагане на клъстерирането и предоставяне на подкрепа за веригите на доставките, особено в случаите на привличане на стратегически инвеститори.

През периода 2021-2027 г. ще продължи доизграждането на съществуващите и създаването на нови индустриални зони и терени, в т.ч.: Тракия индустриална зона (ТИЗ) на принципа на публично-частното партньорство; Индустриална зона Кърджали върху терен от 100 дка, придобит от „Национална компания Индустриални зони“; Производствена зона в Димитровград; Индустриална зона „Белово“; Индустриална зона „Ардино“; Индустриална зона „Кричим“; Индустриална зона „Юг - Кърджали“; Индустриална зона „Карлово“; Индустриална зона „Септември“; Технологичен парк Смолян.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3. Добро образование, нови знания и професионално развитие

Дейностите и мерките по тази специфична цел са насочени към подобряване на знанията и уменията на работната сила и инвестициите в човешките ресурси като фактор за постигане на по-висока конкурентоспособност на икономиката, а така също към осигуряване на баланс между търсенето и предлагането на знания и умения за по-успешното адаптиране на работната сила към потребностите на пазара на труда спрямо новите предизвикателства на развитието.

Приоритетните дейности по тази специфична цел са ориентирани към: разширяване на равния достъп до качествено предучилищно и училищно образование; подкрепа на Механизма за обхващане на всички деца в образователната система; изграждане на адекватна инфраструктура за образование; прилагане на ефективни мерки за включване на децата от уязвимите групи в образование; намаляване на преждевременното напускане на училище и повишаване образователното равнище на населението; повишаване приложимостта на училищното образование за постигане на професионална реализация. Ключово значение ще има разширяването на дуалното обучение и увеличаването на възможностите за осъществяването му по различни професии, което да е съобразено с потребностите на бизнеса на регионално и местно ниво; създаване на условия за получаване на нови умения

Мерките за стимулиране на заетостта в региона и увеличаване на включването на лицата, които са извън пазара на труда, ще бъдат насочени към: укрепване на регионално диференцирана активна политика на пазара на труда; обновяване и модернизация на учебни програми в приоритетни професионални направления, в партньорство с бизнеса, в съответствие с нуждите на пазара на труда; подпомагане на социално-икономическата интеграция на групите в неравностойно положение, които в повечето случаи са в риск от социално изключване и изпадане в бедност; нови форми на заетост, свързани с настъпилите социални, икономически и технологични промени, налагащи обучение за придобиване на ключови компетентности, дигитални и преносими умения, чиято цел е по-лесно адаптиране на работната сила към новите форми на заетост.

Планира се на териториално ниво, чрез използване на подхода на Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ), да бъдат реализирани следните групи дейности:

Създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски,

социални и културни бариери и Комплексни програми на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията.

Като подходящи да бъдат реализирани на териториално ниво, чрез подхода на Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ), се определят: дейности в подкрепа на професионално образование и обучение на регионално ниво; развитие на дуалната система на обучение; ограмотяване на възрастни; валидиране на знания, умения и компетентности.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4. Развитие на конкурентни сектори, базирани на местните ресурси

Ефективното, балансирано и репродуктивно използване на природните ресурси е основна цел на устойчивото развитие на Южен централен регион, която трябва да се подкрепи с Интегрираната териториална стратегия за развитие.

Цел 1.4.1. Устойчиво развитие на селското стопанство

Политиките в периода 2021-2027 г. ще се насочат към повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство и същевременно ще гарантират повишаването на степента на устойчиво и ефективно използване на ресурсите в отрасъла. Приоритетните дейности са насочени към структурното балансиране на селскостопанския отрасъл, преодоляването на технологичното изоставане, повишаването на общата производителност, подобряването и опазването на околната среда, както и внедряването на иновативни решения в земеделската практика и изграждането на подходяща инфраструктура, развитието на цифровата инфраструктура в селските райони и използването на цифрови технологии от земеделските производители.

Като важни мерки се очертават също така: ограничаване на използването на висококатегорийни земеделски земи в общините от Пловдивското поле (Марица и Садово, както и част от Родопи) за нуждите на промишлеността и складовото стопанство чрез насочване на инвеститорския интерес (посредством инфраструктурно обезпечаване на територии със слабопродуктивни земи) в другите общини (Куклен и Родопи); прилагане на интегрирани (устройствени и агротехнически) решения за рекултивация и използване на замърсените територии (отглеждане на технически култури и др.); популяризиране и демонстрации на иновативни технологични решения и специализиран софтуер в селскостопанския и хранително-вкусовия сектор; изпълнение на постановките на „Стратегията за цифровизация на земеделието в селските райони на Република България“.

Цел 1.4.2. Устойчиво развитие на туризма

Съществено предимство на ЮЦР е уникалната природа, културните ценности от различни епохи, съхранените бит и традиции, особено в отдалечени общини и територии, които, подходящо експонирани и брандирани, ще изведат българската идентичност като

водейща за целеви групи в туризма, ориентирани към незасегнатата от урбанизацията среда.

Мерките в областта на туризма ще са насочени към устойчиво развитие и промотиране на туристически продукти с по-висока добавена стойност, към намаляване на сезонността в сектора, както и към диверсификация на туристическия продукт. Ще бъдат положени усилия за подкрепа на развитието на продукти във фаза на растеж, като здравния, фестивално-събитийния, екологичния, спортния туризъм, както и в други специализирани и нишови продукти, в които регионът и общините имат потенциал. Развитието на продукти, които са във фаза на въвеждане, като културно-познавателния, религиозния и винено-кулинарния туризъм, също ще бъде насърчавано приоритетно.

В района на Родопите се предлага изпълнението на следните проекти: изграждане на спортно-туристически център „Перелик“; проучване, развитие и изграждане на инфраструктура за оползотворяване на лечебния потенциал на Родопите; нова туристическа инфраструктура в зони за отдих на язовирите „Кърджали“ и „Студен кладенец“; дигитализация на туристическите и природонаучните обекти и обекти, свързани с концепцията за „бавен зелен и здравословен туризъм“ за туристическите райони, попадащи в ЮЦР създаване и развитие на регионален туристически продукт за туристически район „Родопи“.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: Подобряване на социалната и екологичната среда

Важен фактор за интегрираното развитие на региона е постигането на подобро качество на човешкия капитал чрез подобряване на здравеопазването и социалните услуги и чрез повишаване на общото културното ниво.

Изграждането на екологосъобразна инфраструктура и опазването на биологичното разнообразие е друг аспект на политиката за устойчиво развитие на региона

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Подобряване на достъпа до качествени здравни, социални, културни услуги и спорт

Цел 2.1.1. Осигуряване на равен достъп до здравни услуги

За реализиране на политиката в областта на здравеопазването и предоставянето на равен достъп до здравни услуги се планира реализирането на следните дейности: териториално фокусиране на интервенциите, което да подобри достъпа на населението до първична, специализирана и болнична помощ; създаване на мобилни екипи към областните лечебни заведения за осигуряване на медицинска помощ в отдалечени и труднодостъпни места; модернизиране на материално-техническата база на държавни лечебни заведения; оборудване на площадки за кацане и осигуряване на бърз достъп до болнично заведение за целите на спешната помощ; осигуряване възможност болниците в по-малки общини/населени места да се трансформират в медицински центрове на принципа отдолу-нагоре; инвестиране в СМР и ремонтни дейности за създаване на медицински кабинети за новозавършили общопрактикуващи лекари в трудно достъпни райони на страната; икономически ефективни мерки за намаляване на основни рискови за здравето

фактори и подобряване профилактиката на болестите.

Цел 2.1.2. Равен достъп до специализирана дългосрочна грижа и социално включване

Предмет на целенасочени интервенции ще бъде осигуряването на равен достъп до специализирана дългосрочна грижа (включително здравна), повишаването на качеството и разширяването на обхвата на предоставяните социални услуги и подкрепата за развитие на интегрирани услуги.

Фокусът на политиките ще продължи да бъде върху деинституционализацията на грижата за децата, възрастните хора и хората с увреждания и върху предоставянето на услуги в домашна среда, в специализирана среда, както и на услуги, които се предоставят мобилно, включително изграждане на необходимата инфраструктура и доставка на оборудване. В съответствие с Националната стратегия за дългосрочна грижа ще продължат усилията за изграждане и/или рехабилитация на социална инфраструктура, чрез която да се обезпечат потребностите от услуги на възрастните и хората с увреждания.

В областта на социалното включване, социално-икономическата интеграция на уязвими групи, включително ромите, достъпа до услуги и борбата с материалните лишения планираните мерки ще се насочат към: активно приобщаване за подобряване на пригодността за заетост на уязвимите групи чрез интегрирана подкрепа; повишаване на качеството и наличието на интегрирани социални услуги чрез оценка на индивидуалните нужди; осигуряване на социални жилища за хора в риск от бедност или социално изключване.

Цел 2.1.3. Подкрепа на местни културни средища и опазване на културното наследство

Ще бъдат извършвани дейности в подкрепа на местни културни средища, включително театри, читалища, библиотеки, музеи, галерии и др., при използване на достиженията на модерните (цифрови) технологии за повишаване на достъпността на създавания културен продукт. Същевременно, ще бъдат търсени начини за оптимизация на механизмите за финансиране на културните дейности и институции.

Като основни дейности, свързани с опазване, развитие и популяризиране на културното наследство в ЮЦР, се предвиждат: реализиране на мерки за опазване на паметниците на културното наследство, регламентирани в нормативната база. Една част от тях са в лошо състояние и се нуждаят от мерки за реставрация и консервация; реставрация, консервация, социализация и изграждане на съпътстваща инфраструктура на значими археологически и природни обекти и превръщането им в туристически атракции; разработване на планове за опазване и управление на националните археологически резервати; изграждане на исторически и образователен център за територията на ЮЦР; маркетинг на дестинациите с акцент върху по-значими културни и природни атракции чрез обмен на ноу-хау и добри практики в областта на туризма; използване на интерактивни и смарт технологии, в т.ч. виртуална реалност, wi-fi осигуряване на

обектите; валоризиране на богатото културно наследство чрез конкурентни туристически продукти.

ЦЕЛ 2.1.4. Подобрен достъп до спорт и спортни услуги

Планираните мерки включват: подобряване на училищната спортна инфраструктура; поддържане на открити и закрити спортни площи за насърчаване на масовия спорт и провеждането на масови спортни събития; изграждане на Национален спортен център за подготовка на спортисти на средна надморска височина 1 100-1 400 m, включващ многофункционална спортна зала, стрелкови комплекс, ролбан за ски бягане и биатлон

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Изграждане на екологосъобразна инфраструктура. Ориентиране към по-зелена, нисковъглеродна икономика

Основната цел е постигането на интегрирано и устойчиво управление на водите: опазване и подобряване състоянието на водите, постигане и поддържане на добро количествено, химично и екологично състояние на водните тела на територията на България и региона, както и предотвратяване или намаляване на неблагоприятните последици от вредното въздействие за водите.

Към обхвата на мерките се включват: продължаване изграждането и реконструкцията на ВиК инфраструктура въз основа на регионални прединвестиционни проучвания в съответствие с нормативната база, приоритетно в агломерации с над 10 000 екв. ж. и, там където е възможно, и в агломерации с над 2 000 екв. ж.; изграждане на нови канализационни системи и реконструкции в случаите на несъответствие между степента на изграденост на канализационната мрежа с капацитета и изграденост на ПСОВ.

Осигуряването на достъп до перспективен и ефективен енергиен източник за промишлеността, домакинствата и обществените сгради в общините, които не са включени в списъка на определените територии за газоразпределение, е важно условие за подобряване на бизнес средата и насърчаване на икономическото развитие и конкурентоспособността. Проекти, които ще се реализират в региона през плановия период, са: Газопроводно отклонение Панагюрище - Пирдоп (от Южния полупръстен на магистрален газопровод); Газопроводно отклонение с АГРС до Сопот и Хисаря.

Политиката за бъдещото развитие на ВЕИ в страната и региона ще претърпи известни промени и ориентиране към децентрализирано производство на енергия от ВИ, присъединяващи се на по-ниски нива на напрежение - електроразпределителните мрежи.

Големи резерви има в поведението на общините, които съгласно чл. 10 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) разработват общински дългосрочни и краткосрочни програми за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива в съответствие с НПДЕВИ. Не всички общини имат такива програми, а и много от планираните мерки не се изпълняват. Определено биомасата като ВИ се подценява, а редица проучвания сочат, че в България има голям и неизползван потенциал за това.

В програмите за ЕЕ на общините е необходимо да се обърне повече внимание и на

подобряването на ефективността на сградните инсталации, не само на подобряването на енергийните характеристики на сградите, както и да се предприемат мерки за ускорена газификация на обществените сгради: Развитие на устойчиви системи на градски транспорт; Инвестиции за трансформиране на линейната икономика в кръгова.

Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрени съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба. Ще продължи приоритетно рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания.

Следва да се предприемат действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси.

Зелени инвестиции и опазване богатото биологично разнообразие на ЮЦР: запазване на качествата на околната среда и най-вече на високото биологично и ландшафтно разнообразие; ускоряване на дейността по разработване и актуализиране на планове за управление на защитени територии и на защитени зони от Националната екологична мрежа; поддържането в оптимално състояние на природните местообитания и ценни ландшафти; засилване на мониторингът, обхващащ защитените територии и зони, както и мониторингът извън тях, касаещ ценни, редки и защитени растителни и животински видове; разработване на планове за действие за застрашени животински и растителни видове, както и опазването, поддържането и възстановяването на местообитания и видове в региона.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3. По-балансирано териториално развитие и намаляване на неравенствата

Териториално балансираният растеж ще се постигне чрез подобряване на свързаността в региона и качеството на средата в населените места, укрепване на градовете центрове и ориентиране към полицентрично пространствено развитие.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Подобряване на транспортната и цифровата свързаност и достъпност

За подобряване на свързаността на региона в международен, национален и вътрешнорегионален план се планира да бъдат реализирани редица проекти за обновяване и разширяване на транспортно-комуникационната инфраструктура и изграждане на съвременна цифрова инфраструктура, осигуряваща достъп на всички населени места до интернет и получаване на базови електронни услуги.

Цел 3.1.1. Подобряване на свързаността на региона в регионален, национален и международен план

Планират се следните проекти в областта на комуникационно-транспортната мрежа, допринасящи за свързаността и достъпността на региона: Изграждане на скоростен път „Русе-В. Търново-Хасково-АМ „Марица“; Рехабилитация на отсечката АМ „Марица“-Кърджали-ГКПП „Маказа“; Доизграждане и разширение на ГКПП „Маказа“;

Завършване на строителството през 2020 г. на ГКПП „Еледже“ (Рудозем- Ксанти), област Смолян; Изграждане на скоростен път „Пловдив-Асеновград“; Модернизация на пътя „Асеновград-Смолян (с възможна на места частична трета лента)-Рудозем“; Крайграничен южен път „Петрич-Бургас“ (Южна хоризонтала) - път 11-76; Изграждане на скоростен път Димитровград-Александруполис с изграждане на обход гр. Кърджали; Модернизиране на пътя Чепеларе-Хвойна-Храбрино-Пловдив; Реконструкция, рехабилитация на пътища от републиканската мрежа, като Път I-5, Път III-865, Път III-5009 и други, както и на пътища от общинските мрежи; Изграждане на тунела Троян-Кърнаре - проект в два региона за планиране; Модернизация на железопътен участък Костенец-Септември; Модернизация на жп линията „Русе-Г. Оряховица-Димитровград“; Рехабилитация на железопътния участък Пловдив-Бургас, Фаза 2. Проектът включва и внедряване на ETCS по протежение на цялата железопътна линия от Пловдив до Бургас с обща дължина от 293 km; Изграждане на жп връзка с летище Пловдив.

Изграждането на допълнителни ГКПП с локално значение биха подобрили отварянето на региона към Гърция: ГКПП „Горна Арда-Паранести“ (Смолян-Драма); ГКПП „Аврен-Миртиски“ (Крумовград-Гюмюрджина); Туристически ГКПП „Кожари-Еталия“ (Гърция) с 5 km свързващ път, с. Борино.

Цел 3.1.2. Цифрова свързаност и електронни услуги

Целта е да се осигури развитие на цифровата мрежа с предоставяне на съвременни, висококачествени електронни услуги, доколкото цифровата инфраструктура контролира развитието и качеството на почти всички сфери на живота и икономическата дейност.

Цифрови проекти, които следва да се реализират: Осигуряване на свързаност към единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ) на държавната администрация на общините: Джебел, Крумовград, Момчилград (област Кърджали); Батак, Белово, Брацигово, Лесичово, Пещера, Ракитово, Септември, Сърница (област Пазарджик); Калояново, Карлово, Първомай, Съединение, Хисаря, Кричим, Перущица, Сопот (област Пловдив); Борино, Девин, Доспат, Чепеларе (област Смолян); Ивайловград, Любимец, Маджарово (област Хасково); Осигуряване на по-добър достъп до приложения за електронна търговия, електронно управление и електронно здравеопазване. Участие с проекти в „Механизъм за свързване на Европа 2: Цифровизация (CEF 2 Digital). Подобряване на достъпа до и развитието на онлайн публични услуги

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Подкрепа за балансирано пространствено развитие

В пространственото развитие на ЮЦР доминиращо е положението на втория по големина град в страната Пловдив (според НКПР голям град от второ йерархично ниво - център с национално значение в територията на региона). В региона няма друг голям град над 100 хил. д.

От трето йерархично ниво - градове-центрове с регионално значение в територията на областите - в НКПР за ЮЦР са определени 7 града - областните градове Хасково, Кърджали, Смолян, Пазарджик и градовете Асеновград, Димитровград и Карлово.

От четвърто йерархично ниво - малки градове с микрорегионално значение в

територията на групи общини - са определени 20 града: Първомай, Раковски, Сопот, Стамболийски, Хисаря, Свиленград, Харманли, Тополовград, Крумовград, Момчилград, Ивайловград, Златоград, Мадан, Девин, Чепеларе, Велинград, Панагюрище, Пещера, Ракитово, Септември.

От пето йерархично ниво - много малки градове и села, центрове на общини са останалите общински центрове, са 30 града: Любимец, Маджарово, Минерални бани, Симеоновград, Стамболово, Ардино, Джебел, Кирково, Черноочене; Баните, Борино, Доспат, Неделино, Рудозем, Брезово, Калояново, Кричим, Куклен, Лъки, Марица, Перушица, Родопи, Садово, Съединение, Батак, Белово, Брацигово, Лесичово, Стрелча, Сърница.

Насърчаването на полицентричното и балансирано пространствено развитие в ЮЦР е свързано със: създаване на териториално-устройствени условия за формиране на йерархически обвързана центрове система (от комплексни и специализирани обслужващи центрове) в територията на региона; насърчаване на интегрираното развитие в градовете, селските райони и планинските райони; Засилване на вътрешното сближаване и балансиране на териториалното развитие в региона чрез насърчаване на функционалната интеграция, създаване на условия за разпространение на факторите за развитие, многофункционално развитие на селските райони и използване на вътрешния потенциал на всички територии.

Цел 3.2.1. Развитие на градските райони

Тази област на въздействие е свързана с осигуряване на прилагането на взаимнообвързани, интегрирани действия по обновяване на градовете като модернизация и създаване на нови индустриални зони, техническа инфраструктура за бизнес и предприемачество; подобряване на достъпа и инфраструктурата на публичните услуги (образование, здравеопазване и социални услуги, култура, спорт); енергийна ефективност и обновяване на жилищни и обществени сгради; изграждане на обществени зони за отдих и зелени площи, включително физически елементи на градската среда и зелена инфраструктура за сгради; повишаване на сигурността в градските обществени пространства, подкрепа за прилагане на иновативни подходи за финансиране на жилищната политика в общините.

Важно значение ще имат мерките за устойчива градска мобилност, съдържащи инфраструктурни мерки, включително улици и пътни мрежи между основния град и околните населени места на територията на общината; мерки за управление на трафика; интелигентни транспортни системи и интелигентни решения за мобилност; развитие и усъвършенстване на обществените системи за градски транспорт, включително инфраструктура, оборудване и нов подвижен състав; инфраструктура и оборудване за подобряване на връзките между всички видове транспорт; инфраструктура за насърчаване на алтернативен и по-екологичен транспорт (велосипеди, електромобилност и т.н.), всички видове мерки за пътна безопасност.

Ще се насърчава научноизследователската и развойната дейност в големите градове. Ще

се въведе концепцията за „интелигентен град“, „умни региони“.

Цел 3.2.2. Подобряване на жизнеността на селските райони

Икономическото развитие ще се подкрепя в съответствие с принципите на устойчивото развитие чрез стимулиране на местния бизнес и екологосъобразно селско стопанство, подкрепа на местните земеделски производители, изграждане на инфраструктура и подобряване на средата на населените места.

Планирани дейности: Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство - създаване, подобряване и разширяване на дребна по мащаби инфраструктура, въвеждане и използване на възобновяеми източници; инфраструктура за отдых, туристическа информация и обозначаване на туристически обекти; поддръжка, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата и селския ландшафт и др.; развитие на широколентова инфраструктура и преодоляване на т.нар. „цифрова изолация“ на слабо населените и периферни райони.; разнообразяване на икономиката в селските райони с цел запазване на заетостта на местното население; насърчаване развитието на микро и МСП, които са потенциално жизнеспособни от икономическа гледна точка и допринасят за подобряване на структурата на местната икономика; Развитие на малките градове в селските райони, които се явяват единствен градски център на територията на селския район; Подобряване на мрежата от общински пътища в селските райони за осигуряване на достъп до туристически и исторически обекти, както и достъп до образователни, здравни и социални услуги в населените места; въвеждане на нови технологии и иновации в МСП в изостанали селски райони, активизиране на бизнеса в изоставащи селски райони чрез насърчаване на индивидуалното и колективното предприемачество; повишаване на конкурентоспособността на селскостопанския сектор, включително насърчаване на научноизследователската дейност, иновациите и енергоефективните решения - модернизиране на стопанствата; подобряване на инфраструктурата, свързана със селското стопанство; професионално обучение и информационни дейности за заетите в селското стопанство; Прилагане на ИТИ и WOMP.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на териториално сътрудничество

Един от сериозните инструменти за насърчаване на социално-икономическото развитие на граничните райони е трансграничното сътрудничество.

Основните мерки са: инвестиции за повишаване на местното предприемачество и насърчаване конкурентоспособността на малки и средни предприятия (които да бъдат привлечени като директни получатели на помощта по програмите за трансгранично сътрудничество); инвестиране в общи продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство, със силен акцент върху създаването на заетост за малките и семейните предприятия; възстановяване и поддръжка на туристически обекти с историческо и културно значение, включително опазване и защита на материалното и нематериалното природно, историческо и културно наследство, насърчаване на

инвестиции, свързани с предлагането на местни продукти (кулинарен туризъм и др.), инвестиране в образование, повишаване на квалификацията и обмен на студенти (ако е приложимо); осигуряване на здравно обслужване и социални грижи, отговарящи на нуждите на населението; разработване на съвместни политики, протоколи, процедури и подходи за предотвратяване на риска и бързо реагиране на потенциални извънредни ситуации, съвместни мерки за предотвратяване замърсяването на въздуха чрез по-ефективно използване на ресурсите, инвестиране в съвместни инициативи, свързани с адаптация и смекчаване на последиците от изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки, планиране и реализиране на съвместни действия за опазване на природата и биологичното разнообразие; подпомагане на съвместни трансгранични действия за подобряване на процента на рециклиране и насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение, подобряване на транспортната свързаност и повишаване на трансграничната мобилност и достъпност, разработване на електронно управление на регионално и местно равнище (ключово действие, произтичащо от Съобщението за граничните препятствия), използване на опростени финансови инструменти с възможен компонент на безвъзмездната финансова помощ, подкрепа на политиките на ЕС за интегрирано управление на границите с цел повишаване сигурността на външните граници.

2.3 Обхват на ИТСП на ЮЦР

В териториалния обхват на Южен централен регион попадат териториите на областите: Пловдив, Пазарджик, Смолян, Кърджали и Хасково, с общо 58 общини:

Той обхваща западната половина на Горнотракийската низина, южната част на Централна Стара планина, част от Средна гора, подбалканските полета и голяма част от Родопите. Площта на региона е 22 306,0 km², което представлява 20,2 % от територията на страната, като земеделските територии са 47,6 %, горските - 45,8 %, а урбанизираните територии заемат само 3,8 %.

На Фигура 1 е показана обща схема на региона

Фигура 1 - Обхват на ЮЦР

Характеристиките на територията в обхвата на ИТСР на Южен централен регион за планиране от ниво 2 са представени в Раздел 4 от настоящия доклад.

2.4 Времева рамка

Разглежданият период от време, за който ще бъдат оценявани положителни и отрицателни въздействия, е периодът от 2021 до 2027 г, за който ИТСР на Южен централен регион за планиране от ниво 2 определя общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона, и в който период ще се осъществяват предвидените по Стратегията дейности.

3 Връзка на ИТСР на Южен централен регион за планиране от ниво 2 с други планове и програми

- Основни стратегически документи на ЕС
 - Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г
 - Цели за устойчиво развитие (Дневен ред 2030 г)
 - Пътна карта за план за действие целящ нулево замърсяване на водите, въздуха и почвата
 - План за действие относно кръговата икономика

- Национални стратегии, програми и планове
 - Национална програма за развитие: България 2030
 - Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
 - Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор
 - Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.
 - Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024г)
 - План за управление на речните басейни
 - План за управление на риска от наводнения
 - Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г.
 - Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.
 - Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.)
 - Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022
 - Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 година с хоризонт до 2050 година
 - Национален план за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028.

Описание на тези документи е представено в раздел 3 на изготвения доклад за ЕО (ДЕО). В допълнение, в раздел 8 на ДЕО са разгледани съответните им цели, които имат отношение към ИТСП, както и начинът, по който тези цели и съответните екологични съображения са взети под внимание при изготвянето на ИТСП.

4 Състояние на околната среда

Състоянието на околната среда е представено за всеки от идентифицираните аспекти съгласно приетото задание за обхват на екологичната оценка, както следва.

4.1 Атмосферен въздух и климат

4.1.1 Климат

Южният централен регион попада в границите на 3 континентални климатични области – Преходно континентална, Планинска и Континентално средиземноморска климатични области

Преходно-континентална климатична област - Обхваща Горнотракийската низина, северната половина на Тунджанската област, източната половина на Задбалканските котловини, Благоевградската котловина.

Към Преходно континенталната климатична подобласт се отнасят 3 климатични района.

Климатичен район на Източна Средна България – този район обхваща по-голямата част от низините на реките Марица и Тунджа, като на югоизток граничи с континентално средиземноморската климатична област.

Задбалкански нископланински климатичен район – този район обхваща ниските части от южните склонове на Стара Планина, източно от Козница, а така също и ниските части от източните и южни склонове на същинска средна гора, както и Сърнена гора.

Северородопски климатичен район – Този район обхваща хълмистите и ниско планински места около северните склонове на Родопите. Надморската височина на този район е от 300 до 1000m

Планинска климатична област - Обхваща районите с надморска височина над 1000 m. Характеризира се с по-ниските температури, малка температурна амплитуда, голяма облачност и валежи, продължителна и устойчива снежна покривка, ниско атмосферно налягане, висока относителна влажност, силни ветрове.

Към Континентално Средиземноморската климатична област в Южния централен район попадат 3 климатични района.

Климатичен район на източно родопските речни долини – Районът обхваща източно родопските речни долини и разделящите ги по-ниски ридове, като на изток в този район попада долината на р. Марица, източно от р. Харманлийска.

Източно родопски нископланински климатичен район – Този район обхваща системата от ридове във водосборната област на Арда, но без частта, която поради надморската височина е отнесена към планинската област. Надморската височина в този район варира от 400m до 1000m.

Брanniшко-Дервенски климатичен район – Районът обхваща Брanniца планина, Дервенските възвишения и долината на р. Тунджа южно от устието на р. поповска. Теренът е предимно хълмист и полупланински с надморска височина от 100 до 600m.

4.1.2 Атмосферен въздух

Съгласно изискванията на националното и европейско законодателство територията на страната е разделена на 6 района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) – Столичен, Пловдив, Варна, Северен/Дунавски, Югозападен и Югоизточен. Анализът на данните за качеството на атмосферния въздух (КАВ) се извършва по райони, като се отчита и спецификата на всяко населено място, в което се извършва контрол. В обхвата на ЮЦР попадат 3 РОУКАВ – Югозападен, Югоизточен и Агломерация Пловдив.

4.1.2.1 Съществуващо състояние на емисиите в атмосферния въздух

Големи горивни инсталации на територията на **РИОСВ Пловдив** са: ТЕЦ „Север“ към „ЕВН България Топлофикация“ ЕАД; ОЦ „Пловдив ЮГ“, ТЕЦ към „Монди Стамболийски“ ЕАД.

През 2019 г. в изпълнение на изискванията за провеждане на собствени периодични измервания (СПИ) в РИОСВ Пловдив са постъпили 99 доклади от обекти, осъществяващи СПИ на вредностите, изпускани в атмосферата от неподвижни източници. Общата тенденция на база резултати от проведени собствени измервания /СПИ и СНИ/ за периода е към спазване на НДЕ от по-голям брой оператори.

На територията на РИОСВ - Пловдив са разположени 10 бр. оператори с издадени 11 разрешителни за парникови газове:

- „ЕВН България Топлофикация“ ЕАД – ТЕЦ „Север и „ОЦ ЮГ“;
- „ДРУЖБА Стъкларски заводи“ АД, производствена площадка Пловдив;
- „Захарен комбинат Пловдив“ АД;
- „КЦМ“ АД, гр. Пловдив;
- „КАЛЦИТ“ АД, гр. Асеновград;
- „Монди Стамболийски“ ЕАД;
- „ВМЗ“ ЕАД – площадки Сопот и Иганово;
- „ИНСА ЙОЛ“ ООД, с. Белозем;
- „Гард инвест“ ЕООД, гр. Раковски ;
- „Грийнс“ ООД, гр. Първомай

През 2019 г. не са установени нарушения на екологичното законодателство.

На територията на **РИОСВ Пазарджик** няма регистрирани големи горивни инсталации.

На контролираната от РИОСВ-Пазарджик територия, като големи емисионни източници на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух, са дружествата: „Елхим Искра“ АД, гр. Пазарджик, „Лодис инвест“ ЕООД, гр. Пазарджик, „Ди Ес Смит България“, с. Главиница, „Асарел Медет“ АД, гр. Панагюрище, „Биовет“ АД, гр. Пещера, „Грийнбърн“ ЕООД, гр. Пещера, „Гудекс“ АД, гр. Пещера, „Огняново К“ АД, с. Огняново, „Балкан райс“ ЕООД, с. Ковачево.

Контролът на изпусканите вредни вещества от неподвижните източници е проведен чрез извършени собствени периодични измервания (СПИ) и собствени непрекъснати (СНИ) от акредитирани лаборатории. Представени са доклади за резултатите от извършените измервания на 31 промишлени предприятия. Извършваният емисионен контрол от изпускащите устройства на контролираните обекти показва спазване на емисионните норми, съгласно Наредба №1/2005 г. с изключение на: „Марица олио“ АД, гр. Пазарджик

и „Гудекс” АД, гр. Пещера.

Контролната дейност на РИОСВ показва че, няма констатирани нарушения на нормите за допустими емисии съгласно Наредба №1 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии.

На територията на **РИОСВ Смолян** няма регистрирани ГГИ.

В региона преобладават производствени горивни източници под 0,5 MW, които не се нормират, но преобладаващата част от сигналите за замърсяване на въздуха са от дейността им. Основни производствени замърсители на територията на инспекцията са асфалтовите бази, мелниците към обогатителните фабрики за руда, сушилните към дървопреработващите предприятия.

През 2019 г. проверките по Наредба №16/1999 г. за съхранение, товарене или разтоварване на бензини са 8 бр., при които не са констатирани нарушения.

Извършени са 5 бр. проверки на обекти по Наредба №7/2003 г. за ЛОС, включени в регистъра по чл. 30л от ЗЧАВ. Не са констатирани нарушения.

На територията на инспекцията има 432 инсталации с над 3 кг фреон и/или с над 5 t/CO₂ е.к.

На контролираната от **РИОСВ – Хасково** територия са разположени промишлени обекти от отрасли енергетика, химическа, металургична, добивна и преработвателна промишленост – голяма горивна инсталация ТЕЦ ”Марица 3”АД, Димитровград, „Неохим“ АД, Димитровград и други точкови източници на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух. Те се контролират съгласно изискванията на ЗЧАВ, ЗООС и подзаконовите нормативни актове към тях.

4.1.2.2 *Качество на атмосферния въздух*

На територията на ЮЦР се извършва мониторинг от следните 4-те РИОСВ: РИОСВ Пловдив, РИОСВ Пазарджик, РИОСВ Смолян, РИОСВ Хасково

На територията, контролирана от **РИОСВ Пловдив** са разположени 4 пункта от НСМОС - две автоматични измервателни станции (АИС), един ръчен пункт за мониторинг (ПМ) и една АИС, обслужвана от „КЦМ” АД - на територията на област Пловдив.

Фини прахови частици (ФПЧ10) - и в трите пункта, в които се контролира денонощно концентрациите на този атмосферен замърсител, са регистрирани превишения на СДН, както и превишаване на СДН за опазване на човешкото здраве над допустимите 35 пъти в рамките на календарната година. От 2017 г. до 2019 г. се наблюдава тенденция към намаляване на регистрираните брой превишения за всички пунктове за мониторинг. Измерените средногодишни стойности за ФПЧ10 в 2 от пунктовете не показват превишения, а в третия има незначително превишение.

Регистрираната средногодишна стойност за 2019 г. в АИС „Каменица” е под

средногодишната норма за опазване на човешкото здраве, в сравнение със стойността за 2018 г. Наблюдава се намаляване на броя на превишенията на средноденонощната норма за опазване на човешкото здраве за 2019 г. са регистрирани 69 бр., в сравнение с 78, регистрирани през 2018 г. В АИС „Тракия“ измерената средногодишна стойност е по-ниска в сравнение със стойността, регистрирана през 2018 г. Наблюдава се тенденция за намаляване на броя на превишенията на средноденонощната норма за опазване на човешкото здраве - за 2019 г. са регистрирани 89 бр., в сравнение със 107 бр., регистрирани през 2018 г. (127 броя за 2017 г.).

Серен диоксид (SO_2) - и в двата пункта, в които се контролира този атмосферен замърсител няма регистрирани превишения на СЧН за опазване на човешкото здраве. През 2019 г. не е превишена и средноденонощната норма за опазване на човешкото здраве

Азотен диоксид (NO_2) - и в двата пункта, в които се контролира този атмосферен замърсител, през годината са измерени стойности, превишаващи СЧН за опазване на човешкото здраве, докато само в единият пункт има незначително превишение на средногодишната норма.

На територията, контролирана от **Риосв Пазарджик** има една автоматична измервателна станция (АИС) в горски екосистеми - с. Юндола, община Велинград и пункт с ръчно пробовземане и последващ анализ в гр. Пазарджик

През 2018 г. са регистрирани 48 средноденонощни концентрации на ФПЧ10, които превишават ПС за СДН от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, или 20,43 % от общия брой регистрирани средноденонощни стойности. През 2017 г. регистрираните 57 превишения на СДН за ФПЧ10 са над допустимия брой - 35, за една календарна година, което е 17,07 % от общия брой измервания

За останалите основни замърсители на атмосферния въздух в област Пазарджик - серен диоксид, азотен диоксид, въглероден оксид и озон се наблюдава трайна тенденция към регистриране на стойности под СДН.

На територията, контролирана от **Риосв Смолян** са разположени АИС - „Библиотека“ в гр. Смолян и Комплексна Фонова Станция /КФС/- "Рожен".

ФПЧ10 - Измервания на в АИС „Библиотека“ в град Смолян през 2019 г. показват наднормени стойности за ФПЧ10 - от извършени 334 измервания за ФПЧ10 наднормените стойности са 56 бр. или 17 % от всички анализ. През 2018 г. за АИС-- „Библиотека“ Смолян наднормените стойности на ФПЧ10 са 57, или 18 % от всички анализи, а средногодишната стойност на резултатите за 2019 г. е по-ниска от нормата.

SO_2 и NO_x - Измервания на нивата на SO_2 и NO_x се извършват само в КФС Рожен, където превишения не са регистрирани.

През 2014 г., е приета Програма за намаляване замърсяването с ФПЧ10 на територията на община Смолян и План за действие 2015-2020 година, а през 2016 г., е приета актуализацията на Програма за намаляване замърсяването с фини прахови частици

(ФПЧ10) и План за действие 2015-2016 г. . От 2021 г на територията на общината действа Общинска програма за намаляване нивата на фини прахови частици за периода 2021-2025 г. На територията, контролирана от **РИОСВ Хасково** са разположени 3 пункта - АИС, гр. Димитровград, АИС гр. Кърджали и ръчен пункт, разположен в гр. Хасково.

ФПЧ 10 - замърсяването с ФПЧ10 продължава да бъде основен проблем за качеството на атмосферния въздух за община Пазарджик, през 2019 година са регистрирани многократни превишения на средноденонощни концентрации на фини прахови частици. През 2018 г. са регистрирани 48 средноденонощни концентрации на ФПЧ10, които превишават ПС за СДН, или 20,43 % от общия брой регистрирани средноденонощни стойности, а през 2017 г. са регистрирани 57 превишения на СДН за ФПЧ10, което е 17,07 % от общия брой измервания. За високите нива на ФПЧ10 допринасят специфичните метеорологични условия в района – голям брой дни с тихо време, температурни инверсии и мъгли по поречието река Марица, които водят до задържане и натрупване на замърсители.

За Серен диоксид (SO₂) и Азотен диоксид (NO₂) - Регистрираните стойности през 2019 г. са под нормативно определенияте.

ФПЧ10 - През 2019 г. и за трите града измерените средногодишни концентрации на ФПЧ10 са по-ниски от средногодишната норма. Постигнато е пълно спазване на нормативните изисквания на средноденонощната норма за КАВ в Димитровград и Кърджали, а за Хасково превишенията на СДН са само с едно над допустимите 35 бр./г.

Серен диоксид SO₂ - През годината серният диоксид е контролиран в 3 пункта - ръчен пункт “РИОСВ – Хасково”, АИС “Раковски” и АИС “Студен Кладенец”.

През 2019 г. от АИС “Раковски” са регистрирани 4 превишения на ПС за СЧН от 350 µg/m³ за серен диоксид, много по-малко от допустимия брой от 24 стойности за една календарна година. Не е регистрирано превишение на ПС за СДН от 125 µg/m³.

В останалите два пункта - пункт “РИОСВ – Хасково” и АИС “Студен Кладенец” не са регистрирани превишения на регламентираните НДЕ за серен диоксид.

4.2 Води

4.2.1 Повърхностни води

По отношение на управлението на водите, територията на ЮЦР почти изцяло попада в Източнобеломорски район за басейново управление на водите (ИБР), с изключение на няколко водни тела, принадлежащи към Западнобеломорски район за басейново управление (ЗБР). Също така, територията на ЮЦР обхваща изцяло районите, контролирани от РИОСВ Пазарджик, РИОСВ Пловдив, РИОСВ Смолян, РИОСВ Хасково и РИОСВ Благоевград.

Състояние на реките в териториалният обхват на РИОСВ Пазарджик

В рамките на териториалният обхват на РИОСВ Пазарджик, осъществяващ контрол

върху състоянието на водите и водните обекти по поречия на реките на територията на област Пазарджик оперативният контрол е съсредоточен върху опазването на повърхностните води от замърсяване по поречието на река Марица и река Доспатска.

На територията на област Пазарджик през 2019 г. са определени 16 пункта за оперативен мониторинг - 15 на реки и 1 на язовири. В тези пунктове се извършва мониторинг по биологични и физико-химични елементи за качество.

Речните участъци в лошо състояние на водите през 2019 г. в териториалния обхват на РИОСВ Пазарджик по басейни са както следва:

Басейн на р. Марица - Селска река и притоци и ГОК Чакъша, Река Елшишка, Река Тополница от яз. Тополница до устие, Река Луда Яна от вливане на р. Стрелчанска Луда Яна до устие, Река Стара след ПБВ до вливане в р. Мътница и р. Мътница до устие, Река Чепинска от вливане на р. Мътница до кантон Долене.

Състояние на реките в териториалния обхват на РИОСВ Пловдив

На територията на Пловдивска област в териториалния обхват на РИОСВ Пловдив през 2019 г. са определени 28 пункта за оперативен мониторинг – 21 на реки и 7 на язовири. В тези пунктове се извършва мониторинг по физико-химични елементи за качество за определяне на екологично и химично състояние на повърхностните води.

Речните участъци в лошо състояние на водите през 2019 г. в териториалния обхват на РИОСВ Пловдив по басейни са както следва:

Басейн на р. Марица - Река Чинардере от язовир Леново до вливане в р. Мечка, Река Сребра долно течение, ГОК Азмака и ГОК Кара дере, Река Потока от гр. Съединение до устие, Река Стара след гр. Карлово, Река Чепеларска от гр. Асеновград до устие и Крумовски колектор, Река Юговска от река Белишка до устие, хвостохранилище на Горубсо-Лъки, Река Манастирска и река Джурковска до р. Белишка.

Състояние на реките в териториалния обхват на РИОСВ Смолян

Речните участъци в лошо състояние на водите през 2019 г. в териториалния обхват на РИОСВ Смолян по басейни са както следва:

Басейн на р. Марица - Река Манастирска и река Джурковска до р. Белишка

Басейн на р. Арда - Река Маданска, Извор на р. Върбица до гр. Златоград, Извор на р. Черна до гр. Смолян.

Състояние на реките в териториалния обхват на РИОСВ Хасково

На територията, контролирана от РИОСВ Хасково през 2019 г. са определени 19 пункта за оперативен мониторинг – 18 на реки и 1 на язовири. В тези пунктове се извършва мониторинг по физико-химични елементи за качество за определяне на екологично и химично състояние на повърхностните води.

Речните участъци в лошо състояние на водите през 2019 г. в териториалния обхват на РИОСВ Хасково по басейни са както следва:

- *Басейн на р. Марица* - Река Мерицлерска, Река Банска средно и долно течение, Река Харманлийска от вливане на р. Хасковска и р. Хасковска до устие.

Състояние на реките в териториалния обхват на РИОСВ Благоевград, в частта от ЮЦР попадаща в Западнобеломорски район за басейново управление на водите

Речните участъци в лошо състояние на водите през 2019 г. в териториалният обхват на РИОСВ Благоевград по басейни са както следва:

- *Басейн на р. Доспатска* - р. Доспат от язовир Доспат до българо-гръцката граница – много лошо.

Източнбеломорски район за басейново управление

В Доклада за ЕО е дадена информация от Приложение 2 на „Доклад за състоянието на водите на територията на Източнбеломорски район през 2019 г.“, изготвен от ИБР на базата резултатите от изпълнения през 2019 г. мониторинг на хидробиологични и физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества на повърхностните води попадащи в територията на ЮЦР:

- Речен басейн на р. Арда;
- Речен басейн на р. Марица;
- Речен басейн на р. Бяла;
- Частта от речния басейн на р. Тунджа, попадаща в границите на ЮЦР.

Западнобеломорски район за басейново управление

В Доклада за ЕО е дадена информация от „Бюлетин за състоянието на повърхностните и подземните водни тела в Западнобеломорски район за управление през 2019 г.“, изготвен от ЗБР на базата резултатите от изпълнения през 2019 г. мониторинг на хидробиологични и физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества на повърхностните води попадащи в територията на ЮЦР:

- Частта от речния басейн на р. Доспат, попадаща в границите на ЮЦР.

4.2.2 Подземни води

В периода 1999–2018 г. се наблюдава постепенно подобряване на качеството на подземните води за по-голяма част от показателите. Процентът на пунктовете, в които средногодишните стойности надвишават стандартите за качество (СК) на подземните води, показва тенденции на намаляване за всички показатели, с изключение на нитратите.

В Южния централен регион се намират много минерални извори от национално значение. По-известни са Хисаря, Баня (Карловско), Велинград, Девин, Брацигово, Михалково, Стрелча, Мерицлери, Наречен, Кричим, Панагюрище, Хасковски минерални бани и др.

По данни от „Регистър на съоръженията за минерална вода от находища - изключително държавна собственост на територията на Басейнова дирекция "Източнобеломорски район" с център Пловдив" има 78 водовземни съоръжения за минерална вода.

Националната мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води на територията на БД „Източнобеломорски район“ през 2019 год. включва общо 165 хидрогеоложки пункта в 41 ПВТ. Оценката на химичното състояние на подземните водни тела (ПВТ) се извършва съгласно подход за оценка на химичното състояние на подземните водни тела и е дадена в две категории - добро и лошо.

Източнобеломорски район за басейново управление

В Доклада за ЕО е дадена информация за химичното и количественото състояние на подземните води от „Доклад за състоянието на водите на територията на Източнобеломорски район през 2019 г.“, изготвен от ИБР на базата резултатите от изпълнения през 2019 г. мониторинг на подземните води попадащи в територията на ЮЦР:

- ПВТ с код BG3G000000NQ002 и име „Порови води в Неоген - Кватернер - Карловска котловина“;
- ПВТ с код BG3G000000NQ003 и име „Порови води в Неоген - Кватернер - Казанлъшка котловина“;
- ПВТ с код BG3G000000NQ007 и име „Порови води в Неоген - Кватернер - котловина Долна баня - Костенец“;
- ПВТ с код BG3G000000NQ008 и име „Порови води в Неоген -Кватернер - Велинград“;
- ПВТ с код BG3G000000NQ009 и име „Порови води в Неоген -Кватернер - Хасково“;
- ПВТ с код BG3G000000Q010 и име „Порови води в Кватернер -река Арда“;
- ПВТ с код BG3G000000Q012 и име „Порови води в Кватернер -Марица Изток“;
- ПВТ с код BG3G000000Q013 и име „Порови води в Кватернер -Горнотракийска низина“;
- ПВТ с код BG3G000000NQ018 и име „Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район“;
- ПВТ с код BG3G000000Q052 и име „Порови води в Кватернер -Свиленград-Стамболово“;
- ПВТ с код BG3G000000NQ054 и име „Порови води в Неоген -Кватернер - Ямбол - Елхово“;
- ПВТ с код BG3G000000N053 и име „Порови води в Неоген -Свиленград-Стамболово“;

- ПВТ с код BG3G000000N016 и име „Порови води в Неоген -Белово“;
- ПВТ с код BG3G0000PgN019 и име „Порови води в Палеоген-Неоген - Марица Изток“;
- ПВТ с код BG3G0000PgN020 и име „Пукнатинни води - Пещера-Доспат“;
- ПВТ с код BG3G0000Pg2055 и име „Пукнатинни води -Свиленградски масив“;
- ПВТ с код BG3G0000PgN026 и име „Карстови води - Чирпан -Димитровград“;
- ПВТ с код BG3G0PzK2Pg027 и име „Пукнатинни води - масивШипка - Сливен“;
- ПВТ с код BG3G000000K2029 и име „Пукнатинни води - Г. Малинско - Панагюрски район“;
- ПВТ с код BG3G000000K2030 и име „Пукнатинни води - Брезовско- Ямболска зона“;
- ПВТ с код BG3G000000T2056 и име „Карстови води - Байлово-Мирковски масив“;
- ПВТ с код BG3G0000T12034 и име „Карстови води - Тополовградски масив“;
- ПВТ с код BG3G000000Pt037 и име „Карстови води – Малко Белово“;
- ПВТ с код BG3G000000Pt038 и име „Карстови води - Велинградски басейн“;
- ПВТ с код BG3G000000Pt041 и име „Карстови води - ЦентралноРодопски масив“;
- ПВТ с код BG3G000000Pt043 и име „Карстови води - Смолянски масив“;
- ПВТ с код BG3G000000Pt044 и име „Пукнатинни води - Западно- и централнобалкански масив“;
- ПВТ с код BG3G000000Pt045 и име „Пукнатинни води - Шишманово – Устремски масив“;
- ПВТ с код BG3G000000Pt047 и име „Пукнатинни води – Западно Родопски комплекс“;
- ПВТ с код BG3G0000PtPg049 и име „Пукнатинни води – Източно Родопски комплекс“;
- ПВТ с код BG3G000000Pt050 и име „Пукнатинни води – Централно Родопски комплекс“;
- ПВТ с код BG3G000000Pt051 и име „Карстови води - Настан -Триградски басейн“.

Западнобеломорски район за басейново управление

В Доклада за ЕО е дадена информация от „Бюлетин за състоянието на повърхностните и подземните водни тела в Западнобеломорски район за управление през 2019 г.“,

изготвен от ЗБР на базата резултатите от изпълнения през 2019 г. мониторинг на подземните води попадащи в територията на ЮЦР:

- ПВТ с код BG4G001QNPg010 и име „Кватернер-Неоген-Палеоген - Доспат“;
- ПВТ с код BG4G001PtPz026 и име „Пукнатинни води в Западнородопски метаморфити, Южнобългарски гранити, Барутин-буйновски плутон“;
- ПВТ с код BG4G001PzC2021 и име „Пукнатинни води в Рило-родопски метаморфити, Южнобългарски гранити, Калински плутон“;
- ПВТ с код BG4G0001Pt1030 и име „Пукнатинно-карстови води в Сатовчански карстов басейн, Долнодряновски плутон“.

4.2.3 Райони със значителен риск от наводнения (РЗПРН)

РЗПРН са райони, за които се счита че съществува значителен потенциален риск от наводнения или вероятност за значителен потенциален риск от наводнения. Основа за определяне на РЗПРН е информацията за значимите минали и потенциални бъдещи наводнения, набрана от общински администрации, други институции и исторически източници. РЗПРН са обект на Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) за съответните Басейнови дирекции.

Източнобеломорски район за басейново управление

Съгласно Заповед № РД-805/10.08.2021 г. на Министъра на околната среда и водите, за Източнобеломорски район са определени следните РЗПРН, попадащи в ЮЦР:

BG3_APSFR_AR_01 р.Крумовица – гр.Крумовград;

BG3_APSFR_AR_02 р.Върбица – с.Бенковски

BG3_APSFR_AR_03 р.Джебелска – гр.Джебел

BG3_APSFR_AR_04 р.Неделинска – гр.Неделино

BG3_APSFR_AR_05 р.Върбица – гр.Златоград

BG3_APSFR_AR_06 р.Черна – гр.Смолян

BG3_APSFR_AR_07 р.Маданска – гр.Мадан

BG3_APSFR_AR_08 р.Арда – гр.Рудозем

BG3_APSFR_AR_100 р.Върбица – гр.Момчилград

BG3_APSFR_AR_101 р.Перперек – от с.Перперек до с.Люляково

BG3_APSFR_TU_05 р.Тунджа – от гр. Калофер до с.Александрово

BG3_APSFR_TU_100 р.Тунджа – от с.Устрем до с.Срем

BG3_APSFR_TU_101 Синаповска река - с.Синапово

BG3_APSFR_MA_01 р.Марица от гр.Симеоновград до с.Капитан Андреево; Бисерска река – от с.Славяново до гр.Любимец

BG3_APSFR_MA_03 р.Сазлийка – от гр.Раднево до устието на реката

BG3_APSFR_MA_04 р.Марица – от гр.Първомай до с.Райново

BG3_APSFR_MA_05 р.Марица – от с.Оризари до гр.Първомай

BG3_APSFR_MA_06 р.Мечка – от с.Дълбок извор до гр.Първомай

BG3_APSFR_MA_08 р.Стряма – от с.Черноземен до с.Ръжево конаре

BG3_APSFR_MA_09 р.Чепеларска – гр.Чепеларе

BG3_APSFR_MA_10 р.Потока – от гр.Съединение до с.Оризари

BG3_APSFR_MA_101 р. Марица – от с.Момина клисура до гр.Стамболийски

BG3_APSFR_MA_105 Харманлийска река – от с.Въгларово до с.Брягово

BG3_APSFR_MA_106 Узунджовска река – с.Узунджово

BG3_APSFR_MA_11 Въча

BG3_APSFR_MA_12 р.Девинска – гр.Девин

BG3_APSFR_MA_13 р.Стара река – от гр.Пещера до гр.Стамболийски

BG3_APSFR_MA_14 р.Стара река – Батак

BG3_APSFR_MA_15 р.Тополница – от с.Лесичово до гр.Пазарджик

BG3_APSFR_MA_17 р.Чепинска – от гр.Велинград до с.Драгиново

Западнобеломорски район за басейново управление

Съгласно Заповед № РД-802/10.08.2021 г. на Министъра на околната среда и водите за Западнобеломорски район са определени следните РЗПРН, попадащи в ЮЦР:

BG4_APSFR_DO_100 р.Доспат – гр.Доспат

4.3 Почви и земеползване

Съгласно почвено-географското региониране на Европа, Южен централен регион попада в Средиземноморската почвена област и обхваща части от четири почвени провинции – Средногорска, Среднотрайкийско-Тунданжска, Източнородопско-Сакарска, Западнородопска провинции.

Най-широко разпространен почвен тип в равнините и в долните части на планинските склонове са канелените почви, а също така канеленовидни лесивирани и плитките почви. Подножията на склоновете на планините до 600-800 m надморска височина, покрити със сухи дъбови гори и храсталаци са заети с кафяви и канеленовидни почви. На височина 800-1500 m се разполагат кафяви планинско-горски почви под букови и смесени гори. В този пояс са разпространени широко и рендзините.

В по-високите части на планинско горския пояс се появяват кисели кафяви планинско-горски почви, които на височина над 1500 m се сменят със субаплийски планинско-ливадни почви.

Ежегодният мониторинг на почвите на територията на Южен централен регион се извършва от следните РИОСВ: Смолян, Пловдив, Пазарджик и Хасково.

РИОСВ Смолян

Замърсяване с тежки метали

През 2019 г., са обработени резултатите от извършения мониторинг през 2018 г. на 7 пункта. От представените резултати на извършения мониторинг през 2018 г., се наблюдават завишения около или малко над ПДК на „арсен“ в пункт Момчиловци и „никел“ в пункт Студенец, което е установено и през предходни години. В близост до двата пункта няма емитери, които биха довели до това завишение, като вероятно замърсяването е фоново. Отново се наблюдават завишени нива на „олово“ при пункт Вранинци, находящ се на територията на община Мадан. В региона се намират находища на оловно - цинкови руди и вероятно замърсяването е фоново.

Резултатите за тежки метали на останалите пунктовете, в сравнение с предходните години са с близки стойности, което показва, че няма промяна на цялостната картина.

Ерозия - Северните и средните части на област Смолян са в минимален риск от водоплощна ерозия. Югоизточните части, обаче, са изложени на значителен риск

Замърсяване с продукти за растителна защита - На територията на РИОСВ-Смолян са разположени пет склада за съхранение на негодни за употреба препарати за растителна защита и пет площадки с 42 бр. Б-Б кубове. От направените проверки през 2019г. се установява, че складовете са в сравнително добро състояние. Няма нарушения в целостта на огражденията и покривните конструкции на сградите. Не се установяват разливи и разпиляване на препарати, кражби, нерегламентирано изнасяне и други.

Устойчиви органични замърсители, включително нефтопродукти - През 2019 г. не е констатирано наднормено замърсяване с устойчиви органични замърсители, включително нефтопродукти. Не се установяват превишения на органохлорни пестициди и полициклични ароматни въглеводороди от взетите извадки на изпитваните пунктове.

Засоляване и вкисляване - Почвените пунктове от национална система за почвен мониторинг II-ро ниво от които са взети проби са 4 бр. Резултатите от мониторинга показват по-скоро висока киселинност на почвите – рН 4 до рН 5. Тези нива на киселинност могат да се обяснят с процесите на изветряне на първичните минерали и е свързана с тяхната хидратация и с излужването на освободените от състава на кристалните решетки алкалоземни и алкални катиони.

Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци - На територията на РИОСВ Смолян са установени 22 нерегламентирани места с замърсени с битови и строителни отпадъци почви.

РИОСВ Пловдив

Замърсяване с тежки метали - През 2019 г. от РИОСВ Пловдив е извършено пробовземане от пунктове, определени от ИАОС съгласно мониторинга I-во ниво по следните показатели: рН, олово, кадмий, мед, цинк, арсен въглерод, азот и фосфор. РИОСВ Пловдив не публикува информация от извършените в предходната година анализи.

Засоляване и вкисляване - По отношение на проблемите със засоляване и вкисляване на почвите, от РИОСВ Пловдив са обследвани 36 почвени и 3 водни проби от 3 пункта за анализ на засоляването и 48 почвени проби за анализ на процесите на вкисляване на почвите. Резултатите от тези проби не са посочени в Годишен доклад за състоянието на околната среда. Не се изпълняват проекти и мероприятия за подобряване състоянието на установени засолени или вкислени почви.

Ерозия - Не са констатирани ерозирали почви на територията на РИОСВ и не се изпълняват проекти за подобряване състоянието на съществуващите такива.

Замърсяване с продукти за растителна защита - На територията на РИОСВ Пловдив, на ежегоден контрол подлежат всички складове и ББ кубове за съхранение на залежали и негодни за употреба препарати за растителна защита. Съгласно проект „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност“, седем от складовете, находящи се на територията на област Пловдив, са почистени, като всички количества пестициди са изнесени за обезвреждане. Съставени са констативни и складови протоколи на комисията, във връзка с изпълнението на проекта. Общото количество изнесени препарати от всички затворени и почистени вече складове на територията, контролирана от РИОСВ –Пловдив е 818,095 тона. Няма констатирани замърсявания на почви с пестициди.

Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци - На територията контролирана от РИОСВ – Пловдив има образувани множество нерегламентирани сметища със строителни и битови отпадъци, които замърсяват и увреждат почвите на региона.

РИОСВ Хасково

Замърсяване с тежки метали

Провежданият ежегоден мониторинг показва, че почвите в региона са в добро екологично състояние по отношение на запасеност с биогенни елементи/органично вещество, оценена чрез измерени концентрации на общ азот, органичен въглерод и общ фосфор, а съотношението C/N показва благоприятни условия за разграждане/минерализиране на органичното вещество.

Засоляване и вкисляване - В изпълнение на Програмата за почвен мониторинг II ниво за 2019 г. е извършено пробовземане и изпитване на почвени проби за анализ на вкисляване от 4 пункта. Резултатите от анализите показват, че не са регистрирани резултати с вредна киселинност на почвите. За територията на РИОСВ – Хасково няма изградени почвени пунктове за мониторинг на почвите от засоляване.

Ерозия – За региона на Хасковска и Кърджалийска област на засилена водна ерозия са подложени над 150 хил. дка. земи, основно в Кърджалийски регион (общини Кърджали, Момчилград, Крумовград, Черноочене, Кирково). Област Кърджали е сред областите в страната с най-висок ерозионен риск - степен 7 „силна до много силна“. Най-засегнати са централните и южните части на областта. До голяма степен активната водна ерозия в Кърджалийско е намалена и овладяна с извършеното през миналите години широкомащабно залесяване - залесени над 1 млн. дка нови гори и проведени противоерозионни технически мероприятия.

Замърсяване с продукти за растителна защита - През последните години на територията, контролирана от РИОСВ-Хасково залежават около 662379 кг в твърдо състояние и 84000 л в течено състояние забранени за употреба пестициди. Съществуват 14 бр. складове за залежали негодни и забранени за употреба продукти за растителна защита, 7 централизирани склада за съхранение на РЗП и 3 площадки за съхранение съответно на 88 бр. ББ - Кубове в Общините Ивайловград, Свиленград и Тополовград.

В изпълнение на Програма за почвен мониторинг I ниво за 2019 г. е извършено пробовземане и изпитване на почвени проби за анализ на замърсяване с пестициди, включващо 6 пункта и 54 анализа. Резултатите показват, че не са регистрирани проби с наднормено съдържание на пестициди в почвите.

Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци - Продължава изхвърлянето на разнородни отпадъци върху почвената повърхност в населените места и извън тях. В резултат на извършени планови и извънредни проверки и дадени предписания през 2019 г. са закрити 74 бр. нерегламентирани сметища.

РИОСВ Пазарджик

Замърсяване с тежки метали - През 2019 г. е проведен мониторинг на почвите от мрежата на I ниво за съдържание на тежки метали и металоиди, при пълно обследване на шест пункта, попадащи на територия на шест общини в контролирания регион. Проследявайки динамиката на контролираните индикатори се установява, че те са в граници на нормите, под МДК(максимално допустимите концентрации), съгласно Наредба №3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите(обн. ДВ бр.71/2008г.).

Засоляване и вкисляване - Засоляване на почви на територията на област Пазарджик не се наблюдава. През 2019 г. са взети почвени проби от 4 пункта по почвен мониторинг II-ро ниво - “Вкисляване”. Анализ на резултатите от изпитването не е констатира превишаване по показатели, спрямо базовите показатели наблюдение на територията на инспекцията.

Ерозия - В обхвата а РИОСВ Пазарджик най-силно уязвими от процесите на водоплощна ерозия са наклонените терени на Средна гора. В равните части на Горнотракийската низина и залесените части на западните Родопи ерозията е ниска или практически липсва. Ветровата ерозия не представлява съществен проблем, тъй като земите тук попадат в двете групи с най-нисък риск за ветрова ерозия.

Замърсяване с продукти за растителна защита - През 2019 г. са проверени всичките 11 склада за съхранение на ПРЗ с изтекъл срок на годност, както и трите площадки, на които са разположени „Б-Б” кубове. За констатирани нарушения, свързани с правилното им съхранение, са дадени конкретни предписания, които са изпълнени в указаните срокове.

4.4 Ландшафт

В Южен централен регион се срещат ландшафти от класовете: междупланински равнинно-низинни ландшафти, котловинни ландшафти и планински ландшафти.

Като чувствителни могат да бъдат разгледани уникалните ландшафти на природните забележителности, които са под законова защита. Като друга група чувствителни ландшафти следва да се разглеждат традиционни и уникални културни и исторически ландшафти на културно исторически забележителности, които са защитени по реда на ЗКН и на инструкциите на ЮНЕСКО;

Средовата типологичност на тези ландшафтни пространства в ЮЦР може да се определи най-общо в три културно-исторически и природни масива: Родопски-долината на р. Арда и на р. Чая и притоците им; Тракийски-долината на р. Марица и притоците ѝ; Средногорски и Старопланински – долината на р. Стряма и р. Стара река и притоците им.

4.5 Биологично разнообразие

4.5.1 Флора и фауна

Според геоботаническото райониране на България (по Бондев, 1997), ЮЦР е разположен изцяло в Европейската широколистна горска област, съответно в Илирийската провинция и Македоно-Тракийската провинция.

В изграждането на растителната покривка на Илирийската (Балканска) провинция освен характерните растения с европейско и евроазиатско разпространение участват и над 100 български ендемични растения, които заедно с балканските ендемични растения обуславят автентичния ѝ характер. Специфичните за Македоно-Тракийската провинция диагностични видове растения са главно македоно-тракийски флорни елементи и др. балкански и български ендемити.

Съгласно картата на разпространението на включените в ЧКБ видове, преобладаващото им разпространение в границите на ЮЦР по UTM 10 km гريد е между 1 и 4 вида растения и гъби.

Южен централен район обединява представители на Рило-Родопския, Тракийския и Старопланинския зоогеографски район. В Западните Родопи си срещат 49 вида реликтни безгръбначни животни и 25 редки вида. Някои групи от насекомите са доста богато представени с видове от северен тип на разпространение и произход. В този район са концентрирани големи дивечовъдни станции, опазващи и поддържащи стабилни популации на някои ценни ловни обекти: дива коза, елен, глухар и др. Тракийският район заема горнотракийската равнина, която със своя равнинен характер е сравнително бедна на видове и с нисък ендемизъм. В орнитологично отношение важни местообитания има във водосбора на р. Марица и в Източните Родопи по р. Арда. Много видове птици, срещащи се тук, са от европейско природозащитно значение. Предимно тук се срещат черни и белоглави лешояди, балканския щипок, турската боа и др. В този район попада и Сакар планина, която е от значение за гнезденето на белоопашатия мишелов, сивия кълвач и царския орел.

Съгласно картата на разпространението на включените в ЧКБ видове, преобладаващото им разпространение в ЮЦР по UTM 10 km грид е между 1 и 5 животински вида.

4.5.2 Защитени територии

По данни от регистъра на защитените територии в България, в териториалния обхват на ЮЦР към декември 2020 г. попадат 305 защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ).

Сред тях са 15 резервата, 2 национални парка, 98 природни забележителности, 10 поддържани резервата и 180 защитени местности.

4.5.3 Защитени зони

По данни от регистъра на защитените зони в България, в териториалния обхват на ЮЦР към декември 2020 г. попадат изцяло или частично 67 защитени зони (ЗЗ) по смисъла на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).²

Сред тях са 28 защитени зони за опазване на дивите птици и 39 защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Уязвимостта на защитените зони е свързана най-вече с антропогенните въздействия. Като основни заплахи се очертават неустойчивите селскостопански практики, урбанизацията и експанзията на инфраструктура, замърсяването на повърхностни води, в т.ч. от промишлени инсталации, транспорт, отпадъчни води и др., изменението на природните екосистеми, в т.ч. от предизвикани от човека промени на хидравличните условия, ВЕЦ, резервоари, сметища и др.

² Две от тях са едновременно по Директива за птиците и Директива за хабитатите, с еднакви кодове и граници, така че общият брой реално е 67.

4.6 Културно-историческо наследство

Културно-историческото наследство обхваща нематериалното и материалното недвижимо и движимо наследство като съвкупност от културни ценности, които са носители на историческа памет, национална идентичност и имат научна или културна стойност. То притежава дълбока културна стратификация и е единство на култура и природа, материално и нематериално наследство.

Визията и пакетът от стратегически приоритети на ИТСП на Южен централен регион от ниво 2 за периода 2021–2027 г. са формулирани и на основа на анализа на състоянието на културно-историческото наследство и съществуващите тенденции в културното развитие на петте области в региона.

Пространствените характеристики на Южен централен регион, които формират неговия синтезиран профил, показват потенциала за опазване, експониране и развитие на културното наследство. Географското гранично разположение на региона, съхранените природни феномени, многопластовото културно наследство са възможности за развитие на туристическа и културна индустрия.

От обектите на материално недвижимо културно наследство на територията на Южен централен регион са регистрирани 7 348 недвижими културни ценности (НКЦ), както следва: област Пазарджик с 1202 НКЦ; област Пловдив с 2169 НКЦ; област Смолян с 869 НКЦ; област Кърджали с 438 НКЦ и област Хасково с 597 НКЦ с тяхната принадлежност към определен исторически период като праисторически, антични, средновековни, възрожденски, от ново и най-ново време, както и с научна и културна стойност като археологически, исторически, архитектурно-строителни, художествени, урбанистични, културни ландшафти с културни напластявания от взаимодействието на човека и природната среда, парково и градинско изкуство, етнографски, културни маршрути.

Недвижимото културно наследство с национално значение на територията на Южен централен регион включва: Старинната част на Пловдив, Старинен Пловдив, гр. Пловдив, област Пловдив; Теренът на античния град в курорта Хисар, ограден с крепостната стена, гр. Хисаря, област Пловдив; Старинната част на село Свежен, с. Свежен, област Пловдив,

Съгласно регистърът на НИНKN³ на територията на Южен централен регион са регистрирани 313 НКЦ: област Пазарджик - 51 НКЦ, област Пловдив – 145 НКЦ, област Смолян - 29 НКЦ, област Кърджали - 17 НКЦ, област Хасково - 71 НКЦ.

Обекти на недвижимо културно наследство, включени в Индикативната листа на Р. България за световни паметници на ЮНЕСКО са: Бачковски манастир (1984 г.), Старинен Пловдив (2004 г.), Тракийска гробница със стенописи до село Александрово (2004 г.), Национален парк Централен Балкан (2011 г.), Епископска базилика и късноантични мозайки от Филипопол, Римска провинция Тракия (2018 г.).

Нематериалното културно наследство включва мартеницата, мултинационална

³ <http://ninkn.bg/Documents/categoryPreview/13#>

кандидатура съвместно с Република Румъния, Република Молдова и Република Северна Македония.

В резултат на вековен културен обмен и забележителен диапазон на обекти – от праисторически, през антични, средновековни до възрожденски и от по-ново време в региона се формират с времето културни коридори, оси на вековни взаимодействия с живата памет на цивилизацията.

През територията на региона преминават европейски културни коридори от различни епохи: от различни епохи: Културен коридор Via Diagonalis/Via Militaris, Източен Трансбалкански културен коридор, маршрути в Родопския културен ареал, Европейските пътища на еврейското наследство, Зеленият пояс по границата с Р. Гърция и Р. Турция, Античният римски път Виа Траяна, свързващ Одрин (Hadrianopolis) през Пловдив (Philippopolis) със София (Ulpia Serdica) и Видин (Bononia).

4.7 Материални активи

Материалните активи са компонент на антропогенната среда, който силно ще бъде засегнат от Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южен централен регион. Реализирането на специфичните цели се очаква да доведе до въздействие и директно или косвено да повлияе следните видове инфраструктура:

- Сграден фонд, в т. ч. обществен и жилищен такъв;
- Пешеходна и велосипедна инфраструктура и инфраструктура за хора с увреждания;
- Паркове и детски площадки;
- Пътна инфраструктура;
- Улично осветление;
- Инфраструктура на съществуващите индустриални зони;
- Комунална инфраструктура;
- Спортна инфраструктура;
- Културна инфраструктура;
- Образователна инфраструктура;
- Здравна инфраструктура;
- Социална инфраструктура;
- Инфраструктура за обществен транспорт;

Образователна инфраструктура

Структурите на предучилищното образование са добре развити по цялата територия на ЮЦР. Осигуреността с детски градини, преподаватели и места в детските градини е

сравнително добра.

В ЮЦР през учебната 2018/2019 година учебни занятия се водят в 435 общообразователни и специални училища.

Професионалните гимназии са разположени предимно в областните административни центрове и в по-големите общини: Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Смолян, Хасково, Асеновград, Димитровград, Карлово.

Към момента в ЮЦР има 261 средищни детски градини и средищни училища и 109 защитени детски градини и училища.

Обектите на система „Висше образование“ са силно поляризиращи в територията на региона (в град Пловдив са разположени 9 университета и специализирани висши училища). В останалите области без Пазарджик има филиали на висши училища

Здравна инфраструктура

Здравната инфраструктура на територията на Южен централен регион включва:

- **Заведения за болнична помощ и болнични легла**
- **Заведения за извънболнична помощ и болнични легла**
- Към други лечебни и здравни заведения се отнасят центровете за спешна медицинска помощ, регионалните здравни инспекции, домовете за медико-социални грижи за деца, хосписите, националните центрове без легла, диализните центрове, както и центровете за трансфузионна хематология.

Анализът на инфраструктурата, осигуреността и достъпността до здравни услуги установява неравномерност в разпределението на материалната база и диспропорции в осигуреността с лекари и с лекари по дентална медицина.

Социална инфраструктура

На територията на Южен централен регион е наличен и се предлага широк набор от социални услуги, в т. ч. домове за възрастни хора, дневни центрове, центрове за настаняване от семеен тип и редица други. Този вид услуги са особено важен акцент в социално-икономическото развитие на региона. Предвидено е развитието на част от предлаганите услуги предвид застаряването на населението, неговия здравен статус, както и други социални фактори.

Културна инфраструктура

На територията на Южен централен регион са регистрирани 5 275 недвижими културни ценности (НКЦ) на материалното недвижимо културно наследство

Обекти на недвижимо културно наследство, включени в Индикативната листа на Р. България за световни паметници на ЮНЕСКО са: Бачковски манастир (1984 г.), Старинен Пловдив (2004 г.), Тракийска гробница със стенописи до село Александрово (2004 г.), Национален парк Централен Балкан (2011 г.), Епископска базилика и късноантични мозайки от Филипопол, Римска провинция Тракия (2018 г.). Недвижимото

културно наследство с национално значение³⁰ на територията на Южен централен регион включва:

Резервати:

- Старинната част на Пловдив, Старинен Пловдив, гр. Пловдив, област Пловдив, Постановление на МС № 143/22.05.1956 г.;
- Теренът на античния град в курорта Хисар, ограден с крепостната стена, гр. Хисаря, област Пловдив, Решение на МС № 199/19.11.1976 г. за обявяване на античния град в курорта Хисар за археологически резерват (ДВ бр. 97 от 1976 г.);
- Старинната част на село Свежен, с. Свежен, област Пловдив, Разпореждане на МС № 55/26.11.1987 г. за обявяване на старинната част на село Свежен за архитектурно-исторически резерват (ДВ бр. 96 от 1987 г.).

Недвижими културни ценности (НКЦ) с категория национално значение:

На територията на Южен централен регион са регистрирани 321 НКЦ: област Кърджали 17 НКЦ, област Пазарджик 51 НКЦ, област Пловдив 151 НКЦ, област Смолян 30 НКЦ, област Хасково 72 НКЦ.

Пътна инфраструктура

Южният централен регион има предимството през територията му да преминава един от основните коридори на TEN-T мрежата, преминаващи през страната – „Ориент/Източно–Средиземноморски“, както и други направления от основната и широкообхватната TEN-T мрежа.

Изградени са и функционират автомагистралите, формиращи двата клона на коридора „Ориент/Източно–Средиземноморски“.

Пътищата от първи клас допълват функциите на автомагистралите за интеграцията на пътната мрежа на страната с тази на съседните страни, провеждат предимно транзитни транспортни потоци и в преобладаващата си част формират направленията на TEN-T мрежата (основна и разширена) на територията на страната.

Допълнително в разширената TEN-T мрежа на територията на страната е включен второкласният път II-86 „Пловдив–Смолян–Рудозем“, който осигурява единствения транспортен достъп от вътрешността на страната до област Смолян. Предвижда се пътят да бъде изграден като скоростен, а в началото на 2020 г. стартира изграждането на ГКПП „Елидже“–Ксанти като допълнителна връзка с Р. Гърция. Доизграждането на автомагистралите и скоростни пътища по описаните направления на TEN-T мрежата (основна и разширена) е залегнало във втората приоритетна ос на ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ (ОПТТИ) 2014–2020 „Развитие на пътната инфраструктура по „основната“ и „разширената“ Трансевропейска транспортна мрежа“.

Вътрешнорегионалните връзки се обслужват от второкласните и третокласните пътища в региона.

Към 31.12.2018 г. общата дължина на Републиканската пътна мрежа в Южния централен регион е 4 075 km и представлява 20,5 % от РПМ в страната.

Железопътна мрежа

Линиите, включени в железопътната инфраструктура, се делят на основни железопътни линии и отклонения от основните железопътни линии. Всички основни линии от жп инфраструктурата в страната са включени в TEN-T мрежата, а обслужващите Южния централен регион са следните:

- жп линия 1 Калотина-запад (граница с Р. Сърбия)–София–Пловдив–Димитровград–Свиленград (граница с Р. Гърция и Р. Турция).
- жп линия 3 Илиянци–Карлово–Тулово–Дъбово–Зимница и Карнобат–Комунари–Синдел разпределителна–Варна фериботна–Разделна.
- жп линия 4 Русе (граница с Р. Румъния)–Горна Оряховица–Дъбово и Тулово–Стара Загора и Михайлово–Димитровград–Подкова.
- жп линия 8 Пловдив–Филипово–Скуtare и Пловдив–Разпределителна изток–Стара Загора–Зимница–Карнобат–Бургас.

Към 31.12.2018 г. на територията на Южен централен регион функционират 782 km железопътни линии, от които 116 km са удвоени, а 403 km са електрифицирани.

В Южен централен регион са изградени и много жп отклонения от основните жп линии, обслужващи региона.

Изградеността на жп мрежата в Южния централен регион не се характеризира с добри показатели, което до голяма степен се дължи на планинския релеф в южната му част.

Южният централен регион се обслужва от 55 броя гари и 71 спирки.

Въздушен транспорт

Летище Пловдив попада в направлението на коридор от основната TEN-T мрежа „Ориент/Източно–Средиземноморски“, но е включено в разширената TEN-T мрежа. Летището се използва като резервно на летище София и приема трафика (на Летище София) в периодите на затваряне поради ниска видимост или друга причина. Обслужва пътнически, карго и бизнес полети. Капацитетът на пътническият терминал е за обслужване до 500 хил. пътника/годишно, но редовни пътнически полети няма. През зимния сезон летището обслужва ежедневни чартърни туристически полети за българските ски-курорти в Банско, Пампорово и Боровец.

Интермодален транспорт

Като възли за интермодални превози (автомобилен и жп транспорт) в основната TEN-T мрежа на територията на страната са включени София, Пловдив, Горна Оряховица и Русе, а в разширената – Драгоман и Свиленград. В ЮЦР това са интермодалните терминали:

- ИМТ „Пловдив“ – включен в основната TEN-T мрежа на територията на страната.

Проектът „Изграждане на интермодален терминал в Южен централен регион – Пловдив“, който обхваща изработване на технически проект и строителство на ИМТ, е изпълнен с финансиране по ОП „Транспорт“ 2007–2013 г.

- ИМТ „Свиленград“ – включен в разширената TEN-T мрежа за интермодален транспорт по направлението на жп линията Калотина-запад (граница с Р. Сърбия)–София–Пловдив–Димитровград–Свиленград (граница с Р. Гърция и Р. Турция), но все още не е изграден.

Проектите за ИМТ се основават на политиката за изграждане на Трансевропейската транспортна мрежа и целят подобряване на интермодалността в югоизточния регион на ЕС чрез създаване на условия за оптимално взаимодействие и интеграция на различните видове транспорт и повишаване качеството на предоставяните товарни транспортни услуги

Комунална инфраструктура

Електроенергийна инфраструктура

Специфичните природогеографски условия в Южен централен регион са предпоставили изграждането на най-големите водноелектрически централи (ВЕЦ) и помпено акумулиращи водноелектрически централи (ПАВЕЦ) в страната именно на неговата територия. За транзитиране на произведената от тях електроенергия са изградени редица преносни електропроводи 220 kV, а също и подстанции и електропроводи на 400 kV (показани на следващата схема):

Общата дължина на електропроводите 400 kV на територията на ЮЦР е 367,4 km, а на 220 kV – 451,5 km.

На територията на ЮЦР са изградени 57 броя подстанции 110/20 kV, захранващи населените места в 41 от общо 58 броя общини.

Възобновяеми енергийни източници (ВЕИ)

На база богатите водни ресурси в ЮЦР, на територията му са съсредоточени 80 % от мощностите на водноелектрическите централи в страната. Освен най-големите, отдаващи енергията си директно в преносната система на страната, тук функционират и множество по-малки ВЕЦ, включени към мрежата 110 kV.

Изградените в ЮЦР мощности от ВЕИ представляват над половината от всички в страната (52,6 %), което се дължи предимно на водната енергия – 80 % от мощностите на ВЕЦ в страната се намират на територията на ЮЦР.

В ЮЦР успешно се усвоява и слънчевата енергия – 27 % от мощностите в страната се намират на неговата територия, което го нарежда на второ място след ЮИР.

ВиК инфраструктура

Южният централен регион има най-ниска степен на водоснабденост от всички региони. За периода 2013–2017 г. населението, свързано с обществено водоснабдяване, нараства с едва 0,2 пункта и регионът запазва последното си място в страната. „Виновни“ за това

са областите Кърджали и Смолян, които имат най-нисък процент на водоснабдено население в страната – съответно 91 % и 92,9 %, и за периода 2013–2017 г. нарастването е само по 1 %.

Изградеността на канализационната мрежа в България изостава несравнимо с водопроводната мрежа, изградена в страната. Южният централен регион е много разнороден – област Кърджали е с втори за страната (след Разград) най-нисък дял на населението, обхванато с канализация (44,8 %), а в област Пловдив този дял е почти два пъти по-висок (81,4 %). За останалите области в региона показателят е около 72 %.

Индустриални и бизнес зони

На територията на региона функционира може би най-добре развиващата се в управленски и технологичен смисъл индустриална зона.

„Тракия икономическа зона“ (ТИЗ) е промишлено-търговска зона в региона на Пловдив и един от най-големите икономически проекти в България. Тя се простира на обща площ от 10 700 000 m², от които 3 250 000 m² са застроени. Зоната обхваща шест индустриални зони около Пловдив, където са реализирани проекти за над 1 млрд. евро от български и чуждестранни компании. Към 2015 г. в ТИЗ работят над 12 000 души. В обхвата на зоната са включени редица индустриални зони.

4.8 Население, човешко здраве

4.8.1 Демографска характеристика на региона

Към 31 декември 2018 г. населението на Южния централен регион е 1 410 248 души, което представлява 20,1 % от населението на България. В сравнение с края на 2011 г. населението на региона намалява с 60 859 души, или с 4,1 % (средногодишен темп на намаление 0,6 %). С големи темпове е намалението на населението в област Смолян, докато в област Кърджали има увеличение с 0,6 %.

За периода 2011–2018 г. само в 9 общини има увеличение на населението, като то е по-значително в Пловдив – 8 709 души (2,6 %), Кърджали – 1 391 души (2,1 %), Ардино – 1 316 души (11,5 %) и Харманли – 587 души (2,4 %). Със значително намаление на населението са големите общини Хасково – 6 694 души (-7,2 %), Пазарджик – 6 586 души (-5,8 %), Димитровград – 5 660 души (-10,7 %) и Смолян – 4 466 души (-10,9 %).

Гъстотата на населението в края на 2018 г. в Южния централен регион е 63,1 д/км², приблизително колкото средната за страната (63,4 д/км²).

Данните за гъстотата на населението показват неравномерно разпределение на населението по територията на региона. По области гъстотата на населението е в широк диапазон от 32,9 д/км² в област Смолян до 111,8 д/км² в област Пловдив.

Междубщинските различия в региона са високи, като гъстотата на населението е в широк диапазон: от 7,0 д/км² в община Ивайловград до 3 401 д/км² в община Пловдив.

Продължава процесът на застаряване на населението в региона, който е характерен и за другите региони в страната, като в Южния централен регион е със сходни стойности на средните за страната. В края на 2018 г. *лицата на 65 и повече навършени години* са 298 925, или 21,2 % от населението на региона. По области делът на лицата на 65 и повече навършени години е най-нисък в областите Кърджали (20,1 %) и Пазарджик (20,6 %). В общински аспект делът на лицата на 65 и повече навършени години е най-висок в общините Баните (36,2 %), Брезово (35,8 %) и Хисаря (33,5 %).

Към 31.12.2018 г. *децата до 15 години* в региона са 204 115, или 14,5 % от общия брой на населението, като спрямо 2011 г. този дял се увеличава с 2,8 процентни пункта (5 484 д.). Относителният дял на населението под 15 години е най-висок в областите Пазарджик – 18,5 % и Пловдив – 14,7 %, а най-нисък в област Смолян – 11,5 %. Относителният дял на населението под 15 години е най-висок в общините Симеоновград – 21,4 %, Ракитово – 17,9 % и Любимец – 16,7 % от населението на общината.

Към 31.12.2018 г. населението във *възрастовата група 15–64 години* в региона е 907 208 души, или 64,3 % от общия брой на населението. На ниво област областите Кърджали – 65,5 %, Смолян – 64,7 % и Пловдив – 64,5 % са с по-добри показатели от средните за страната (64,3 %). Относителният дял на населението в тази възрастова група е най-висок в общините Сърница – 71,3 %, Доспат – 68,4 %, Джебел – 67,8 % и Момчилград – 67,3 % от населението на общината.

Към 31.12.2018 г. общият **коэффициент на възрастова зависимост** в региона е 55,4 %, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по-малко от две лица в активна възраст.

Към 31.12.2018 г. в градовете живеят 953 795 души, или 67,6 %, а в селата – 456 453 души, или 32,4 % от населението на региона.

Към края на 2018 г. населените места в ЮЦР са 1 298, като 54 са градове и 1 244 – села.

Населените места без население са 26. Те са разположени в областите Кърджали (11), Смолян (8) и Хасково (7).

Демографското състояние в градовете показва същата тенденция към намаляване на населението, каквато се наблюдава при общините. Това означава, че е изчерпан демографският потенциал на селата, които до неотдавна бяха източник за миграция към градовете.

част от територията на Южния централен регион, която на практика е обезлюдена.

През 2018 г. в страната са регистрирани 62 576 родени деца, като от тях 62 197 (99.4%) са живородени. Коефициентът на раждаемост за ЮЦР е същият като средния за страната (8.9‰). Налице са съществени различия в този коефициент в различните области – с по-висок от средния за страната са Пловдив, Пазарджик и Кърджали, а с по-нисък от средния за страната – Хасково, и с най-нисък - Смолян (6.3‰). Раждаемостта в градовете е по-висока от тази в селата.

Броят на умрелите през 2018 г. за страната, като цяло е 108 526 души, а коефициентът на обща смъртност - 15.4‰. Коефициентът на смъртност в ЮЦР е по-нисък от средния за страната. Най-висока смъртност се отбелязва в област Хасково (16.4‰), следвана от Смолян (15.7‰), а най-ниска е в област Кърджали – 12.8‰.

Детската смъртност за ЮЦР е по-висока от средната за страната. По области най-висока детска смъртност се установява в Пазарджик, следвана от Пловдив и Хасково. Детската смъртност в Кърджали и Смолян е значително по-ниска от средната за страната.

През 2018 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на региона е намаляло с 8 460 души. Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествен прираст през 2018 г., е минус 6,0 ‰¹⁵, а през 2011 г. е минус 4,5 ‰. Коефициентът на естествен прираст в градовете е минус 3,8 ‰, а в селата – минус 10,5 ‰.

Коефициентът на механичен прираст в региона през 2011 г. е -1,8 ‰, а през 2018 г. е 0,9 ‰, като за страната през 2018 г. е -0,5 ‰. Или механичният прираст в региона е с благоприятни показатели от средните за страната.

4.8.2 Болестност, заболяемост и умирация по причини

Данните от Националния център по здравна информация (НЦЗИ) за 2018 г. показват доста голямо разнообразие на **здравните показатели** на населението в ЮЦР по области и заболявания.

Инфекциозната заболяемост в областите на ЮЦР е доста различна. Сред заразните болести, подлежащи на задължително съобщаване, през 2018 г. с най-висока заболяемост на 100 000 души от населението в района са варицела (42,5-668,6 на 100 000 население) и скарлатина (3,5-68,5‰), следвани от вирусни хепатити (5,9-43,6‰).

Заболеваемостта от активна туберкулоза през 2018 г. средно за страната е 18.4‰, което е по-ниско в сравнение с предишни години. През 2017 г. заболяемостта е 20.0‰, през 2016 г. – 21,7‰.

В ЮЦР заболяемостта от туберкулоза също варира. Най-висока е в област Бургас, следвана от Сливен, Ямбол и най-рядко се среща в област Стара Загора.

Злокачествени заболявания. През 2018 г. честотата на новите регистрирани случаи на злокачествени заболявания в страната е по-ниска от предходните години - 406.7 на сто хиляди души от населението спрямо 424.8 ‰ през 2017 г и 435.5‰ през 2016 г.

Хроничната заболяемост сред населението в ЮЦР е съпоставима или по-ниска от средната за страната както общо, така и по отделни нозологични единици.

Регистрираните психични заболявания в ЮЦР са повече от средната стойност за страната.

В края на 2018 г. броят на болните, намиращи се под наблюдение на психиатричните заведения, отделения, кабинети и амбулатории, е 120 677. Сред тях с най-голяма честота

са случаите на *умствена изостаналост* - 377.2 на сто хиляди за страната. *Случаите на шизофрения и шизоидни разстройства* средно за страната са 437.0 на сто хиляди.

Заболеваемостта от сифилис през 2017 г. (няма публикувани данни за 2018 г.) е различна по области в ЮЦР.

В структурата на смъртността по причини през 2018 г. не се наблюдават съществени промени. Водеща причина за умиранията остават болестите на органите на кръвообращението, чийто интензитет е 1 004.2 на сто хиляди души от населението, а относителният им дял е 65.0%. Сред тях най-голяма е честотата на умиранията от мозъчносъдови болести и исхемична болест на сърцето.

На второ място са умиранията от новообразувания. През 2018 г. равнището на смъртност по тази причина е 248.6 на сто хиляди от населението, като смъртността сред мъжете се запазва много по-висока отколкото при жените.

Основните причини за умиранията на децата на възраст под 1 година през 2018 г. са: някои състояния, възникващи в перинаталния период (278.1 на сто хиляди живородени); вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации (120.6 на сто хиляди живородени).

Сравнително висока е детската смъртност от: болести на дихателната система - 53.1 на сто хиляди живородени, вкл. пневмония, на която се дължат 64% от смъртните случаи; болести на органите на кръвообращението - 40.2 на сто хиляди; симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде - 24.1 на сто хиляди; някои инфекциозни и паразитни болести - 17.7 на сто хиляди; външни при-чини за заболяемост и смъртност - 14.5, и т.н.

4.8.3 Лечебни и здравни заведения и болнични легла

В Южния централен регион заведенията за болнична помощ включват болници, центрове за кожно-венерически заболявания, центрове за психично здраве и комплексни онкологични центрове. Съгласно Закона за лечебните заведения болниците са многопрофилни и специализирани.

През 2018 г. инфраструктура на болничната помощ включва 72 болнични заведения с 11 653 легла, което представлява 20,8 % от болничните заведения и 21,9 % от болничните легла в страната.

На ниво област основната част от болничните заведения е концентрирана в област Пловдив. В нея болничните заведения са 34, което представлява 47,2 % от общия брой на болничните заведения на територията на региона. От друга страна, в областите Кърджали са съсредоточени само 6 болнични заведения, което е 8,3 % от общия брой за региона. На ниво община в област Кърджали общински болници има в гр. Кърджали (2), Ардино, Крумовград и Момчилград по 1.

Осигуреността на населението с болнични легла в края на 2018 г. е 826 на 100 000 души от населението, при 654 през 2011 г.

Към 31.12.2018 г. заведенията за извънболнична помощ в региона са 374 с 182 легла за краткосрочно наблюдение и престой, което представлява 18,1 % от заведенията за извънболнична помощ и 14,5 % от легла в страната.

На ниво област основната част от тези заведения са концентрирани в област Пловдив. В нея заведенията за извънболнична помощ са 203, което представлява 54,3 % от общия брой на заведенията за извънболнична помощ на територията на региона. Най-малко са в област Кърджали (20), или само 5,3 % от общия брой за региона.

Към други лечебни и здравни заведения се отнасят **центровете за спешна медицинска помощ**, регионалните здравни инспекции, домовете за медико-социални грижи за деца, хосписите, националните центрове без легла, диализните центрове, както и центровете за трансфузионна хематология. В края на 2018 г. в региона тези заведения са 23 с 221 легла, като обхващат 15,9 % от този вид заведения в страната.

Осигуреност с лекари и лекари по дентална медицина

Осигуреността на населението на един лекар общо за страната за 2018 г. е 236 души.

По статистически райони осигуреността на населението на един лекар е най-благоприятна в Северозападен (224 души) поради намалението на населението и Югозападен регион (225 души), а в Южния централен регион броят на подлежащото за обслужване от един лекар население е 247 души, като по този показател регионът заема сравнително благоприятна положение.

По отношение на осигуреността с лекари по дентална медицина, за страната на един лекар се падат 967 души от населението.

По статистически райони осигуреността на населението на един лекар по дентална медицина е най-благоприятно в Югозападен регион (816 души) и Южен централен регион (834 души).

В областните центрове на Южния централен регион са локализирани 5 центъра за спешна помощ. Центровете за спешна медицинска помощ (ЦСМП) са лечебни заведения, в които медицински специалисти с помощта на друг персонал оказват спешна медицинска помощ на заболели и пострадали лица в дома, на местопроизшествието и по време на транспортирането до евентуалната им хоспитализация. Те са особено изведена медицинска категория с отговорна социална задача и имат непрекъснат денонощен режим на работа. Заедно с 46 филиала (ФСМП), те покриват изцяло територия на региона и са гаранция за бърза реакция и осигурен 30 минутен изохрон в рамките на обслужваната територия, която в много случаи индивидуалните и групови практики не могат да покрият. Съгласно картата на спешната медицинска помощ някои от филиалите обслужват територията на няколко общини, а пък няколко филиали обслужват населението на една община, което е обусловено от големината на общините.

4.8.4 Анализ на рисковите фактори, свързани с населението и човешкото здраве, в т.ч. свързани с околната среда

Рискови фактори, свързани с околната и трудовата среда

В ДЕО е направен анализ на рисковите фактори, свързани с околната и трудовата среда:

- Атмосферен въздух и климат;
- Питейни води, вкл. води за къпане;
- Почви;
- Отпадъци
- Шум, вибрации в околната и работна среда
- Нейонизиращи лъчения, йонизиращи лъчения;
- Прах;
- Химични вещества, токсини.

Демографски и социални фактори и на рисковите фактори, свързани с начина на живот – В ДЕО е направен и анализ на демографските и социални фактори и на рисковите фактори, свързани с начина на живот.

Разгледани са и **предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал.**

4.9 Отпадъци

В ДЕО подробно са разгледани за периода 2011-2018 г. в Южен централен регион:

- общо образуваните отпадъци - слабо намаляват от 545 000 t. до 527 000 t.
- събраните битови отпадъци на човек от обслужваното население - почти не се променя - от 372 kg/y до 373 kg/y.
- дял на обслуженото население от системи за организирано сметосъбиране - наблюдава се плавно увеличение, като ЮЦР отчита 99,9% дял на обслуженото население
- предадените за депониране битови отпадъци - Всички области в ЮЦР също намаляват количеството на депонираните битови отпадъци а само област Кърджали увеличава депонираните битови отпадъци
- предадените за рециклиране битови отпадъци – се увеличават в ЮЦР, както и във всички региони за периода 2011-2018 г., което е благоприятна тенденция.

Описано е и третирането и депонирането на отпадъците по области.

5 Евентуално развитие без прилагането на ИТСП на ЮЦР

Евентуалното развитие на аспектите на околната среда без прилагане на ИТСП на ЮЦР се определя като „Нулева алтернатива“. Вероятните последствия се разглеждат по фактори/компоненти по-долу.

Въздух - Не прилагането на ИТСП на Южен централен регион ще доведе до задържане

или влошаване на сегашното състояние на качеството на атмосферният въздух, поради липсата на инвестиции и модернизация на редица производства/отрасли. Не на последно място не реализирането на стратегията ще доведе до влошаване качеството на пътната инфраструктура в региона и увеличаване емисиите на ФПЧ10. От друга страна изграждането на нови индустриални зони ще доведе до емитиране на вредни емисии в атмосферата, които с прилагането на съвременни технологии на пречистване могат да бъдат сведени до минимум. Временни емисии на замърсители във въздуха могат да се очакват и като резултат от процеса на строителство при разширението и модернизацията на транспортната инфраструктура.

Климат - не прилагането на ИТСП на Южен централен регион няма да окаже влияние върху климата в региона

Води - През последните години се запазва тенденцията за подобряване на качеството на повърхностните води. Въпреки тази тенденция все още има водни тела определени в риск. Повърхностните води ще бъдат положително повлияни вследствие продължаване изпълнението на програми от мерки за достигане на добро екологично състояние в ПУРБ на БД.

Ако не се приложи ИТСП на ЮЦР, няма да се изпълнят предвидените мерки и дейности с положителен ефект върху състоянието на повърхностните води и качеството на водите за питейно-битови цели - реконструкция и модернизация на амортизираната водопроводна мрежа, подобряване техническото състояние на водопроводните системи и изграждане на пречиствателни станции за питейни води за подобряване на водоснабдяването и качествата на питейните води.

Без прилагане на ИТСП на ЮЦР до голяма степен ще се запази съществуващото състояние на подземните води, в това число и на минералните води. Реализацията на предвидените в ПУРБ мерки ще доведе до известно подобряване на количественото и химичното състояние на подземните води.

Почви - Без прилагане на Стратегията за развитие на Южен централен регион, състоянието и качеството на почвите в региона ще запазят сегашното си състояние. Ще бъде избегнато запечатването и унищожаването на почвите на площи, попадащи в обхвата на бъдещи инвестиционни предложения, свързани с изграждане на инфраструктура и индустриални и производствени зони.

Ландшафт - Развитие на околната среда без прилагането на ИТСП на ЮЦР би довело до запазване и в някои аспекти до леко влошаване на съществуващото състояние и тенденции по отношение на ландшафтите.

Биологично разнообразие - През последните години в България се забелязва все по-силно желание да се поддържа и възстановява биоразнообразието, за което свидетелстват много стратегически документи на национално и европейско равнище: Оперативна програма „Околна среда“, Национална програма за развитие: България 2030, Национална стратегия за биоразнообразието, Национален план за действие за биоразнообразието, Стратегия на ЕС за биоразнообразието и др.

С постигането на целите, определени в тези стратегически документи, се очаква екосистемите съществено да се възстановят, да се подобри екологичната инфраструктура, да се намали броят на инвазивните чужди видове, да се поддържа благоприятно състояние на видовете природни местообитания и на консервационно значимите растителни и животински видове на местно, биогеографско и национално равнище, което да допринесе за предотвратяване на глобалната загуба на биоразнообразие. Предвид целите ИТСР на ЮЦР, нейното неприлагане не се очаква да се отрази значително на биоразнообразието.

Културно-историческо наследство - Без прилагане на Стратегията за развитие на Южен централен регион не се очаква промяна в състоянието на културно-историческото наследство.

Няма да се осъществят предвидените инвестиции в здравна, социална и културна инфраструктура. Ако не се приложи ИТСР на ЮЦР: няма да се подпомогне местния икономически потенциал за развитие културен туризъм, няма да се извърши поддържане и обогатяване на културната инфраструктура и оборудване за културни организации и сгради, както и опазване, развитие и популяризиране на културното наследство и културните услуги, няма да има инвестиране в общи продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство.

Материални активи - Без реализацията на ИТСР на Южен централен регион се очаква като цяло да продължи тенденцията за влошаване на състоянието на материалните активи. Без наличие на средства по европейските оперативни програми, общините ще имат все по-големи затруднения да покриват текущите си разходи за образование, здравеопазване, култура и социални услуги и вероятността да им остават средства за ремонтни дейности или за инвестиции в енергийна ефективност ще е незначителна.

Население, човешко здраве - Без прилагането на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен централен регион, даваща общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона в годините на новия програмен период 2021–2027, ще се запази съществуващото към момента състояние, както по отношение на неравномерното икономическо развитие на региона, така и във връзка с поляризационното демографско развитие и недотам добри здравословни показатели на населението. Възможно е освен това да продължи и да се задълбочи наблюдаващата се през последните години тенденция за намаляване на населението в редица от населените места в региона, както и на влошаване на възрастовата структура на населението. Няма да се създадат условия за подобряване на социалната среда, балансиране на териториалното развитие, засилване на конкурентноспособността на региона и запазване на човешкия потенциал.

6 Характеристики на околната среда за територии, които може да бъдат значително засегнати

Отчитайки, че няма конкретна информация за интервенциите, които ще бъдат изпълнени по заложените за ИТСР на ЮЦР цели и дейности, на този етап се приема, че всяка една

част от тези територии и зони би могла да бъде значително засегната от проектите в бъдеще. Затова най-важното условие преди изпълнението на подобни проекти е да се проведат конкретни оценки на въздействието върху околната среда и оценки за съвместимостта, където и приложимо. За да се насочи вниманието към най-уязвимите територии, които следва да бъдат взети под внимание при бъдещите оценки, по-долу е представен кратък обзор за основните групи от тези територии.

6.1 Ландшафти и територии от интерес за Общността

В териториалния обхват на ЮЦР попадат следните защитени зони (33) от екологичната мрежа Натура 2000 по смисъла на Закона за биологичното разнообразие:

- Защитени зони за опазване на дивите птици:
 - BG0002010 Язовир Пясъчник
 - BG0002012 Крумовица
 - BG0002013 Студен кладенец
 - BG0002014 Маджарово
 - BG0002015 Язовир Конуш
 - BG0002016 Рибарници Пловдив
 - BG0002019 Бяла река
 - BG0002020 Радинчево
 - BG0002022 Язовир Розов кладенец
 - BG0002057 Бесепарски ридове
 - BG0002069 Рибарници Звъничево
 - BG0002071 Мост Арда
 - BG0002081 Марица - Първомай
 - BG0002086 Оризища Цалапица
 - BG0002087 Марица - Пловдив
 - BG0002092 Харманлийска река
 - BG0002103 Злато поле
 - BG0002105 Персенк
 - BG0002106 Язовир Ивайловград
 - BG0002073 Добростан
 - BG0002021 Сакар
 - BG0002113 Триград - Мурсалица

- BG0002063 Западни Родопи
- BG0000494 Централен Балкан
- BG0002128 Централен Балкан буфер
- BG0000495 Рила
- BG0002054 Средна гора
- BG0002129 Рила буфер
- Защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна:
 - BG0000494 Централен Балкан
 - BG0000495 Рила
 - BG0000217 Ждрелото на река Тунджа
 - BG0000429 Река Стряма
 - BG0000195 Река Тунджа 2
 - BG0000438 Река Чинардере
 - BG0000437 Река Черкезица
 - BG0000435 Река Каялийка
 - BG0000287 Мерицлерска река
 - BG0000434 Банска река
 - BG0000425 Река Съзлийка
 - BG0000440 Река Соколица
 - BG0000443 Река Омуровска
 - BG0000444 Река Пясъчник
 - BG0000289 Трилистник
 - BG0000424 Река Въча - Тракия
 - BG0000254 Бесепарски възвишения
 - BG0000436 Река Мечка
 - BG0000442 Река Мартинка
 - BG0000578 Река Марица
 - BG0000365 Овчи хълмове
 - BG0000426 Река Луда Яна
 - BG0001032 Родопи - Източни

- BG0001034 Остър камък
- BG0001389 Средна гора
- BG0001039 Попинци
- BG0001031 Родопи - Средни
- BG0001030 Родопи - Западни
- BG0000372 Циганско градище
- BG0000212 Сакар
- BG0000218 Дервентски възвишения 1
- BG0001493 Централен Балкан - буфер
- BG0000291 Гора Шишманци
- BG0001033 Брестовица
- BG0000255 Градинска гора
- BG0000194 Река Чая
- BG0000304 Голак
- BG0001386 Яденица
- BG0000636 Ниска Рила

Общите цели на опазване на защитените зони за птиците са:

- Опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици, предмет на опазване в зоната, за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видовете птици, предмет на опазване в зоната, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Общите цели на опазване на защитените зони за местообитанията са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За всички зони за птиците, както и за някои от зоните за местообитанията има обнародвани заповеди по реда на чл. 12 от ЗБР, където са посочени специфични цели за

опазване.⁴ Всички потенциални интервенции, произтичащи от ИТСП, следва да се съобразят с тези цели.

6.2 Ландшафти и територии с национален защитен статут

Съгласно публикуваните ГИС слоеве в Регистъра на защитените територии към декември 2020 г, в обхвата на ЮЦР попадат следните защитени територии (ЗТ) по смисъла на ЗЗТ:

- Категория „Резерват“:
 - ЦАРИЧИНА
 - СТЕНЕТО
 - СТАРА РЕКА
 - СОСКОВЧЕТО
 - СЕВЕРЕН ДЖЕНДЕМ
 - КОЗЯ СТЕНА
 - КАСТРАКЛИЙ
 - КАЗАНИТЕ
 - ДЖЕНДЕМА
 - БЕГЛИКА
 - ДУПКАТА
 - МАНТАРИЦА
 - ВЪЛЧИ ДОЛ
 - ЧЕРВЕНАТА СТЕНА
 - КУПЕНА
- Категория „Национален парк“:
 - ЦЕНТРАЛЕН БАЛКАН
 - РИЛА
- Категория „Природна забележителност“:
 - ГНЕЗДОВО НАХОДИЩЕ НА ЗАСТРАШЕНИ ДНЕВНИ ГРАБЛИВИ ПТИЦИ
 - СМОЛЯНСКИТЕ ЕЗЕРА

⁴<https://www.moew.government.bg/bg/priroda/natura-2000/registri-za-zastiteni-zoni/obnarodvani-zapovedi-po-reda-na-chl-12-ot-zbr/>

- ХЛАДИЛНАТА ПЕЩЕРА
- КАЛЕТО
- НАХОДИЩЕ НА РОДОПСКИ СИЛИВРЯК - с. ДЯДОВЦИ
- РОДОПСКИ СИЛИВРЯК - с. ЛЮБИНО
- СМОЛЯНСКИ ВОДОПАД
- ПЕЩЕРАТА ЛЕПЕНИЦА
- ФОТИНСКИ ВОДОПАД
- СКАЛНИ ОБРАЗУВАНИЯ КАМЕННИ ГЪБИ
- СКАЛНО ОБРАЗУВАНИЕ ЖАБАТА
- НАХОДИЩЕ НА СНЕЖНО КОКИЧЕ
- НАХОДИЩЕ НА ГРАДИНСКИ ЧАЙ - РЕКА МАРЕШНИЦА
- НАХОДИЩЕ НА ГРАДИНСКИ ЧАЙ - РЕКА ЛУДА РЕКА
- НАХОДИЩЕ НА БОЖУР В МЕСТНОСТ ХАЛКА БАИР
- НАХОДИЩЕ НА БОЖУР
- ПЕЩЕРА
- ВОДОПАДА
- МАНДРАТА
- БУРЕЩЕ
- КАЛЕТО
- ГЪБАТА - СКАЛНО ОБРАЗУВАНИЕ
- ПАШОВИ СКАЛИ - СКАЛЕН МАСИВ
- СКАЛНИ ГЪБИ
- КАЗАНДЖИ ДЕРЕ
- НАХОДИЩЕ НА РОДОПСКИ СИЛИВРЯК
- СКАЛЕН ПРОЗОРЕЦ
- СТРОИЛСКИ ДОЛ
- САРИЙСКА ЧУКА - ГЛАВАТА
- МОМАТА - СКАЛНО ОБРАЗУВАНИЕ
- ЛЕДНИЦАТА
- ЧИРПАН БУНАР
- ДАНОВ ХЪЛМ

- МЛАДЕЖКИ ХЪЛМ
- ГАРГИНА ДУПКА
- СКАЛЕН МАСИВ БЕЛИНТАШ
- ВОДОПАД СУЧУРУМ
- ФОСИЛНИ НАХОДКИ
- ХЪЛМ НА ОСВОБОДИТЕЛИТЕ
- БОАЗА
- ДУШАН
- РАДЖИП ТАРЛА
- НАХОДИЩЕ НА ЛЕТЕН ДЪБ - МЕСТНОСТ ПАЛАМУД
- НАХОДИЩЕ НА РОДОПСКА ГОРСКА МАЙКА
- НАХОДИЩЕ НА РОДОПСКИ СИЛИВРЯК
- СНЕЖНО КОКИЧЕ
- ГЛУХИТЕ КАМЪНИ
- ДЕРВИШКА МОГИЛА
- ДИКИЛИТАШ
- ДОЛМЕН
- ЕЛАТА
- КАЛЕТО
- КОВАН КАЯ
- КОВАН КАЯ
- КУРУ ДЕРЕ
- КУШ КАЯ
- КЮМУРЛУКА
- НАХОДИЩЕ НА БЛАТНО КОКИЧЕ - МЕСТНОСТ СЪЗЛЪКА
- НАХОДИЩЕ НА ГРАДИНСКИ ЧАЙ - МЕСТНОСТ ДАЙМА
- НАХОДИЩЕ НА ГРАДИНСКИ ЧАЙ - РЕКА КЕСЕ ДЕРЕ
- НАХОДИЩЕ НА ДИВ БОЖУР - с. Костур
- НАХОДИЩЕ НА ЕЛА
- НАХОДИЩЕ НА МОМИНА СЪЛЗА И БОЖУР
- ОГЛЕДНАТА СКАЛА

- ОРЛОВА СКАЛА
- ПЕЩЕРИ В МЕСТНОСТТА МОСТА - 6 БР.
- ПРОБИТИЯТ КАМЪК
- ХАЙДУШКАТА ДУПКА
- ЛЪВЪТ - СКАЛНО ОБРАЗУВАНИЕ
- БОРИКОВСКАТА ПЕЩЕРА
- ДЯВОЛСКИЯ МОСТ И ВОДОПАДА
- ГЮМБЕРТИЯТА
- ДУПЛЕВО - ВОДОПАД
- КОСТЕН КАМЪК - ВОДОПАД
- СВЕТИ ДУХ
- СКАКАЛОТО
- ГРАДИЩЕ
- НАСТАНСКА МОГИЛА
- НЕВЯСТАТА
- УЛЦАТА
- СКАЛЕН МОСТ
- ПОБИТ КАМЪК
- ВКАМЕНЕЛАТА ГОРА
- БРЪСНАРСКИЯТ СТОЛ
- ДЪРЖАВНА ГОРА ОКОЛО МАНАСТИРА СВЕТА ТРОИЦА
- КАРАКОЛЪОВАТА ДУПКА
- СКАЛНИ ОБРАЗУВАНИЯ В МЕСТНОСТ АРАБУШКА ПОЛЯНА
- СКАЛНИ ОБРАЗУВАНИЯ В МЕСТНОСТ ГАБРОВИЦА
- ГАРВАНОВ КАМЪК
- ГЕРЕКИНСКИ ГЪОЛ
- ГОРАНИЦА
- КИСЕЛИЦАТА
- ПАЛЕОНТОЛОГИЧНО НАХОДИЩЕ
- ТУРЧАНОВ КАМЪК
- СЛИВОДОЛСКО ПАДАЛО

-
- БУЙНОВСКОТО ЖДРЕЛО
 - ЧУДНИТЕ МОСТОВЕ - ЕР КЮПРИЯ
 - СНЕЖАНКА - ПЕЩЕРА
 - Категория „Поддържан резерват“:
 - АМЗОВО
 - БОГДАН
 - БОРАКА
 - БОРОВЕЦ
 - ИЗГОРЯЛОТО ГЮНЕ
 - МОМЧИЛОВСКИ ДОЛ
 - ЧАМДЖА
 - ЧАМЛЪКА
 - ШАБАНИЦА
 - КАЗЪЛ ЧЕРПА (ЖЕНДА)
 - Категория „Защитена местност“:
 - ЧЕРНАТА СКАЛА
 - ПАТРОНКА
 - АРАМЛИЕЦ
 - ВОДЕНИЧАРСКА КОРИЯ
 - ВЕНЕЦА
 - СИВАТА ГРАМАДА
 - ШИРОКА ПОЛЯНА
 - МАНЗУЛ
 - КОНСКОТО ДЕРЕ
 - ХАЙДУШКИ КЛАДЕНЕЦ
 - ДУШКОВ ПЧЕЛИН
 - ЧИБУЦИТЕ
 - БИЧ
 - БАЛАБАНЛИИ
 - ВАЛЯВИЦИТЕ
 - ДРУМА

- КЪРВАВ ЧУЧУР
- ЛУНГУРЛИИ
- МЕАНДРИ НА РЕКА РИБНА
- НАХОДИЩЕ НА АТИНСКА МЕРЕНДЕРА - СЕЛО ИСПЕРИХОВО
- ОБОРИЩЕ
- ПАШИНО БЪРДО
- САЧАН ДЕРЕ
- СТУДЕНАТА ЧУЧУРКА
- ТОДИН ГРОБ
- ФОТИНСКА РЕКА
- ХАДЖИЙСКИ ЧАРК
- НОВАКОВЕЦ И БЕНКОВСКА ПОЛЯНА
- ЙОРДАНОВИ ПОЛЯНИ
- ДЪБРАВАТА
- СЛЪНЧЕВА ПОЛЯНА
- ЮМРУК СКАЛА
- ХАМБАР ДЕРЕ
- ОРЕШАРИ
- НАХОДИЩЕ НА ТРИРАЗДЕЛНОЛИСТЕН ЕРИОЛОБУС - ДАНЕВАТА ЧЕШМА
- НАХОДИЩЕ НА ВЕНЕРИН КОСЪМ
- МЕАНДРИ НА БЯЛА РЕКА
- ЛОЗЕНСКИ ПЪТ
- ЛИКАНА
- ДУПКАТА
- ДОЛНАТА ОВА
- ЗЛАТО ПОЛЕ
- ГОЛЕМИЯ СИПЕЙ
- БАКЪРЛИЯ
- ВЕКОВНИТЕ БОРОВЕ
- УЛТРАБАЗИЧНИ СКАЛИ С ПИОНЕРНА ТРЕВНА РАСТИТЕЛНОСТ

- НАХОДИЩЕ НА ПРОВАНСКИ САЛЕП - С. ЛОЗЕНГРАДЦИ
- НАХОДИЩЕ НА ТРИРАЗДЕЛНОЛИСТЕН ЕРИОЛОБУС - ЛИВАДИТЕ
- ГЮМУРДЖИНСКИ СНЕЖНИК
- КУЦИНСКО БЛАТО
- ФИЛИБЕЛИЙСКА ПОЛЯНА
- КОРИЯТА - с. Равногор
- МАРИШКО ПОДРУМИЧЕ
- НЕМСКА ЖЪЛТУГА
- ТЪМРА
- ВИНИЩЕ
- НАХОДИЩЕ НА СТОЯНОВО ЛЮТИЧЕ - СЕЛО РАВНОГОР
- НАХОДИЩЕ НА ДЪРВОВИДНА ЛЕСКА
- ЧЕРНОКА
- ТУРЛАТА
- ЛЯТНА ГОРА
- КРЕПОСТТА ГРАДИЩЕТО
- ДЪЛБОК ДОЛ
- ВРАЧА
- НЕВИДА
- БАРИКАДИТЕ
- АНАТЕМА
- АЯЗМОТО
- ВЪРЛИШНИЦА
- ГЕРЕНА
- ГОЛИЦА
- ГОНДА ВОДА
- ГЪСТИТЕ ДЪБЧЕТА
- ДЕБЕЛАТА КОРИЯ
- ДЪБЕТО
- ДЪБИТЕ-КОНСКА ПОЛЯНА
- СКАЛНИЯ КОМПЛЕКС КАРАДЖОВ КАМЪК

- КОЗНИЦА
- КРИЧИМ
- ЛАЛЕ БАИР
- МЪРТВИЦАТА
- НАХОДИЩЕ НА АТИНСКА МЕРЕНДЕРА В РАЙОН ГОРНИ ВОДЕН
- НАХОДИЩЕ НА БЛАТНО КОКИЧЕ - ВИНИЦА
- НАХОДИЩЕ НА БЛАТНО КОКИЧЕ - ГРАДИНА
- НАХОДИЩЕ НА ДЪРВОВИДНА ХВОЙНА
- НОЩУВКА НА МАЛЪК КОРМОРАН - ПЛОВДИВ
- ПЕРЕСТИЦА
- ПОПОВАТА АДА
- СЕЧЕНАТА КОРИЯ
- СРЕДНАТА ПОЛЯНА
- СРЕДНОГОРЕЦ
- ТРАКИЙСКИ РАВНЕЦ
- УСОЙКАТА
- ЧИВИРА
- ЧИНАР ДЕРЕ
- ЧИНАРИТЕ
- ШАРЕНИЯ ОСТРОВ
- БОРСУК КАЯ
- СРЕДНА АРДА
- НАХОДИЩЕ НА ЖЛЕЗИСТ ЛОПЕН
- НАХОДИЩЕ НА НАДЕЛЕНОЛИСТНО ВЕЛИКДЕНЧЕ
- НАХОДИЩЕ НА ПРОВАНСКИ САЛЕП - с. АПРИЛЦИ
- НАХОДИЩЕ НА ТРАКИЙСКИ КЛИН
- НОЩУВКА НА МАЛЪК КОРМОРАН - ДИМИТРОВГРАД
- ПРОПАДНАЛОТО БЛАТО
- РИБИНО
- АЙДА
- ГЮРГЕНА

- РАВЕН
- БОРИНО
- ВРЪХ СРЕДНОГОРЕЦ
- ДЯВОЛСКИ МОСТ
- КАЛЕТО
- ЛИВАДИТЕ
- МОМИНА ВОДА - АХМАТИЦА
- ПАДАЛА
- СВЕТА НЕДЕЛЯ
- СОСКУЧАНСКИ ДОЛ
- СРЕДНИТЕ ЛИВАДИ
- ТРИГРАДСКОТО ЖДРЕЛО
- ХРАСТЕВО
- ХУБЧА
- ЧАИРИТЕ
- РОЖЕН
- ПТИЦИТЕ
- НАХОДИЩЕ НА ЖЛЕЗИСТ ЛОПЕН
- ЖДРЕЛОТО НА РЕКА ТУНДЖА
- КАВАЛ ТЕПЕ
- ДЕФИЛЕТО- ОЛУ ДЕРЕ
- ДЕРМЕНИКА
- АРАП ЧАЛ
- АТОЛУКА - ВАСИЛ ПЕТЛЕШКОВ
- БАТАШКИ СНЕЖНИК-КАРЛЪКА
- РОВНО
- БАТЛЪБОАЗ
- БИЛЪОВ РЪТ
- ЕЗЕРОТО
- ЗЛАТИН ДОЛ
- КАЛПАЗАНОВ ГРОБ

- КЕМЕРА
- КЛЕПТУЗА
- КОРИТАТА
- КОРИЯТА
- МАРИНА
- МИЛЕВИ СКАЛИ
- МИРЧОВИЦА
- НЕСТОРОВИ ПОЛЯНИ
- ОГНЯНОВО - СИНИТЕВСКИ РИД
- ПАТЪОВА КОРИЯ
- ПЕТРОВО БЪРДО
- ПОРТ АРТУР
- ПЯСЪКА
- РОГАЧИЦА
- САМОДИВСКА ПОЛЯНА
- СВЕТИ ГЕОРГИ
- СУВАТЯ
- СУХА ЛЪКА
- СУХА ЛЪКА
- ТОШКОВ ЧАРК
- ТЪРНОВИЦА
- ХАЙДУШКА СКАЛА
- ХАЙДУШКИ КЛАДЕНЕЦ
- ХАМБАРИТЕ
- ЧАТЪМА
- ЦИГОВ ЧАРК
- СЪРНЕНА ПОЛЯНА
- СЕРАФИМОВА ПОЛЯНА
- БОРОВЕТЕ
- ПЕЩЕРА - ГОДУМСКА ДУПКА
- СТАРАТА ГОРА

- КЛУВИЯТА - ДИВА ВОДА
- МАРЦИГАНИЦА
- ХРАСТОВИДЕН ОЧИБОЛЕЦ
- БЯЛАТА СКАЛА
- МОМИНА СКАЛА
- ПОРЕЧИЕТО НА РЕКА ДЕВИНСКА
- СТОЙЧОВО ПОЛЦЕ
- ГРАМАДИТЕ
- НАХОДИЩЕ НА РОДОПСКИ ЛОПЕН
- КАРАДЖА ДЕРЕ

6.3 Зони за защита на водите

Съгласно разпоредбите на чл. 6 от Рамковата директива на водите, се изисква от държавите членки на ЕС да осигурят и изготвяното на регистри за всички зони за защита на водите в границите на всеки отделен район за басейново управление. Изискванията на чл. 6 от РДВ са транспонирани в чл. 119а. ал. 1 от Закона за водите, регламентиращ следните зони за защита на водите:

- територията на водосбора на повърхностните водни тела и земната повърхност над подземните водни тела по чл. 119, ал. 1. т. 1 и 2;
- водните тела, определени като води за отдих и водни спортове, включително определените зони с води за къпане, съгласно наредбата по чл. 135. ал. I, т. 7;
- зоните, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително: уязвими зони; чувствителни зони;
- зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми;
- защитените територии и зони, определени или обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване

При определяне на зоните за защита на водите се вземат предвид:

- водоизточниците за собствени потребности на населението в границите на населените места;
- предоставени индивидуални права чрез разрешително за водовземане и ползване на воден обект;
- водни обекти, предоставени за общо водовземане и ползване и принадлежащите земи към тях;
- зони за защита на водите, в частност - водни обекти и водоизточници за питейно

- битово водоснабдяване на населението и техните санитарно - охранителни зони;

- естественото състояние на леглата, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици.

Оценката на състоянието на повърхностните водни тела, използвани за добив на питейна вода е в зависимост от категоризацията на водоизточниците в тях. Категоризацията на водоизточниците е в зависимост от резултатите от извършвания мониторинг на питейните повърхностни води и категориите определени в Наредба № 12 към Закона за водите. Съгласно тази наредба водоизточниците се класифицират в три категории в зависимост от качеството на водите – А1, А2 и А3, като А1 е за най-доброто качество

6.3.1 Повърхностни води

В Източнобеломорски район за басейново управление са определени общо 64 броя зони за защита на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване. От тях в границите на ЮЦР попадат 54, както са изброени в таблица в доклада за ЕО.

В Западнобеломорски район за басейново управление са определени общо 63 броя зони за защита на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване. От тях в границите на ЮЦР попадат 3, както са изброени в таблица в доклада за ЕО. В ПУРБ на ЗБР 2016-2021 г. всички определени зони за защита на повърхностните тела, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, попадащи в частта от ЗБР в границите на ЮЦР, са в състоянието, определено за съответната зона за защита на повърхностните води, определено в ПУРБ на ЗБР.

6.3.2 Подземни води

В Източнобеломорски район за басейново управление са определени общо 41 броя зони за защита на подземни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване. От тях 32 попадат в границите на ЮЦР, като 23 от тях са в „добро“ състояние, а 9 – в „лошо“, както е изложено в таблица в доклада за ЕО.

В Западнобеломорски район за басейново управление са определени общо 34 броя зони за защита на подземни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, от които 4 попадат в границите на ЮЦР. В ПУРБ на ЗБР 2016-2021 г. всички определени зони за защита на подземни води (ЗЗПВ), предназначени за питейно-битово водоснабдяване попадащи в частта от ЗБР в границите на ЮЦР, са в добро химично състояние

6.4 Води за рекреация

Водите за рекреация включват водни тела, предназначени за отдих, водни спортове и/или води за къпане. Категоризацията на водите за къпане се извършва съгласно Директива 2006/7/ЕО на Европейския парламент за управление качеството на водите за къпане и Наредба № 5 от 30.05.2008 г. за управление качеството на водите за къпане.

Източнобеломорски район за басейново управление

В ПУРБ 2016-2021 г. са определени 3 зони за къпане. Те са разположени в района на гр. Кърджали и трите са оценени в „добро“ състояние.

Западнобеломорски район за басейново управление

В ЗБР няма определени зони за отдих, водни спортове и/или води за къпане.

6.5 Зони за опазване на стопански ценни водни организми

Определянето на този вид зони при актуализацията на ПУРБ, се извършва съгласно изискванията на Закона за рибарството и аквакултурите (ЗРА), Наредба № 4 от 20.10.2000 г. за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми и утвърдения от Министъра на околната среда и водите Списък на стопански ценни видове риби и други водни организми. ЗРА има за цел е да осигури устойчиво развитие на рибните ресурси, възстановяване и опазване на биологичното равновесие и обогатяване на разнообразието на рибните ресурси във водните екосистеми, вкл. развитие на стопанския и любителския риболов и аквакултурите. В ЗРА е регламентирано за стопански риболов да се използва българският участък на р. Дунав и Черно море.

Източнобеломорски район за басейново управление

В ПУРБ 2016-2021 г. са определени общо 50 броя зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми. В таблица в доклада за ЕО е дадена информация за състоянието на зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми от Източнобеломорски район, попадащи в ЮЦР съгласно ПУРБ 2016-2021 г., които са 40 броя.

Западнобеломорски район за басейново управление

На територията на ЗБР попадаща в границите на ЮЦР няма определени зони за опазване на стопански ценни видове водни организми.

6.6 Чувствителни зони

Това са територии, обявени за защита на повърхностните водни тела от замърсяване с нитрати, както и други биогенни елементи, от градските отпадъчни води. Водосборните области на определените чувствителни райони трябва да отговарят на изискването за допълнително пречистване на градски отпадъчни води (пречиствателно стъпало за отделяне на азота и фосфора) за населени места с повече от 10 000 еквивалентни жители (ЕЖ).

Чувствителните зони в повърхностните водни обекти за цялата територия на Република България са определени в действащата към момента Заповед № РД 970/28.07.2003 г. От тях в границите на ЮЦР попадат следните чувствителни зони или части от тях:

- Източнобеломорски район за басейново управление:
 - р. Марица, след вливането на р. Чепеларска до границата;

- р. Тополница от изворите до вливането ѝ в яз. "Тополница";
 - р. Мътивир след гр. Ихтиман до вливането ѝ в яз. "Тополница";
 - р. Чепинска след гр. Велинград до вливането ѝ в р. Марица;
 - р. Чепеларска след гр. Асеновград до вливането ѝ в р. Марица;
 - р. Мечка от изворите до вливането ѝ в р. Марица;
 - р. Сазлийка от изворите до вливането ѝ в р. Марица;
 - р. Бедечка от изворите до вливането ѝ в р. Сазлийка;
 - р. Блатница от изворите до вливането ѝ в р. Сазлийка;
 - р. Овчарица от изворите до вливането ѝ в р. Сазлийка;
 - р. Харманлийска от изворите до вливането ѝ в р. Марица;
 - р. Хасковска от изворите до вливането ѝ в р. Харманлийска;
 - яз. "Тополница";
 - яз. "Овчарица";
 - яз. "Розов кладенец";
 - яз. "Тракиец";
 - р. Тунджа след яз. Копринка до вливането на р. Селченска (Мъглижка);
 - р. Тунджа след вливането на р. Мочурица до границата;
 - р. Енинска от изворите до вливането ѝ в р. Тунджа;
 - р. Мочурица от изворите до вливането ѝ в р. Тунджа;
 - р. Арда след вливането на р. Черна до вливането на р. Крумовица;
 - р. Черна след гр. Смолян до вливането ѝ в р. Арда;
 - р. Върбица след с. Бенковски до вливането ѝ в яз. "Студен кладенец";
 - яз. "Кърджали";
 - яз. "Ст. Кладенец".
- В Западнобеломорски район за басейново управление - На територията на ЗБР попадаща в границите на ЮЦР няма определени чувствителни зони.

6.7 Уязвими зони

Това са територии, обявени за защита на повърхностните и подземни водни тела от замърсяване с нитрати от селскостопански източници.

Съгласно действащата към момента Заповед № РД-660/28.08.2019 г. за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски

източници и уязвимите зони, в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници, около половината от територията на ЮЦР е определена за уязвима зона, както е видно на картата в Приложение 1.2. на доклада за ЕО.

7 Съществуващи екологични проблеми

Основните екологични проблеми и тенденции са разгледани по компоненти, както следва.

7.1 Атмосферен въздух и климат

Атмосферен въздух

Почти всички видове антропогенна дейност водят до промяна на състава на приземния въздушен слой, където живеят хората. Една от основните причини за негативно въздействие върху качеството на атмосферния въздух и създаване на висока степен на замърсеност в световен мащаб е неправилният избор на място за развитие на дадена индустрия.

Основният източник на емисии на първични ФПЧ10 е битовото отопление с използване на неефективни горивни устройства на твърдо гориво, за които е изчислено, че представляват най-малко 85 % от емисиите на ФПЧ10- Транспортът - емисиите на изгорелите газове, има допълнителен принос и може да бъде значим фактор на местно равнище, особено в големите общини.

Други сектори, като промишлеността, строителството и изгарянето на отпадъци могат да бъдат допълнителни фактори в конкретни общини, но техният принос на практика не е определящ.

Климат

Урбанизацията и индустриализацията пряко влияят върху локалните климатични условия, променяйки стойностите на метеорологичните елементи под въздушния купол, който се образува над такива територии. В резултат на неправилни урбанистични решения и неподходящо планиране се създават неблагоприятни микроклиматични условия и предпоставки за некомфортни условия за живот на населението.

В резултат от топлообмена от бетонни, каменни, асфалтни и други строителни материали и настилки се получава висока степен на топлинно замърсяване.

Негативни промени могат да се получат от влошени условия на аерация (въздухообмен), породени от всички елементи на урбанизацията и индустриализацията, които водят до промяна на ветровите характеристики. Неправилното разпределение на елементите на урбанизацията водят до формирането на зони със преобладаващо затишие и липса на възможност за нормален въздухообмен. В резултат на този факт се създават условия на задържане на замърсители от транспорт и други източници в приземния въздушен слой, имащи пряко отношение към здравето на населението.

По отношение на всички тези проблеми има разработени практически решения, които от

години се прилагат по света. Някои от тях се базират на правилния подбор на строителни материали, други на прилагането моделни и експертна оценка на ефекта от въздействието на един или друг вид проекти върху селищната среда и в конкретност върху локалните климатични условия и човешкия комфорт.

7.2 Води

7.2.1 Повърхностни води

Заустването на непречистени битови и промишлени отпадъчни води е основната причина за замърсяването на водите. Основните екологични инфраструктури за опазване качеството на водите - канализация и пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) - все още са неадекватни, както спрямо нуждите (на населението, бизнеса и туризма), така и спрямо изискванията на европейското и национално законодателство.

Значимите видове натиск, оказвани върху водните тела, са:

- Значителни точкови източници на замърсяване: градски пречиствателни станции за отпадъчни води; градски канализации; индустриални източници на отпадъчни води; животновъдни ферми; обекти за отглеждане на аквакултури; реки, внасящи значителен товар в крайбрежните морски води;
- Значителни дифузни източници на замърсяване: земеделски практики; населени места без изградена канализационна система; горско-стопански дейности; депа за отпадъци, без изолираща подложна повърхност и дренажна система; замърсяване от подземни води в зони на смесване с повърхностните води; замърсени индустриални терени от минали екологични щети; почвена ерозия и абразия на бреговете; обекти за отглеждане на аквакултури;
- Значителни места на водоползване;
- Значителни морфологични изменения: корекции на реки; миграционни бариери - прагове и бентове; дейности по укрепване на бреговете; добив на инертни материали; удълбочаване на плавателни пътища – драгиране;
- Регулация на оттока: завиряване (язовири); хидротехнически съоръжения, хидроенергийни съоръжения (ВЕЦ);
- Други фактори на натиск: развитие на инвазивни видове; пристанищна инфраструктура;
- Климатични изменения - Повишаването на температурата, опустяване на почвите, намаляването на водата, предизвикано от глобалните промени в климата на планетата, са основните причини за намаляването на биоразнообразието.

Следва да се подчертае, че като дифузен източник на натиск се разглеждат старите все още действащи или nereкултивирани депа/сметища, неотговарящи на екологичните законови изисквания и създаващи риск от замърсяване на повърхностните води. Тези

депа подлежат на закриване и рекултивация - техническа и биологична. След закриването им съответните отпадъци следва да се депонират в регионални депа, които напълно съответстват на екологичните изисквания.

7.2.2 *Подземни води*

Подземните води, макар и в по-малка степен, също се влияят от замърсяванията, постъпващи с отпадъчните фекално-битови и промишлени води в реките и речните корита. Амортизираните канализационни системи и аварията по тях допринасят за постъпване на замърсители в почвите и подземните води.

Замърсители постъпват във водите и от земеделски дейности и животновъдство, свързани с прилагане на торове и препарати за растителна защита, както и от депата (сметищата) за отпадъци, които не отговарят на съвременните нормативни изисквания и добри практики за изграждане и експлоатация на такива обекти.

Съществен екологичен проблем е и състоянието на водовземането: значителни загуби на питейна вода преди достигане до потребителите и използване на питейна вода за промишлени нужди и напояване.

За справяне с гореизброените и други съществуващи екологични проблеми, свързани с подземните и повърхностните води, са заложили съответни мерки за подземни и повърхностни водни тела, описани в Раздел 7, Приложение № 1 от Програмата от мерки към Плановите за управление на речните басейни 2016-2021 г., както и мерките описани в Приложенията към Раздел 5 от Програмата от мерки на Плановите за управление на риска от наводнение 2016-2021 г. Необходимо е и съобразяване с отделните етапи на актуализация на ПУРН (2022-2027 г.), а именно: ПОРН, карти на заплахата и на риска от наводнения и проект на ПУРН с програма от мерки. Тези мерки следва да се имат предвид при реализацията на предвижданията на ИТСП.

7.3 Почви

Основните екологични проблеми и тенденции по отношение на почвите се изразяват най-вече с развитие на проблемите, свързани с почвено запечатване, уплътняване, ерозия, свлачищни процеси, локално замърсяване и вкисляване.

При оказване на натиск върху почвената повърхност се получава уплътняване, което променя качествата на почвата като въздейства върху нейните порьозност и пропускливост. Порите се разрушават (слепват) като в резултат на това се нарушава водно-въздушния режим на почвата и респективно количеството на вода и кислород в нея намалява. Неподходящото управление на земята е основната причина за уплътняването на почвите, като примери за това са твърде големият брой животни на определена територия, неподходящата употреба на тежки селскостопански машини и обработването на земята при неблагоприятни климатични условия. Почвите са най-податливи на уплътняване, когато съдържанието на вода в повърхностния слой е над

пределната полска влагоемкост. Влажните почви не са достатъчно стабилни, за да осигурят съпротивление на тежестта и това води до уплътняване.

В зависимост от разположението и начина на образуването си, уплътнените почвени слоеве биват: повърхностна почвена кора, плитко уплътняване в или под орния хоризонт и дълбочинно уплътняване.

Почвите се различават по склонност и степен на уплътняване в зависимост от състава и свойствата им, но този процес е най-характерен за почвите с тежък механичен състав – глинести и тежко пясъкливо-глинести. Такива са широко застъпените в Южна България смолници и смолницовидни почви с високо съдържание на монтморилонитови глини. В обхвата на ЮЦР смолниците не са широко застъпени.

Процесът на почвено запечатване се отнася за почви, използвани и трайно застроени за селищно изграждане, промишлено и инфраструктурно строителство, търговски и транспортни участъци, пътна и железопътна мрежа и др. Очаква се през следващите години процесът да е още по-силно изразен поради запазващите се темпове на разрастване на някои селищни структури и развитието на съпътстваща инфраструктура

Почвената ерозия засяга огромни площи от територията на страната. Тя е естествен процес, който е силно зависим от антропогенните фактори. Обезлесяването и прочистването на естествената растителност при реализация на инфраструктурни, промишлени, туристически и др. проекти, интензивното земеделие и липсата на адекватни противоерозионни мероприятия водят до задълбочаване на проблемите, свързани със загуба на ценни почви в следствие на развитието на ерозия. Свлачищата също са природни процеси и причините за възникването им са свързани със силно пресечения релеф и други специфични геоложки дадености в определени райони, но са и много зависими от дейността на човека в урбанизираните райони.

Локалното замърсяване на почвите е свързано най-често с транспортната мрежа, складовете за опасни вещества и промишлените предприятия. Проблемите, свързани с транспорта, се изразяват в локални замърсявания с нефтопродукти, засоляване на околните почви в следствие на поддръжката на пътната мрежа в зимни условия и **замърсяване с битови отпадъци**. Всички складове за опасни вещества създават реална опасност за околната среда и населението, а промишлените предприятия са един от основните източници на замърсяване на почвите с тежки метали.

Вкисляването е процес, при който под действие на природни и антропогенни фактори се увеличава съдържанието на киселини в почвата. Реакцията на почвата влияе пряко върху подвижността и усвояемостта на хранителните и нехранителните елементи, а оттам и върху растежа и развитието на растенията. Селскостопанските култури реагират силно на високата почвена киселинност, като най-уязвими са растенията в начален стадии на развитие.

7.4 Ландшафт

При ландшафта има няколко основни въпроса, като липсата на конкретно законодателство, замърсяване на компонентите на ландшафта, промяна на видовете

ландшафт, нарушения на ландшафта и визуално-естетично въздействие.

Понастоящем единственият нормативен документ в България, който предвижда опазване и управление на ландшафта, е Европейската конвенция за ландшафта. Липсата на национално законодателство в областта на ландшафта е сериозна пречка за правилната оценка на въздействието върху ландшафта и съставните му части и съответно за опазването му. Дейностите по опазване и устойчиво управление на ландшафта следва да бъдат уредени в законодателството.

Строителните дейности за развитие на нови обекти, както и за реконструкция и рехабилитация на съществуващи обекти и полагане на необходимата инфраструктура води до запрашаване и замърсяване на отделни компоненти на ландшафта с тежки метали и ФПЧ от пътищата; с отпадъци и горивно-смазочни материали от превозни средства и строителна техника, и от дейностите, свързани с транспортното осигуряване.

Промяната на съществуващите ландшафти, както и замърсяването им с **отпадъци** има неблагоприятно визуално-естетично въздействие върху ландшафтите. Създаването на нови видове ландшафт в резултат на изграждане на нови инсталации и влиянието на човека върху териториите също представлява значителен проблем.

Нарушаването на ландшафта може да бъде пряко и косвено. Пряко увреждане на ландшафтните компоненти има по време на строителните работи и рехабилитацията на всички видове обекти в резултат от наличието и използването на строително оборудване на площадката; трябва да се обърне внимание и на визуално-естетичното натоварване на териториите. Косвени промени в ландшафтите се наблюдават в резултат от следните дейности: промени в земеползването, поставяне на заграждения и осветление, промяна в характеристиките на ландшафта в резултат на интензификацията на ползването на терените, ерозията на почвите, влиянието върху ландшафтите в резултат на предложенията за оформянето им. Косвените промени в съставните части на ландшафта са резултат също от изграждането на нови постройки и обекти.

7.5 Биологично разнообразие

Като цяло, усилената урбанизация и презастрояване, интензификацията на транспорта, замърсяването на вътрешните водни басейни и нови територии с промишлени и битови отпадъци и др. са мощни отрицателни фактори, които влияят на изобилното и самотитно биологично разнообразие в България.

Презастрояването или развитието на туристическа и друга инфраструктура в чувствителните райони (в т.ч. защитени територии, обекти от Натура 2000, редки и уязвими местообитания и екосистеми като влажни местности, участъци по коритата на реки, гори и др.) става по-сериозен проблем през последните години.

Шосейният транспорт е общ екологичен проблем и отрицателното му влияние върху околната среда конкретно засяга биологичното разнообразие.

Замърсяването на въздуха, особено в големите градове в резултат на интензивното

движение на автомобили води до влошаване на средата за живот, оттам до ограничаване на биологичното разнообразие и дори до изчезване на синантропни видове птици и бозайници. Отлагането на замърсители на въздуха е продължаващ проблем за здравното състояние на горите и местата на растителните общности. Той нарушава здравословния баланс на организми или екосистеми пряко или чрез подкисляване на почвите. Взаимодействието на отложените замърсители на въздуха с листната маса променя хранителния статус на дърветата и засилва податливостта им на болестотворни гъбички или насекоми-вредители.

Общият брой на видовете, които са чужди за България, нараства постоянно от 1900 г. насам. Най-уязвимите местообитания предвид навлизането и натурализирането на чужди растителни видове са тези, създадени от човека, последвани от местообитанията в речните долини.

Безконтролното изхвърляне на строителни и битови отпадъци от граждани и фирми на изходите на населените места, около пътните артерии и замърсяването на зелените площи също е значителен проблем. Това пряко влошава местообитанията, унищожава ценни растителни видове и влияе пряко и косвено на разнообразието на фауната.

Горските пожари са голям проблем за флората и фауната, тъй като те променят всички условия на околната среда, в т.ч. унищожават растителни и животински видове, много от които са редки и ценни, частично или изцяло унищожават слоя от чернозем, създават предпоставки за проникване и развитие на гъбични и други вредни организми, което води до нарушаване на стабилността на екосистемите.

7.6 Културно-историческо наследство

Основните проблеми, свързани с опазването на културното и историческото наследство, могат да се обобщят както следва:

- Недостатъчно съответствие с изискванията за защита и опазване на недвижимите културни ценности по Закона за устройство на територията, Закона за културното наследство, Закона за опазване на околната среда и постановленията към тях; с конкретните правила и норми в общите и подробните устройствени планове относно устройството на териториите с културно и историческо наследство;
- Непредвидени и непредприети превантивни мерки за физическа защита и съхранение;
- Недостатъчност на регулаторните изисквания относно обхвата и съдържанието на устройствените планове и инвестиционните проекти за предвиждане на комплексни мерки за обновяване, възстановяване и опазване на обектите на културното наследство и средата за представянето им от увреждане и унищожаване в резултат на предвидими природни и човешки фактори;
- Работи по съхранение и възстановяване (PCB), които не са изпълнени качествено или с неподходящи за PCB материали, засягащи конкретните условия

(микроклимат) в средата на представяне;

- Неподходящо избрани материали за РСВ във връзка с устойчивите и конкретните условия (микроклимат) в средата на представяне;
- Некомпетентност и импровизации при извършване на текущите ремонтни работи и РСВ в строителните и възстановителни работи на недвижимите културни ценности в тяхната среда на представяне;
- Липса на институционализиран постоянен контрол на промените в параметрите на различните фактори, влияещи на материалните носители и средата на представяне на обектите на културното наследство;
- Непълно изяснени режими за опазване, съхранение и управление на популяризирането на културните ценности;
- Подреждане по приоритет на дейностите, които са рискови с оглед опазването и съхраняването на недвижимите културни ценности и действия за обновяване както на самите ценности, така и на средата на представянето им.

7.7 Материални активи

Макар и да няма достатъчно общодостъпни данни за сегашното състояние на материалните активи е ясно, че обществената и културната инфраструктура се нуждае от основни ремонти (в т.ч. възстановяване на пътната инфраструктура и системи за предотвратяване на бедствия). Предстои още много работа за постигане на европейските стандарти за равнищата на материалните активи.

Културната инфраструктура се сблъсква с липса на средства за поддръжка и развитие. Същото важи и за дълготрайните материални активи с екологично предназначение, като съоръжения и оборудване, необходими за опазване и възстановяване на околната среда и оборудване за наблюдение и контрол.

Материалните активи, имащи пряко отношение към околната среда, като ВиК инфраструктурата и пречиствателни станции за води, депа за отпадъци и др. се нуждаят от реконструкция и модернизация.

7.8 Население, човешко здраве

Основните проблеми на демографското развитие в страната са свързани с ниската раждаемост и високият процент на смъртност, което определя негативния прираст в последните години, в комбинация с продължаващата емиграция на хора в активна възраст (18-50 г.)

От друга страна, с оглед на статистическите данни до 2019 г. заболяемостта на населението като цяло намалява спрямо предишните години, което определя територията като благоприятна в екологично отношение и с добър потенциал за демографско развитие.

8 Цели на опазване на околната среда

В доклада за ОВОС са описани основните цели за опазване на околната среда на международно и национално ниво, които имат отношение към ИТСП на ЮЦР 2021-2027г. и начинът, по който тези цели и съответните екологични съображения са взети под внимание при изготвянето на ИТСП.

Анализът показва, че:

- ИТСП на ЮЦР 2021-2027 г. съобразява и интегрира в обхвата си целите по опазване на околната среда на национално и европейско ниво, които са относими със Стратегията.
- ИТСП на ЮЦР 2021-2027 г. не влиза в противоречие с целите по опазване на околната среда на национално и европейско ниво.

9 Въздействия върху околната среда

Съгласно чл. 86, ал. 3 т 6 от ЗООС, докладът за ЕО съдържа анализ на: вероятни значителни въздействия върху околната среда, включително население, човешко здраве, флора и фауна, почви, води, въздух, климатични фактори, материални активи, културно-историческо наследство, включително архитектурно и археологическо наследство, ландшафт, отпадъци и връзките между тях; тези въздействия трябва да включват вторични, кумулативни, едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни последици.

Въздействията върху околната среда са оценени както на ниво Стратегически приоритети и специфични цели, така и на ниво цели, мерки и дейности.

9.1 Обобщение на въздействията

От направения анализ на въздействията е видно, че:

- на ниво Стратегически приоритети и специфични цели - очаква се реализирането на Стратегическите приоритети да доведе до: устойчива околна среда и устойчиво развитие, усвояване на ресурсите по ефективен и устойчив начин, развитието на по-зелена нисковъглеродна икономика, стимулиране на иновационни МСП, въвеждане на нови технологии и иновации в МСП в изостанали селски райони, оптимизация на системата за управление на отпадъците, предприемане на действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси, продължаване изграждането и реконструкцията на ВиК инфраструктурата, подобряване на жизнеността на селските райони, дейности, свързани с постигане на добро образование, нови знания и професионално развитие, подобряване на достъпа до качествени здравни, социални, културни услуги и спорт, опазване и възстановяване на природното и културното наследство, биологичното разнообразие, което ще окаже дългосрочно положително постоянно пряко и косвено кумулативно

въздействие върху населението и човешкото здраве.

- на ниво цели и конкретни допустими дейности и мерки - очаква се прилагането на предвидените дейности и мерки да доведе до подобряване качеството на атмосферния въздух в населените места, изграждане на обществени зони за отдых и зелени площи, включително физически елементи на градската среда и зелена инфраструктура за сгради, повишаване на сигурността в градските обществени пространства, развитие и усъвършенстване на обществените системи за градски транспорт, намаляване на емисиите на парникови газове, развитието на селските райони, ограничаване на шума от обществения градски транспорт в населените места, подобряване състоянието на зелените градски пространства, подобряване на здравната, социалната и културната инфраструктура, което ще окаже дългосрочно положително постоянно пряко и косвено кумулативно въздействие върху населението и човешкото здраве.

Трябва да се отбележи, че при изпълнение на строително монтажните работи при създаване на нови МСП, модерна индустриална инфраструктура, изграждане на газопроводни отклонения, изграждането и реконструкцията на ВиК инфраструктура, строителството на скоростни пътища, реконструкция, рехабилитация на пътища от републиканската мрежа, както и на пътища от общинските мрежи, модернизация и рехабилитация на жп линии, енергийна ефективност и обновяване на жилищни и обществени сгради, подобряване на качествата на градската и агломерационна среда се очаква отрицателно въздействие върху околната среда и населението вследствие замърсяване на въздуха, шум и отпадъци, но се очаква то да бъде локално, в рамките на строителните площадки и обекти, временно и обратимо и да не е значително. В зависимост от местоположението на съответните индустриални зони, предприятия и пътищата за достъп до тях са възможни локални преки отрицателни въздействия върху населението и околната среда вследствие замърсяване на въздуха, шум и отпадъци и в етапа на експлоатация.

Това въздействие не може да бъде подробно оценявано на този етап на предвиждания в контекста на Стратегията, но всеки конкретен проект подлежи на процедура по глава 6 от ЗООС (процедура по ОВОС и на процедура по ЕО), както и при необходимост и на процедури по оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, при провеждането на които ще бъдат оценени тези въздействия в детайли и ще бъдат приложени съответни мерки, включително и избор на вариант с най-малко въздействие върху околната среда и населението

Независимо от това, при прилагането на ИТСП се очаква като цяло положително кумулативно въздействие по отношение на климата, качеството на атмосферния въздух в градовете, водите, състоянието на зелените площи, културното наследство и материалните активи, повишаване нивото на образованието стандарта и качеството на живот и подобряване здравето на населението.

Потенциалните въздействия от инвестиционните дейности, мерки и проекти са обобщени по компоненти по-долу::

9.1.1 Атмосферен въздух и климат

9.1.1.1 Атмосферен въздух

Въздействие върху качеството на атмосферния въздух и климата се очаква резултат от реализирането на следните стратегически приоритети и свързаните с тях специфични цели:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Иновации, технологично развитие и растеж, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2 Подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачество, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4 Развитие на конкурентни сектори, базирани на местните ресурси;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2 Изграждане на екологосъобразна инфраструктура. Ориентиране към по-зелена нисковъглеродна икономика;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1 Подобряване на транспортната и цифровата свързаност и достъпност, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Подкрепа за балансирано пространствено развитие, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на териториалното сътрудничество

Очаква се изпълнението на изброените по-долу дейности да имат дългосрочни, постоянни, положителни едновременни, преки и косвени, локални и регионални, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на въздуха и климата:

- Насърчаване на НИРД и иновации с фокус към кръгова икономика и дигитализация, въвеждане на нови технологии за намаляване на ресурсната зависимост и подобряване на енергийна ефективност;
- Подобряване и опазване на околната среда;
- Изграждане на подходяща транспортна инфраструктура до туристическите обекти;
- Насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива;
- Подобряване на ефективността на сградните инсталации и мерки за ускорена газификация на обществените сгради
- Изграждане на газопроводно отклонение Панагюрище - Пирдоп (от Южния полупръстен на магистрален газопровод) и газопроводно отклонение с АГРС до Сопот и Хисаря
- Проекти в областта на комуникационно-транспортната мрежа
- Енергийна ефективност и обновяване на жилищни и обществени сгради

- Развитие и усъвършенстване на обществените системи за градски транспорт, включително инфраструктура, оборудване и нов подвижен състав; инфраструктура и оборудване за подобряване на връзките между всички видове транспорт; инфраструктура за насърчаване на алтернативен и по-екологичен транспорт (велосипеди, електромобилност и т.н.), всички видове мерки за пътна безопасност
- Въвеждане на концепцията за „интелигентен град“, „умни региони“.
- Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство: създаване, подобряване и разширяване на дребна по мащаби инфраструктура, въвеждане и използване на възобновяеми източници, инфраструктура за отдых, туристическа информация и обозначаване на туристически обекти, поддръжка, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата и селския ландшафт и др.
- Съвместни мерки за предотвратяване замърсяването на въздуха чрез по-ефективно използване на ресурсите
- Подпомагане на съвместни трансгранични действия за подобряване на процента на рециклиране и насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение.
- Подобряване на транспортната свързаност и повишаване на трансграничната мобилност и достъпност;
- Развитие на регионална иновационна екосистема;
- Стимулиране на иновационни МСП;
- Стимулиране на стартъпи, в т. ч. в технологични производства и услуги.

Всички гореописани цели от Стратегията и конкретни дейности за тяхното постигане, отнасящи се до климатичните условия и качеството на атмосферния въздух, приложени съвместно, ще имат положителен кумулативен ефект в тяхната цялост, както по отношение чистотата на атмосферния въздух, така и по отношение на локалните климатични условия и глобалния климат.

При реализирането на всички изброени в настоящия Доклад за ЕО дейности, свързани със строителство, в етапа на строителните работи ще има пряко, краткотрайно, временно отрицателно въздействие върху атмосферния въздух, което се очаква да е временно, локално и обратимо, и не се очаква въздействие върху климата.

В етапа на експлоатация на изградените предприятия, индустриални зони, съоръжения при спазване на нормативните изисквания не се очакват отрицателни въздействия върху атмосферния въздух и климата в региона.

По време на експлоатацията на транспортната инфраструктура се очаква отрицателно въздействие върху въздуха от отделените газове и прах от преминаващите превозни средства, което е краткосрочно, постоянно, обратимо, локално и не се очаква да е значително. От друга страна подобряването на инфраструктурата в региона ще доведе до значително подобряване на КАВ в региона.

Общото въздействие от прилагането на ИТСП на ЮЦР 2021-2027г върху въздуха е като цяло положително, дългосрочно и постоянно, локално и регионално.

9.1.1.2 Климат

Въздействие върху качеството на атмосферния въздух и климата се очаква резултат от реализирането на следните стратегически приоритети и свързаните с тях специфични цели:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Иновации, технологично развитие и растеж, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2 Подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачество, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4 Развитие на конкурентни сектори, базирани на местните ресурси;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2 Изграждане на екологосъобразна инфраструктура. Ориентиране към по-зелена нисковъглеродна икономика;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1 Подобряване на транспортната и цифровата свързаност и достъпност, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Подкрепа за балансирано пространствено развитие, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на териториалното сътрудничество

Очаква се изпълнението на изброените по-долу дейности да имат дългосрочни, постоянни, положителни едновременни, преки и косвени, локални и регионални, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на въздуха и климата:

- Насърчаване на НИРД и иновации с фокус към кръгова икономика и дигитализация, въвеждане на нови технологии за намаляване на ресурсната зависимост и подобряване на енергийна ефективност;
- Подобряване и опазване на околната среда;
- Изграждане на подходяща транспортна инфраструктура до туристическите обекти;
- Насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива;
- Подобряване на ефективността на сградните инсталации и мерки за ускорена газификация на обществените сгради
- Изграждане на газопроводно отклонение Панагюрище - Пирдоп (от Южния полупръстен на магистрален газопровод) и газопроводно отклонение с АГРС до Сопот и Хисаря

- Проекти в областта на комуникационно-транспортната мрежа
- Енергийна ефективност и обновяване на жилищни и обществени сгради
- Развитие и усъвършенстване на обществените системи за градски транспорт, включително инфраструктура, оборудване и нов подвижен състав; инфраструктура и оборудване за подобряване на връзките между всички видове транспорт; инфраструктура за насърчаване на алтернативен и по-екологичен транспорт (велосипеди, електромобилност и т.н.), всички видове мерки за пътна безопасност
- Въвеждане на концепцията за „интелигентен град“, „умни региони“.
- Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство: създаване, подобряване и разширяване на дребна по мащаби инфраструктура, въвеждане и използване на възобновяеми източници, инфраструктура за отдых, туристическа информация и обозначаване на туристически обекти, поддръжка, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата и селския ландшафт и др.
- Съвместни мерки за предотвратяване замърсяването на въздуха чрез по-ефективно използване на ресурсите
- Подпомагане на съвместни трансгранични действия за подобряване на процента на рециклиране и насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение.
- Подобряване на транспортната свързаност и повишаване на трансграничната мобилност и достъпност;
- Развитие на регионална иновационна екосистема;
- Стимулиране на иновационни МСП;
- Стимулиране на стартапи, в т. ч. в технологични производства и услуги.

Всички гореописани цели от Стратегията и конкретни дейности за тяхното постигане, отнасящи се до климатичните условия и качеството на атмосферния въздух, приложени съвместно, ще имат положителен кумулативен ефект в тяхната цялост, както по отношение чистотата на атмосферния въздух, така и по отношение на локалните климатични условия и глобалния климат.

При реализирането на всички изброени в настоящия Доклад за ЕО дейности, свързани със строителство, в етапа на строителните работи ще има пряко, краткотрайно, временно отрицателно въздействие върху атмосферния въздух, което се очаква да е временно, локално и обратимо, и не се очаква въздействие върху климата.

В етапа на експлоатация на изградените предприятия, индустриални зони, съоръжения

при спазване на нормативните изисквания не се очакват отрицателни въздействия върху атмосферния въздух и климата в региона.

9.1.2 Води

Очаква се дългосрочно пряко или индиректно, положително въздействие вследствие намаляване замърсяването на повърхностните и подземните води и подобряване на тяхното състояние, предотвратяване на загубите на свежа вода при изпълнение на мерките и дейностите от следните цели:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Иновации, технологично развитие и растеж, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2 Подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4 Развитие на конкурентни сектори, базирани на местните ресурси;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2 Изграждане на екологосъобразна инфраструктура. Ориентиране към по-зелена, нисковъглеродна икономика;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1 Подобряване на транспортната и цифровата свързаност и достъпност, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Подкрепа за балансирано пространствено развитие, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на териториалното сътрудничество

Изграждането и модернизацията на техническа инфраструктура посредством продължаване изграждането и реконструкцията на ВиК инфраструктура въз основа на регионални прединвестиционни проучвания в съответствие с нормативната база, приоритетно в агломерации с над 10 000 екв. ж. и, там където е възможно, и в агломерации с над 2 000 екв. ж и изграждане на нови канализационни системи и реконструкции в случаите на несъответствие между степента на изграденост на канализационната мрежа с капацитета и изграденост на ПСОВ ще доведат до предотвратяване на загубите на свежа вода и силно постоянно кумулативно дълготрайно положително въздействие за подобряване качеството на водите и на околната среда.

При свързаните със строителство дейности в етапа на строителните работи при реализиране на мерките и дейностите за осъществяване на СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТИ 1, 2 и 3 може да има пряко отрицателно въздействие върху водите, което се очаква да е краткосрочно, временно, локално и обратимо, като при едновременно осъществяване на строителните дейности това въздействие ще бъде и кумулативно.

В случай, че предвидените за изграждане съоръжения от развитието на регионалната инфраструктура в зависимост от местоположението им, попаднат в райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) или в защитени зони по чл.119а от Закона за водите, то тогава ще се очакват негативни въздействия върху зоните за защита на водите по реда на чл.119а от Закона за водите. В етапа на експлоатация на изградените съоръжения / инсталации при спазване на нормативните изисквания не се очакват значителни отрицателни въздействия върху водите, такива могат да се получат главно в

резултат на аварии, щети и/или инциденти.

При избор на подходящо местоположение, добро планиране и изграждане на предвидените в ИТСР на ЮЦР 2021-2027г. съоръжения с оглед избягване засягането на защитени зони по чл.119а от Закона за водите и на РЗПРН се счита, че общото въздействие от прилагането на ИТСР на ЮЦР 2021-2027г. ще бъде положително.

Общото въздействие от прилагането на ИТСР на ЮЦР 2021-2027г. върху водите е като цяло положително, дългосрочно и постоянно, локално и регионално.

9.1.3 Почви

Очакват се както вторични и индиректни, така и директни, кумулативни, дългосрочни, постоянни, локални и положителни въздействия върху почвите от намаляване замърсяването им при реализиране на някои от мерките и дейностите в:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Иновации, технологично развитие и растеж, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2 Подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4 Развитие на конкурентни сектори, базирани на местните ресурси;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2 Изграждане на екологосъобразна инфраструктура. Ориентиране към по-зелена, нисковъглеродна икономика;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1 Подобряване на транспортната и цифровата свързаност и достъпност, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Подкрепа за балансирано пространствено развитие, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на териториалното сътрудничество

Реализация на редица конкретни дейности и мерки, в частност:

- Ограничаване на използването на висококатегорийни земеделски земи в общините от Пловдивското поле (Марица и Садово, както и част от Родопи) за нуждите на промишлеността и складовото стопанство чрез насочване на инвеститорския интерес (посредством инфраструктурно обезпечаване на територии със слабопродуктивни земи) в другите общини (Куклен и Родопи);
- Прилагане на интегрирани (устройствени и агротехнически) решения за рекултивация и използване на замърсените територии (отглеждане на технически култури и др.);
- Продължаване изграждането на ВиК структурата и
- Прилагане на мерките и дейностите по оптимизация на системата за управление на отпадъците, вкл. рекултивация на депата за битови отпадъци

Ще допринесе за опазване и възстановяване на почвените ресурси в региона и ще окаже положително индиректно въздействие върху населението, човешкото здраве и биоразнообразието.

При свързаните със строителство дейности в етапа на строителните работи при реализиране на мерките и дейностите за осъществяване на предвидените инвестиционни проекти за предприятия, индустриални зони, инфраструктурни проекти към СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2 и СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3 може да има пряко и косвено отрицателно локално въздействие, което в зависимост от съответния проект може да е постоянно / временно и необратимо / обратимо, като е възможно. В етапа на експлоатация не се очакват значителни отрицателни въздействия върху почвите.

Общото въздействие от прилагането на ИТСП на ЮЦР 2021-2027г ще бъде положително.

9.1.4 Ландшафт

Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху ландшафта, както и подобряване на визуално-естетическите качества на ландшафта, което ще има пряк положителен кумулативен ефект при изпълнение на някои дейности към:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Иновации, технологично развитие и растеж, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2 Подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4 Развитие на конкурентни сектори, базирани на местните ресурси;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2 Изграждане на екологосъобразна инфраструктура. Ориентиране към по-зелена, нисковъглеродна икономика;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1 Подобряване на транспортната и цифровата свързаност и достъпност, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Подкрепа за балансирано пространствено развитие, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на териториалното сътрудничество

При всички строителни дейности предимно при реализиране на мерките и дейностите за осъществяване на СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2 и СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3 се очаква да има незначителни преки, краткосрочни, временни, локални отрицателни въздействия върху ландшафтите, вследствие тяхното запращаване и замърсяване. В някои случаи се очаква и допълнителна антропогенизация на ландшафта, което се оценява като дългосрочно пряко отрицателно въздействие.

Но след влизане в експлоатация на някои от съоръженията – за изграждането и модернизацията на техническа инфраструктура - водоснабдителни и канализационни мрежи, пречиствателни станции, рекултивацията на депата за битови отпадъци и други се очакват локални, дългосрочни, постоянни, положителни кумулативни въздействия. Очаква се положително естетическо-визуално въздействие, вследствие подобряване на екологичната обстановка и вписването на обектите, съоръженията и инфраструктурата в околните територии.

Като цяло се очаква превес на положителните въздействия над отрицателните и в този смисъл общото въздействие от прилагането на ИТСР на ЮЦР 2021-2027г върху ландшафтите ще бъде положително.

9.1.5 Биологично разнообразие

С подобряване състоянието на околната среда вследствие: подобряване качеството на атмосферния въздух, изграждането и модернизацията на водоснабдителни и канализационни мрежи, пречиствателни станции, предотвратяване и минимизиране на замърсяванията с отпадъци и други се очакват преки и косвени дългосрочни постоянни положителни кумулативни въздействия върху биологичното разнообразие, при изпълнение на някои дейности към:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Иновации, технологично развитие и растеж, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2 Подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4 Развитие на конкурентни сектори, базирани на местните ресурси;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2 Изграждане на екологосъобразна инфраструктура. Ориентиране към по-зелена, нисковъглеродна икономика;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1 Подобряване на транспортната и цифровата свързаност и достъпност, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Подкрепа за балансирано пространствено развитие, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на териториалното сътрудничество

Дългосрочните положителни кумулативни въздействия са свързани най-вече с крайните резултати от реализацията на съответните цели.

Тъй като стратегическите приоритети на ИТСР и съответните цели за тяхното постигане включват в голяма степен развитие на инфраструктурата и икономическо развитие, в т.ч. изграждане на индустриални зони със съпътстваща инфраструктура, модернизиране и изграждането на нова материална база, изграждане на нова и подобряване на съществуващата пътна мрежа и железопътна инфраструктура и др., в зависимост от същината и местоположението на предвидените дейности може да има преки и косвени отрицателни въздействия върху биологичното разнообразие и в частност върху елементите от националната екологична мрежа. Потенциалните въздействия се очаква да са локални, като могат да бъдат временни и постоянни, краткосрочни и дългосрочни, едновременни и кумулативни, обратими и необратими.

При добро планиране и избор на подходящо местоположение за реализация на съответните проекти с оглед избягване засягането на обекти от националната екологична мрежа се счита, че прилагането на ИТСР няма да окаже значително отрицателно въздействие върху консервационно-значими елементи от биологичното разнообразие. Следва обаче да се обърне особено внимание на целите, свързани с прилагане на мерки за развитие на туризма, които пряко или косвено има вероятност да засегнат

консервационно-значими елементи от биологичното разнообразие. При тяхната реализация трябва да се гарантира запазването на природните ценности и да не се допуска влошаване състоянието на екосистемите, които ги поддържат.

Като цяло, при спазване на описаните в настоящия доклад мерки за изпълнение при прилагането на ИТСП не се очаква значително отрицателно въздействие върху биологичното разнообразие вследствие осъществяването на ИТСП.

9.1.6 Културно-историческо наследство

При изпълнение на предвидените мерки в СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1 и СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3 и най-вече в СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Подобряване на достъпа до качествени здравни, социални, културни услуги и спорт:

- Дейности в подкрепа на местни културни средища, включително театри, читалища, библиотеки, музеи, галерии и др., при използване на достиженията на модерните (цифрови) технологии за повишаване на достъпността на създавания културен продукт;
- Реализиране на мерки за опазване на паметниците на културното наследство, регламентирани в нормативната база;
- Реставрация, консервация, социализация и изграждане на съпътстваща инфраструктура на значими археологически и природни обекти и превръщането им в туристически атракции;
- Разработване на планове за опазване и управление на националните археологически резервати;
- Изграждане на исторически и образователен център за територията на ЮЦР;
- Маркетинг на дестинациите с акцент върху по-значими културни и природни атракции чрез обмен на ноу-хау и добри практики в областта на туризма; използване на интерактивни и смарт технологии, в т.ч. виртуална реалност, wi-fi осигуряване на обектите и валоризиране на богатото културно наследство чрез конкурентни туристически продукти

се очаква дългосрочно, постоянно, пряко и косвено положително въздействие върху културно-историческо наследство. Очаква се въздействие да е локално, като не се очаква кумулативно въздействие

В зависимост от местоположението на предвидените за изграждане инвестиционни предложения за предприятия, индустриални зони и др. е възможно да бъдат засегнати обекти на културно-историческото наследство. При избор на подходящо местоположение, добро планиране и изграждане на предвидените в ИТСП на ЮЦР 2021-2027г. съоръжения / инсталации с оглед избягване засягането на обекти на културно-историческото наследство и при спазване на изискванията на Закона за културното

наследство не се очакват значителни отрицателни въздействия от прилагането на ИТСР на ЮЦР 2021-2027г.

9.1.7 Материални активи

Изпълнението на всички стратегически приоритети и специфични цели на ИТСР на ЮЦР е свързано пряко или непряко с подобряване на съществуващите материални активи и създаване на нови такива резултат от разширяване на материалната база при изпълнение на голяма част от проектите и дейности към:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Иновации, технологично развитие и растеж, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2 Подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачество, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4 Развитие на конкурентни сектори, базирани на местните ресурси;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2 Изграждане на екологосъобразна инфраструктура. Ориентиране към по-зелена нисковъглеродна икономика;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1 Подобряване на транспортната и цифровата свързаност и достъпност, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 Подкрепа за балансирано пространствено развитие, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на териториалното сътрудничество

Това означава, че ИТСР на ЮЦР 2021-2027г. ще окаже положително, дълготрайно, едновременно и постоянно въздействие върху материалните активи. С изпълнението на ИТСР на ЮЦР 2021-2027г. материалните активи като цяло ще се увеличат, съответно се очаква пряко положително кумулативно въздействие в това отношение.

9.1.8 Население, човешко здраве

Прилагането на ИТСР на ЮЦР 2021-2027г. ще допринесе за подобряване на здравно-хигиенните аспекти и средата на живот на населението и се очаква да има пряко и косвено дългосрочно положително въздействие върху населението и човешкото здраве. Очаква се изцяло положително въздействие по отношение на населението и човешкото здраве в населените места, включени в региона.

Мерките и дейностите, свързани с прилагането на СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, като: развитие на регионална иновационна екосистема, стимулиране на иновационни МСП, стимулиране на стартъпи, в т.ч. в технологични производства и услуги, разширяване на мрежите за бизнес иновации и подкрепа за иновационни клъстери, насърчаване на НИРД и иновации с фокус към кръгова икономика и дигитализация, въвеждане на нови технологии за намаляване на ресурсната зависимост и подобряване на енергийна ефективност, прилагане на политики за подкрепа за предоставяне на услуги, насочени към развитие на предприемаческата екосистема, и подобряване на елементи на бизнес средата, които представляват бариери за разрастването на МСП, развитие на индустриалните зони и пр. ще допринесат за създаване на нови работни

места в благоустроена среда, създаваща добри работни условия за работа на населението и водещо до повишаване качеството му на живот, като очакваното въздействие е пряко и косвено, постоянно, дълготрайно, кумулативно. Също така дейностите за създаване на устойчиво развитие на селското стопанство и туризма, както и изграждането на екологосъобразна инфраструктура и ориентиране към по-зелена, нисковъглеродна икономика и в частност тези, свързани с подобряване на ВиК инфраструктурата и рекултивацията на нарушени и увредени терени и депа за битови отпадъци, насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива, подобряване на ефективността на сградните инсталации, подобряване на енергийните характеристики на сградите, както и предприемане на мерки за ускорена газификация на обществените сгради, дейности по изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси, поддържането в оптимално състояние на природните местообитания и ценни ландшафти, инвестиции в създаването на подходящи условия за развитие на екотуризма, познавателния и устойчив туризъм се очаква да имат дългосрочни, постоянни, положителни едновременно, преки и косвени, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението.

При прилагане на мерките и дейностите, свързани с прилагането на СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3 Добро образование, нови знания и професионално развитие, ще се насърчи равния достъп до и завършването на качествено и приобщаващо образование и обучение, ще се създадат условия за достъп до образование, придобиване на умения в съответствие с пазара на труда, модернизация на образователната инфраструктура, и тези дейности ще допринесат за подобряване привлекателността на образователните институции, което от своя страна ще допринесе за повишаване на интереса за образование, съответно повишаване образователното ниво на населението и до дългосрочни, постоянни, положителни, преки и косвени и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението.

Подобряването на здравната инфраструктура и социалните услуги ще доведе до подобряване социалния и здравен статус на населението.

Подкрепата за културни институции и дейности, достъп до културното наследство ще допринесат за подобряване привлекателността на културните ценности и повишаване културата на хората.

Обновяването на спортната инфраструктура и поддържане на открити и закрити спортни площи, строителство на нови води до повишаване на спортната активност на населението, подобряване на здравословното му състояние.

Мерките и дейностите, свързани с изграждане на нова и подобряване на съществуващата пътна мрежа и железопътна инфраструктура се очаква да доведат до по-добра свързаност на населението, водещо до подобряване на услугите, бизнеса и информираността и до дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението.

При изпълнение на строително монтажните работи при създаване на нови МСП, модерна индустриална инфраструктура, изграждане на нови или развитие на съществуващи индустриални зони, изграждането на нова и подобряване на съществуващата пътна

мрежа и железопътна инфраструктура, енергийна инфраструктура и ефективност, подобряване на качествата на градската и агломерационна среда се очаква отрицателно въздействие върху околната среда и населението вследствие замърсяване на въздуха, шум и отпадъци, но се очаква то да бъде локално, в рамките на строителните площадки и обекти, временно и обратимо и да не е значително. В зависимост от местоположението на съответните индустриални зони, предприятия и пътищата за достъп до тях са възможни локални преки отрицателни въздействия върху населението и околната среда вследствие замърсяване на въздуха, шум и отпадъци и в етапа на експлоатация.

В етапа на експлоатация на изградените предприятия, индустриални зони, съоръжения при спазване на нормативните изисквания не се очакват значителни отрицателни въздействия върху населението и неговото здраве.

При добро планиране и избягване засягането на обекти, подлежащи на здравна защита, както и при адекватни мерки за предотвратяване / минимизиране на въздействията в етапа на строителство и спазване на нормативните изисквания в етапа на експлоатация на съответните предприятия общото въздействие от прилагането на ИТСР на ЮЦР 2021-2027г ще бъде дългосрочно, постоянно едновременно положително, като се очаква и кумулативно въздействие.

Рискови фактори, свързани с населението и човешкото здраве и свързани с околната среда

В по-горните точки е даден анализ на въздействието върху следните рискови фактори, свързани с околната среда:

- атмосферен въздух,
- питейни води,
- води за къпане,
- почви,
- отпадъци.

По-долу е даден анализ на въздействието върху следните рискови фактори, свързани с околната среда:

- шум, вибрации
- предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал

9.1.8.1 Шум, вибрации

Изпълнението на всички мерки и дейности, свързани с изграждането на индустриални паркове и зони, предприятия и транспортна инфраструктура, в следните цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Засилване на конкурентните позиции на ЮЦР регион чрез инвестиции във факторите на растеж, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1., СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1 и СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1

е свързано с генериране на шум а също така понякога и вибрации, чието отрицателно въздействие върху населението е локално, обратимо и не се очаква да е значително.

Изпълнението на всички мерки и дейности, свързани с енергийна ефективност и обновяване на жилищни и обществени сгради, мерки за управление на трафика и устойчива градска мобилност, инфраструктура за насърчаване на алтернативен и по-екологичен транспорт, насърчаване на екосистемните услуги и „зелената“ инфраструктура и сигурност в обществени пространства, развитие и усъвършенстване на обществените системи за градски транспорт, здравна и социална инфраструктура, културно - историческо наследство, образователна и спортна инфраструктура и туризъм, включени в следните цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1., СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2., СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4 – Цел 1.4.1 Устойчиво развитие на селското стопанство и Цел 1.4.2 Устойчиво развитие на туризма
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1 - ЦЕЛ 2.1.1. Осигуряване на равен достъп до здравни услуги, Цел 2.1.2. Равен достъп до специализирана дългосрочна грижа и социално включване, Цел 2.1.3. Подкрепа на местни културни средища и опазване на културното наследство, ЦЕЛ 2.1.4. Подобен достъп до спорт и спортни услуги, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1 – Цел 3.1.1. Подобряване на свързаността на региона в регионален, национален и международен план, Цел 3.1.2. Цифрова свързаност и електронни услуги и СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 - Цел 3.2.1. Развитие на градските райони и Цел 3.2.2. Подобряване на жизнеността на селските райони, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3

се очаква да доведат до положително въздействие върху фактора шум вследствие намаляване на нивата на шум в сградите; намаляване на нивата на шума и вибрациите, генерирани при движението на градския транспорт; поглъщане на шума в градските зони и намаляване на неговото ниво при изпълнение на дейностите по изграждане на „зелената“ инфраструктура и от там да доведат до положително въздействие върху населението.

9.1.8.2 Предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал

В случай, че на територията на Южен централен регион се предвижда изграждане на ново или изменения в съществуващо предприятие и/или съоръжение с нисък или висок рисков потенциал, както и при изпълнението на всички мерки и дейности, свързани с изграждането на индустриални паркове и зони, предприятия и транспортна и техническа инфраструктура, в следните цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Засилване на конкурентните позиции на ЮЦР регион чрез инвестиции във факторите на растеж, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1., СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1 и СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1

е възможно отрицателно въздействие върху населението и околната среда

Поради това е необходимо да се предприемат съответни мерки за намаляване и ограничаване на възможните въздействия, изписани в т. 10.2.8.

9.1.9 Отпадъци

Изпълнението на всички мерки и дейности, включващи изграждането на индустриални паркове и зони, предприятия и транспортна и енергийна инфраструктура, в следните цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Засилване на конкурентните позиции на ЮЦР регион чрез инвестиции във факторите на растеж, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1., СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1 и СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1

е свързано с генериране на отпадъци и отрицателно въздействие от тях върху населението, а също така и върху и околната среда. Очаква се получаване на предимно строителни отпадъци, чието количество не е значително, очакваното им въздействие е краткосрочно, временно и обратимо, тъй като веднага след образуването им ще се събират и извозват съгласно нормативните изисквания и ще се предават за последващо третиране на фирми, притежаващи необходимите разрешителни съгласно Закона за управление на отпадъците.

При изпълнение на мерките, свързани с отпадъците, в следните специфични цели към стратегическите приоритети СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Изграждане на екологосъобразна инфраструктура. Ориентиране към по-зелена, нисковъглеродна икономика и в частност мерки и дейности по оптимизация на системата за управление на отпадъците, оптимизиране събирането и третирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци. Рекултивация на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания се очаква положително въздействие върху населението и околната среда вследствие намаляване количеството на отпадъците и оптимизиране събирането и третирането им посредством съвременни технологии.

9.2 Трансгранично въздействие

Съгласно Протоколът за стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст, е направен анализ и оценка на въздействието на предвижданията на ИТСР на ЮЦР 2021-2027г върху околната среда и човешкото здраве, в т.ч. върху други държави, спрямо критериите за определяне на възможното значително въздействие, представени в Анекс III на Протокола.

Критерии за определяне на възможното значително въздействие върху околната среда, включително здравно въздействие	Анализ и оценка на предполагаемото трансгранично въздействие на ИТСР на ЮЦР 2021-2027г по съответните критерии
Съответствие на ИТСР на ЮЦР по отношение на интегрирането на екологични, включително здравни съображения, в частност с оглед подпомагането на устойчивото развитие.	Въз основа на анализа на предвижданията на ИТСР на ЮЦР 2021-2027г спрямо други съотносими планове и програми и спрямо националните, европейски и международни документи, поставящи екологични цели, ИТСР на ЮЦР 2021-2027г. съобразява и интегрира екологични, вкл. здравни съображения в частност с оглед подпомагането на устойчивото развитие.
Степента, до която ИТСР на ЮЦР дава рамка за проекти и други дейности или по отношение на разположение, естество, размер и условия на експлоатация, или чрез разпределяне на ресурси.	Стратегическите приоритети, специфичните цели и целите на ИТСР на ЮЦР 2021-2027г определят рамката за развитие на проекти и други дейности, с локален обхват на реализиране на предвижданията, съответно локален обхват на въздействието върху околната среда и човешкото здраве.
Степента, до която ИТСР на ЮЦР оказва въздействие върху други планове и програми, включително онези в йерархията.	ИТСР на ЮЦР 2021-2027г съобразява, произтича, съответства и не влиза в конфликт с националните и европейски стратегически, планови и програмни документи, с които е съотносима (съгласно анализа по т. 3. и точка 8 от Доклада за екологична оценка)
Екологични, включително здравни проблеми, свързани с ИТСР на ЮЦР.	ИТСР на ЮЦР 2021-2027г и нейните стратегически приоритети и специфични цели, са насочени към устойчиво развитие, свързано и с разрешаването на

Критерии за определяне на възможното значително въздействие върху околната среда, включително здравно въздействие	Анализ и оценка на предполагаемото трансгранично въздействие на ИТСП на ЮЦР 2021-2027г по съответните критерии
	съществуващи екологични и здравни проблеми. Не се очаква при прилагане на Стратегията да се получат каквито и да е екологични или здравни проблеми.
Естеството на въздействията върху околната среда, включително здравните въздействия, като вероятност, продължителност, честота, обратимост, величина и разпространение (например географска област или брой на населението, които има вероятност да бъдат засегнати).	<p>Като цяло естеството на въздействията при прилагането на ИТСП върху околната среда и здравето на населението се очаква да е положително, дългосрочно, локално и регионално, т е да обхванат цялото население в региона.</p> <p>Очакват се отрицателни въздействия върху околната среда, населението и човешкото здраве предимно за фазите на строителство на отделните предвидени мерки и дейности, като се очаква те да не са значителни, продължителността им да е малка, да са краткосрочни и като цяло обратими, с локален обхват на въздействие.</p>
Рисковете за околната среда, включително здравето.	При реализирането на ИТСП на ЮЦР 2021-2027г. не се очакват и не се прогнозираат сериозни и значителни рискове по отношение на околната среда и човешкото здраве
Трансграничното естество на въздействията.	Въз основа на направения анализ на предвидените за реализиране в ИТСП на ЮЦР 2021-2027г. дейности и проекти, не се очаква те да окажат трансгранично въздействие.
Степента, до която ИТСП на ЮЦР 2021-2027г ще засегне ценни или чувствителни области, включително ландшафти с признат национален или международен статут на защитени.	Предвид стратегическата рамка, която задава ИТСП на ЮЦР 2021-2027г на този етап от изготвянето на Стратегията не може да се определи дали ще бъдат засегнати ценни или чувствителни области, включително ландшафти с признат национален или международен статут на защитени.

Извършеният анализ на ИТСР на ЮЦР 2021-2027г. и предвидените мерки, не предполагат изпълнението на дейности, които имат потенциал за значително отрицателно трансгранично въздействие върху околната среда и здравето на населението на други държави.

В обхвата на ИТСР е предвидено дейностите да се изпълняват в територията на общините в региона.

В ИТСР е включена СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3. Развитие на териториално сътрудничество в която са разгледани мерки за трансгранично сътрудничество.

Очаква се всички мерки да доведат до положително пряко и/или косвено въздействие, като се очакват и дългосрочни положителни, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия в границите на общините и на целия регион по отношение на населението, а също така и по отношение на околната среда.

Някои от мерките са с директна екологична насоченост, като:

Разработване на съвместни политики, протоколи, процедури и подходи за предотвратяване на риска и бързо реагиране на потенциални извънредни ситуации

Съвместни мерки за предотвратяване замърсяването на въздуха чрез по-ефективно използване на ресурсите

Инвестиране в съвместни инициативи, свързани с адаптация и смекчаване на последиците от изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки

Планиране и реализиране на съвместни действия за опазване на природата и биологичното разнообразие

При прилагането им се очаква да доведат до пряко и косвено положително дългосрочно кумулативно въздействие върху околната среда и здравето на населението в региона.

В някои от мерките е предвидено и разработване на съвместни стратегии за териториално развитие или съвместно управление на трансгранични защитени територии, общи продукти, услуги или проекти, свързани с историческото, природното и културното наследство, като например:

- Подпомагане на съвместни трансгранични действия за подобряване на процента на рециклиране и насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение
- Инвестиране в общи продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство, със силен акцент върху създаването на заетост за малките и семейните предприятия
- Възстановяване и поддръжка на туристически обекти с историческо и културно значение, включително опазване и защита на материалното и нематериалното природно, историческо и културно наследство

Очаква се тези мерки да се прилагат в рамките на региона, но тяхното въздействие, може да надхвърли границите на региона и да доведе до дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на околната среда и населението.

Поради гореописаното, по отношение на трансгранични въздействия върху околната среда на други държави, предвижданията на проекта на ИТРС на този етап по характер, същност и мащабност на идентифицираните мерки и дейности по Стратегически приоритети и специфични цели не предполагат възникването на значително отрицателно трансгранично въздействие върху околна среда на други държави.

10 Мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последствия от ИТРС на ЮЦР

След преглед на Стратегическите приоритети, специфичните цели, целите и дейностите на ИТРС на ЮЦР и оценка на очакваните въздействия, се предлагат следните видове мерки:

10.1 Мерки за отразяване в окончателния вариант на ИТРС на ЮЦР

Проектът на Стратегията включва необходимите мерки за опазване на околната среда и недопускане на неблагоприятни последствия, във връзка с което не са необходими мерки за отразяване в окончателния ѝ вариант.

10.2 Мерки за изпълнение при прилагане на ИТРС на ЮЦР

В настоящия раздел са представени допълнителни мерки за смекчаване на очакваните въздействия от реализацията на ИТРС на ЮЦР 2021 – 2027 г., върху околната среда и човешкото здраве. Мерките са съобразени с резултатите от оценката на възможните значителни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, идентифицирани в т. 9 на Доклада за екологична оценка и са определени от гледна точка на очакваните резултати от тяхното прилагане.

Като обща мярка за изпълнение при прилагането на ИТРС на ЮЦР 2021 – 2027 г., която касае околната среда и човешкото здраве е необходимо:

- Произтичащите от ИТРС на ЮЦР 2021 – 2027 г. проекти / инвестиционни предложения да бъдат одобрявани само след провеждане на приложимите процедури по реда на Глава шеста от Закона за опазване на околната среда и при съблюдаване на влезлите в сила ОУП и техните ЕО.

10.2.1 Атмосферен въздух и климат

10.2.1.1 Атмосферен въздух

При осъществяване на мерките от ИТРС на ЮЦР 2021 – 2027 г., свързани с транспорт и строителни работи:

- Предвидената извънпътна техника да отговаря на мерките, заложиени Директива 2004/26/ЕО от 21 април 2004 година относно мерките за намаляване на емисиите на замърсяващи газове и частици от двигатели с вътрешно горене, предназначени за извънпътни подвижни машини, а тежкотоварните транспортни средства трябва да покриват изискванията на екологичните стандарти (EURO) за емисии в изгорелите газове от дизелови двигатели – Регламент (ЕО) № 595/2009 от 18 юни 2009 година за одобрението на типа на моторни превозни средства и двигатели по отношение на емисиите от тежки превозни средства.
- Да се осигури ефективен контрол за прилагането на мерки за ограничаване на емисиите от прах и вредни вещества в атмосферата съгласно чл. 70 от Наредба № 1/2005 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от неподвижни източници на емисии.
- Работният режим на строителните и транспортни машини да не допуска работа на празен ход на двигателите.

Очаквани резултати: минимизиране на замърсяването на атмосферния въздух и свързаните с него отрицателни въздействия върху здравето на хората и околната среда

10.2.1.2 Климат

Не са необходими мерки

10.2.2 Води

С оглед опазване на подземните и повърхностните води се счита изключително важно потенциалните интервенции, произтичащи от ИТСП на ЮЦР 2021 – 2027 г., да се прилагат при стриктно спазване на приложимите разпоредби на Закона за водите (ЗВ) и подзаконовите актове към него и да бъдат съобразени с изготвените за съответните райони на басейново управление Планове за управление на речните басейни (ПУРБ) и Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН), становищата по Екологичната им оценка, както и с техните актуализации за периода 2022-2027г, и в частност:

-
- Инвестиционните предложения за предприятия, индустриални зони и др. да бъдат в съответствие с приложимите мерки за постигане на целите на опазване на околната среда, включени в Плановите за управление на речните басейни (ПУРБ), като се съобразят зоните за защита на водите.
- При прилагането на ИТСП на ЮЦР 2021 – 2027 г. да се спазват съответните забрани и ограничения в поясите на СОЗ, като осъществяването на дейности в границите на СОЗ да бъде съобразено с режима на експлоатация в зоните и разпоредбите на Наредба № 3/16.10.2000г. на МОСВ, МПРБ и МЗ (ДВ. бр. 88/2000г.) за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и

съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

- В случай, че предвидените за изграждане съоръжения от развитието на регионалната инфраструктура в зависимост от местоположението им, попадат в райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) или в защитени зони по чл.119а от Закона за водите, следва да се има предвид обхвата на заливане при трите вероятностни сценария - веднъж на 1000, 100 и 20 години, съгласно картите на заплахата от наводнения и при необходимост да бъдат планирани допълнителни мерки за подобряване на защитата им и опазване на водите от замърсяване.
- При избор на местоположение на проекти / инвестиционни намерения да се вземе предвид разположението на влажните зони, включени в Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022.
- Всички дейности, засягащи води и водни обекти, следва да се изпълняват съгласно получено Разрешително за водовземане и/или ползване на воден обект по реда на Закона за водите;
- При разработване на проектите и изпълнението на ИП да се вземат предвид и да не се нарушават заложените в ПУРБ цели за опазване на водните тела, върху които попада територията на ИТСР на ЮЦР, както и програмите от мерки за предотвратяване и намаляване на значителни вредни въздействия върху повърхностните и подземните води (описани в Раздел 7, Приложение № 1 от Програмата от мерки към ПУРБ, както и мерките, описани в Приложенията към Раздел 5 от Програмата от мерки на ПУРН).
- При планиране на инвестициите в областта на ВиК инфраструктурата приоритетно да се заложат мерки за решаване на проблема с наличието на изключително високи наднормени стойности на манган, както и/или наднормени стойности на желязо, нитрати и уран в голяма част от зоните на водоснабдяване, чрез изграждане на нови водоизточници, довеждане на вода от други зони на водоснабдяване, където няма отклонения по тези показатели, изграждане на пречиствателни станции за питейни води, подмяна на замърсените с отлагания на съединения на желязото и мангана водопроводни мрежи на засегнатите населени места.
- Стриктно прилагане на Правила за добра земеделска практика за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, утвърдени със Заповед № РД 09-565/16.07.2020 г. на министъра за земеделието храните и горите, както и Програмата от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони, утвърдена със Заповед № РД09-222/27.02.2020 г. на министъра на земеделието, храните и горите и Заповед № РД-237/17.03.2020 г. на министъра на околната среда и водите.

- Проекти и инвестиционни намерения, произтичащи от стратегията, свързани с водовземане и/или ползване на подземни и повърхностни води. които са предмет на процедура по глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, подлежат на оценка за допустимост спрямо екологичните цели и планираните мерки за постигане добро състояние на водите в НУРВ спрямо целите на управление на риска от наводнения и предвидените мерки в ПУРН, за съответния период на действие.

Очаквани резултати: предотвратяване и минимизиране на потенциалните отрицателни въздействия върху водите и свързаните с тях негативни последици за околната среда и човешкото здраве

10.2.3 Почви

- Да не се допускат течове на горива и масла от строителната и транспортна техника, използвана за осъществяване на дейностите по прилагане на ИТСП на ЮЦР 2021 – 2027 г.

Очаквани резултати: предотвратяване на почвеното замърсяване и на произтичащите от това негативни последици за околната среда.

10.2.4 Ландшафт

Не са необходими допълнителни мерки

10.2.5 Биологично разнообразие

- В проектите за изграждане на нови предприятия, индустриални зони и др. да се разгледат алтернативи за разполагането им извън защитени зони (Натура 2000 места), защитени територии (ЗТ по смисъла на ЗЗТ) и други чувствителни зони и да се избере най-щадящата алтернатива по местоположение с оглед предотвратяване / свеждане до минимум на потенциалните въздействия.
- При доказана необходимост от осъществяване на проекти / инвестиционни предложения в защитени зони, да бъде проведена процедура по оценяване степента на въздействие (оценка за съвместимост).
- Произтичащите от ИТСП проекти / инвестиционни предложения следва да се изготвят така, че да са в съответствие с режимите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ и в съответствие с режимите на защитените зони от Натура 2000 по смисъла на ЗБР.
- При произтичащи от ИТСП инвестиционни намерения, свързани със строителство в защитени територии по ЗЗТ и защитени зони по ЗБР, периодът на строителните работи да е извън чувствителните периоди на опазването в тях животински видове (размножаване, хибернация).
- При реализация на проекти за развитие на туризма в защитени територии по ЗЗТ

и защитени зони по ЗБР да не се допуска вредно въздействие върху опазваните в тях биологични видове и екосистемите, които ги поддържат.

Очаквани резултати: предотвратяване и минимизиране на потенциалните отрицателни въздействия върху биологичното разнообразие и елементите от националната екологична мрежа.

10.2.6 Културно-историческо наследство

За да не се допусне увреждането на културни ценности се счита за наложително:

- Провеждане на теренни издирвания на археологически обекти (недеструктивен метод) в потенциалните площадки за изграждане на нови проекти / инвестиционни предложения
- При регистриране на археологически обекти, предприемане на съответните действия съгласно разпоредбите на Закона за културното наследство (ЗКН)
- При изграждане на нови обекти да се упражнява наблюдение от археолози по време на изкопните дейности, съгласно изискванията на чл. 161, ал. 2 от ЗКН.

Очаквани резултати: предотвратяване на потенциалното увреждане на обекти от културно-историческото ни наследство.

10.2.7 Материални активи

- Своевременна рехабилитация на елементи от пътната инфраструктура, увредени във връзка с реализацията на ИТСР на ЮЦР 2021 – 2027 г.

Очаквани резултати: възстановяване на състоянието на материални активи, засегнати от реализацията на ИТСР на ЮЦР 2021 – 2027 г.

10.2.8 Население, човешко здраве

- При планиране и изпълнение на проекти / инвестиционни предложения, местоположението да е съобразено с очакваните емисии на вредности в околната среда и наличието на обекти, подлежащи на здравна защита, зони и територии, в които са разположени такива обекти.
- В случай, че на територията на Южен централен регион се предвижда изграждане на ново или изменения в съществуващо предприятие и/или съоръжение с нисък или висок рисков потенциал, както и при планирането на нови строежи, включително изграждането на транспортни пътища, жилищни райони, обекти с обществено предназначение в близост до съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал, където разполагането или нови строежи може да бъде източник или да повиши опасностите или последствията от възникване на голяма авария в тези предприятия/съоръжения, е необходимо:

✓ осигуряването на безопасни разстояния на предприятието и/или

съоръжението до жилищни райони, обекти и площи с обществено предназначение, зони за отдих и където е възможно, големи транспортни пътища;

- ✓ поддържане на безопасни разстояния на предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал или други подходящи мерки до райони с особена природозащитна чувствителност или интерес и обекти на културно-историческото наследство в околностите на предприятия, когато е целесъобразно, с цел тяхното опазване;
 - ✓ предприемане на допълнителни технически мерки за ограничаване на рисковете за човешкото здраве, околната среда и имуществото, в случай на съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък и висок рисков потенциал
- При реализация на Инвестиционните проекти да не се допуска надвишаването на нормативните изисквания за пределно допустими норми по отношение на качеството на околната среда и човешкото здраве, като се предвидят и съответни мерки за ограничаване на замърсяването на въздуха, наднормено шумово замърсяване и замърсяване с отпадъци.

Очаквани резултати: предотвратяване и минимизиране на потенциалните отрицателни въздействия върху населението и човешкото здраве.

11 Описание на мотивите за избор на разгледаните алтернативи и на методите на извършване на екологична оценка, включително трудностите при събиране на необходимата за това информация, като технически недостатъци и липса на ноу-хау

Нулевата опция, която се дефинира като “съществуващо състояние”, представлява алтернатива в съответствие с Директива 2001/42/ЕО и е разгледана в раздел 5 от настоящия документ (Евентуално развитие на аспектите на околната среда без прилагане на ИТСП на ЮЦР).

С цел подобряване качеството на документа по отношение на околната среда като обратна връзка към екипа, разработващ ИТСП на ЮЦР, е разгледана възможността за предложения за нови формулировки на Стратегическите приоритети, специфичните цели и целите на ИТСП на ЮЦР. След направения анализ бе установено, че не е необходимо да се предлагат нови формулировки.

В раздел 10.1. няма предложени мерки за отразяване в окончателния вариант на ИТСП на ЮЦР.

На базата на информацията, изложена в ИТСП на ЮЦР може да се дефинират следните алтернативи:

- Алтернатива 1 „Нулева алтернатива”: Продължение на настоящите процеси и тенденции на развитие, без прилагане ИТСП на ЮЦР

- Алтернатива 2: Развитие при условие, че се прилагат мерките и дейностите, предложени в ИТСП на ЮЦР

От направеното сравнение между Алтернатива 1 „Нулева алтернатива” и Алтернатива 2 „Развитие при условие, че се прилагат мерките и дейностите, предложени в ИТСП на ЮЦР ” е видно, че:

- Алтернатива 1 е неприемлива, тъй като ИТСП на ЮЦР е изискуем документ, съгласно Закона за регионалното развитие
- Алтернатива 1 е непрепоръчителна и от гледна точка опазването на околната среда и човешкото здраве, тъй като от направените анализи и оценки в доклада за екологична оценка ясно се вижда екологичната насоченост на Алтернатива 2 и ИТСП на ЮЦР, като се доказва, че същия ще допринесе за устойчиво развитие чрез прилагане на предвидените допустими дейности, към съответните стратегически приоритети и специфични цели.
- С изпълнението на Алтернатива 2 се осигурява пълно съобразяване и изпълнение на екологичните приоритети на Национална програма за развитие: България 2030

Окончателният проект на ИТСП на ЮЦР ще представлява изискваната от Директива 2001/42/ЕО алтернативна опция.

Методическият подход за изготвяне на ЕО е разгледан в т. 1.3.

Не са срещнати непреодолими трудности при изготвянето на настоящия доклад за ЕО на ИТСП на ЮЦР.

12 Мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ИТСП на ЮЦР

Към т.6 на проекта на ИТСП на ЮЦР са представени индикатори за наблюдение, като конкретни индикатори за оценка на изпълнението са представени в таблица 44. Част от посочените индикатори са насочени именно към наблюдението и контрола на въздействието на ИТСП върху околната среда, като тези, включени към Подобряване на социалната и екологична среда и устойчивостта на ЮЦР спрямо рискове от бедствия и климатични заплахи, и изписани по-долу:

- Разходи за ДМА с екологично предназначение – хил. лв.
- Брой реализирани проекти за превантивна защита от природни бедствия
- Население, облагодетелствано от подобрена социална, образователна и здравна инфраструктура в малките градове и периферните селски райони в % от общото население

Предвид направените прогнози на въздействието на Стратегията върху околната среда и човешкото здраве, считаме, че няма необходимост от допълнителни мерки по наблюдение и контрол, които да бъдат включени в ИТСП на ЮЦР.

Предлаганите мерки за наблюдение и контрол и съответните индикатори са представени

в следващата таблица.

Таблица 2 - Мерки за наблюдение и контрол и индикатори за мониторинг на въздействията върху околната среда

Мярка по наблюдение и контрол	Индикатори	Източник на информация
<i>Цел 2.1.3. Подкрепа на местни културни средища и опазване на културното наследство</i>		
Реставрация, консервация, социализация и изграждане на съпътстваща инфраструктура на значими археологически и природни обекти и превръщането им в туристически атракции	Значими археологически и природни обекти, превърнати в туристическа атракция – бр.	НДА към НИНКН; Регионален исторически музей, Областни и общински администрации
<i>ЦЕЛ 2.1.4. Подобрен достъп до спорт и спортни услуги</i>		
Подобряване на училищната спортна инфраструктура; поддържане на открити и закрити спортни площи за насърчаване на масовия спорт и провеждането на масови спортни събития и изграждане на Национален спортен център за подготовка на спортисти на средна надморска височина 1 100-1 400 m, включващ многофункционална спортна зала, стрелкови комплекс, ролбан за ски бягане и биатлон	Подобрена училищна спортна инфраструктура; поддържани спортни площи; организирани спортни мероприятия изграждане на Национален спортен център – бр.	Бенефициенти РИОСВ Еколог на съответната община Общински и областни администрации
<i>Специфична Цел 2.2. Изграждане на екологосъобразна инфраструктура. Ориентиране към по-зелена, нисковъглеродна икономика</i>		
Продължаване изграждането и реконструкцията на ВиК инфраструктура въз основа на регионални прединвестиционни проучвания в съответствие с нормативната база, приоритетно в агломерации с над 10 000 екв. ж. и, там където е възможно, и в агломерации с над 2 000 екв. ж и изграждане на нови канализационни системи и реконструкции в случаите на несъответствие между степента на изграденост на канализационната мрежа с капацитета и изграденост на ПСОВ.	Изградено водоснабдяване – км Рехабилитация на канализационни мрежи - км Изградени канализационни мрежи - км Изградени пречиствателни станции за отпадъчни води – бр.	Бенефициенти РИОСВ, еколог на съответната община Общински администрации ВиК
Повишаване на нивата на рециклиране на отпадъци, чрез разширяване на системите за разделно събиране и изграждане на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци и инсталации за третиране на биоразградими отпадъци. Извършване на рекултивация на депата за битови отпадъци, които не отфварт на нормативните изисквания.	Въведени системи за разделно събиране-бр.; Изградени инсталации за предварително третиране и инсталации за третиране на биоразградими отпадъци - бр. Извършени рекултивации на депа за битови отпадъци-бр.	Бенефициенти РИОСВ, еколог на съответната община, Общински администрации
<i>Цел 3.1.1. Подобряване на свързаността на региона в регионален, национален и международен план</i>		
Проекти в областта на комуникационно-	Изградени Проекти в областта на	Бенефициенти Областни

Мярка по наблюдение и контрол	Индикатори	Източник на информация
транспортната мрежа	комуникационно-транспортната мрежа - бр	администрации, Общински администрации, РИОСВ, еколог на съответната община
<i>Цел 3.2.1. Развитие на градските райони</i>		
Модернизация и създаване на нови индустриални зони	Модернизирани и новоизградени индустриални зони – бр.	Областни и общински администрации, съответните РИОСВ
<i>Специфична Цел 2.2 Подобряване на екологичната инфраструктура към Стратегически Приоритет 2: Подобряване на социалната и екологичната среда</i>		
Изпълнение на мерки в защитени зони от мрежата „Натура 2000“ от Националната рамка за приоритетни дейности за Натура 2000 (НРПД) - за периода 2021-2027 г., планирани за съответния регион.	Площ на природни местообитанията и местообитания на видове, върху които са приложени мерки за подобряване на състоянието им-хектари	Управляващите органи, съгласно планирания източник на финансиране в НРПД 2021-2027 г.
<i>Стратегически приоритет 1: Засилване на конкурентните позиции на ЮЦР регион чрез инвестиции във факторите на растеж; Специфична цел 1.4. Развитие на конкурентни сектори, базирани на местните ресурси; Стратегически приоритет 2: Подобряване на социалната и екологичната среда; Специфична цел 2.2. Изграждане на екологосъобразна инфраструктура. Ориентиране към по-зелена нисковъглеродна икономика; Стратегически приоритет 3. По-балансирано териториално развитие и намаляване на неравенствата; Специфична цел 3.2. Подкрепа за балансирано пространствено развитие; Специфична цел 3.3 Развитие на териториално сътрудничество</i>		
Реализиране на мерки по адаптация към климатичните промени в секторите „Градска среда“, „Води“, „Транспорт“, „Селско стопанство“, „Гори“ от Националната стратегия за адаптация и План за действие към нея. *	бр. мерки	Бенефициенти, Еколог на съответната община

*<https://www.moew.government.bg/bg/klimat/mejdunarodni-pregovori-i-adaptaciya/adaptaciya>

13 Заключение

ИТСР на ЮЦР 2021-2027 г е с пряка екологична насоченост и залегналите в нея Стратегически приоритети и специфични цели ще допринесат за подобряване качеството на живот на хората, както и за подобряване състоянието на околната среда в региона.

В резултат на направения анализ може да се обобщи, че предвидените с ИТСР на ЮЦР Стратегически приоритети и специфични цели и предвидените дейности и мерки за реализирането им са допустими за осъществяване, предвид изискванията за опазване на околната среда.

При направеното сравнение на съответствието на предложените с ИТСР на ЮЦР 2021-

2027 г Стратегически приоритети с приоритетите на Национална програма за развитие: България 2030, изискванията за опазване на околната среда и осигуряване на устойчиво развитие на региона е установено, че като цяло се очаква предлаганите Стратегически приоритети и специфични цели да допринесат за постигане на стратегическите цели за развитие и националните приоритети на НПП БГ 2030. От направеното сравнение с други стратегии, планове и програми, е установено, че като цяло ИТСП на ЮЦР се очаква да допринесе за постигането им.

От направения екологичен анализ се вижда, че ИТСП на ЮЦР ще окаже предимно дългосрочно, постоянно, положително въздействие върху околната среда. По време на изпълнение на някои от дейностите, свързани със строителство на предприятия, индустриални зони, транспортна и техническа инфраструктура, ще се наблюдават предимно отрицателни въздействия, които се очаква да бъдат локални, краткотрайни и временни и да не са значителни. Необходимо е инвестиционните проекти да се осъществяват при строго съблюдаване на екологичните изисквания, като за предотвратяване и максимално ограничаване на възможните отрицателни въздействия са предвидени съответните мерки и индикатори в доклада за ЕО, които да следят тенденциите по отношение на въздействието на ИТСП на ЮЦР върху околната среда и човешкото здраве. Най-благоприятен от гледна точка на опазване на околната среда е разгледаният подробно в доклада за екологична оценка вариант на ИТСП на ЮЦР поради което препоръчваме съгласуването на ИТСП по този вариант.

Цялостното въздействие на ИТСП на ЮЦР се очаква да бъде положително, поради произтичащите от осъществяването на Стратегията комплексни и дългосрочни положителни резултати по отношение на развитието на региона, водещи до предотвратяване на риска за човешкото здраве и осигуряване на устойчиво развитие съобразно действащите в страната норми за качество на околната среда.

При осъществяването на ИТСП на ЮЦР 2021-2027 г не се очакват значителни отрицателни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, а се очаква прилагането ѝ да доведе до комплексно положително въздействие по отношение на околната среда и човешкото здраве на регионално и национално ниво, при спазване на мерките, предложени в доклада за ЕО.

14 Приложения

Приложение 1: Картен материал